

Θάνος Καρμπόνης

Η Αγάπη
που προγνωρίζει
και προορίζει

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ

Η ΑΓΑΠΗ
ΠΟΥ ΠΡΟΓΝΩΡΙΖΕΙ
ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΖΕΙ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: ΑΘΗΝΑ 1999

**Copyright: © Για την Ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο:
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ,
Αλκιβιάδου 5, 104 39 Αθήνα**

Τηλέφωνο: 01 / 82 14 876

Τηλ. & Fax: 01 / 82 10 159

Φιλοτέχνησα τίτλου βιβλίου και εξωφύλλου: Γιώργος Σ. Αλεξανδρής

Θάνος Καμπόνης

Η ΑΓΑΠΗ
ΠΟΥ ΠΡΟΓΝΩΡΙΖΕΙ
ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΖΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ
«ΓΝΩΝΑΙ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ-ΚΗΡΥΧΘΗΝΑΙ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● ΓΙΑΤΙ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ;	9
● ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	11
● ΑΘΡΩΠΙΝΕΣ ΜΕΘΟΔΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ	13
● Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	16
● Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ	20
● Η ΘΕΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗ	25
● Η ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	34
● ΘΕΙΑ ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	38
● ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	46
● ΘΕΙΑ ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	51
● ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ	59
● ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	66
● Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ	74
● ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΧΑΡΗ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ	81
● «ΛΕΙΜΜΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΧΑΡΙΤΟΣ»	88
● Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	93
● ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ «ΚΑΤΑ ΧΑΡΙΝ ΣΩΤΗΡΙΑΣ» ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ	100
● Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΓΑΠΗΣ	104
● ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	108

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΤΟ;

Μα, για να μου δοθεί μια πληροφορία από τις πιο σημαντικές που ζητάει η ψυχή μου. Για να μπορώ να δώσω εγώ μια απάντηση στα καντά ερωτηματικά που ξεπηδούν από μέσα μου, για τη ζωή μου, για το σκοπό της παρουσίας μου εδώ, για το πού πορεύομαι, πού πάω; Υπάρχει κάποιος προορισμός ή δεν υπάρχει κανένας; Και αν υπάρχει, ποιος είναι αυτός;

Οι άνθρωποι γύρω μου πετάνε από τη μια άκρη στην άλλη.

Κάποιοι, διαγράφοντας με μια μονοκοντυλιά κάθε αδυναμία, είτε προέρχεται από τον σωματικά αδύναμο και ψυχικά ελαττωματικό εαυτό μας είτε από το υπερβολικό βάρος των περιστάσεων που οι άνθρωποι ή οι φυσικές συνθήκες γύρω μας δημιουργούν, λένε, ΜΠΟΡΕΙΣ, ρίχνοντας έτσι το ασήκωτο φορτίο της ζωής και του προορισμού στον εαυτό μας.

Και κάποιοι άλλοι, εκμηδενίζοντας το δώρο που μας έχει χαριστεί, την ελεύθερη θέλησή μας, σου λένε ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ, γιατί όλα στη ζωή είναι προορισμένα. Υπάρχει μοίρα που μπορούν να στη διαβάσουν ακόμα στο χέρι.

Πελαγοδρομημένος στα δύο τούτα ανελέητα άκρα, ανακαλύπτεις αναπάντεχα, χάρη στον γραπτό λόγο του Θεού, τη Βίβλο, πως υπάρχει σωτήρια οδός. Υπάρχει Θεός αγάπης, που προγνωρίζει και προορίζει. Προγνώρισε, γιατί ετοίμασε σχέδιο ένδοξο για όλη την ανθρωπότητα, αδιάφορο σε ποια κατάσταση βρίσκεται ο καθένας, σε ποια φυλή, ποιο χρώμα, ποια γλώσσα, ποια μόρφωση,

ποια κοινωνική τάξη, ποιο έθνος. Σχέδιο ένδοξο για τον άνθρωπο, γενικά. Και το σχέδιο αυτό το προώρισε να γίνει, χωρίς να συντρίβει τη θέληση του ανθρώπου στην ελεύθερη και αβίαστη εκλογή της. Σε έχει και με έχει προορίσει για μια αιώνια και αφάνταστα δοξασμένη ζωή. Αν θελήσεις να την έχεις, σου παρέχει όλα τα μέσα, όλα τα εφόδια. Σου παρέχει λύτρωση, με την οποία σε σώζει δωρεάν, χωρίς δικό σου ξόδεμα δυνάμεων και προσπαθειών, μόνο με την ειλικρινή μετάνοια και πίστη στον Αντρωτή, τον Ιησού Χριστό. Σου παρέχει τη δύναμη με το Αγίο Του Πνεύμα, ώστε, ξεπερνώντας τη νομιζόμενη μοίρα σου και κάθε αντιξοότητα από τον εαυτό σου και το περιβάλλον σου, να αποκτήσεις την ωραιότητα του Ουρανού, να γίνεις παιδί του Θεού.

Σου παρέχει την αψευδή διαβεβαίωση ότι θα βρεθείς στη δόξα, όχι σαν ψυχή μόνον, αλλά σαν ολοκληρωμένη ύπαρξη, όταν εμφανιστεί ο Χριστός, ο Οποίος δύναται να μας μετασχηματίσει «κατά την ενέργειαν του δύνασθαι Αυτόν και υποτάξει Αυτώ τα πάντα» (Φιλιππησίους 4/21).

Δύνασαι, αν το θελήσεις. Όχι από δική σου δύναμη. Αλλά από τη δική Του χάρη. Δεν είσαι προορισμένος να χαθείς, παρεκτός αν συ το θελήσεις, αλλά να ζήσεις εντυχιμένος και ένδοξος για πάντα.

Αυτό το σπουδαίο θέμα θα σου αναπτύξει το βιβλίο που κρατάς στα χέρια σου.

Για τους Εκδότες, τον Όμιλο «Ελληνικό Ινστιτούτο της Βίβλου», η απάντηση αυτή από την Αγία Γραφή υπήρξε πολύτιμη. Γι' αυτό και την έγραψαν.

Αν σε ενδιαφέρει, δεν έχεις παρά να διαβάσεις το βιβλίο αυτό. Αυτό θα είναι η χαρά μας και ικανοποίησή μας. Σου ευχόμαστε ολόψυχα, λοιπόν, καλή διάθεση και καλή δύναμη.

Θάνος Καρμπόνης

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ο Όμιλος «Ελληνικό Ινστιτούτο της Βίβλου», ΕΙΒ, γνωστοποιεί ότι ομολογεί και πιστεύει:

1. Τον Τριαδικό Θεό, Πατέρα, Υιό και Άγιο Πνεύμα ή Παράκλητο.
2. Ότι ο Υιός του Θεού, ο Θεός Λόγος, «εν μορφή Θεού υπάρχων ουχ αρπαγμόν ηγήσατο το είναι ίσα Θεώ, αλλ' Εαυτόν εκένωσεν μορφήν δούλου λαβών, εν ομοιώματι ανθρώπων γενόμενος», για τη σωτηρία των ανθρώπων.
3. Την προσωπικότητα και θεότητα του Αγίου Πνεύματος-Παράκλητου, ο Οποίος εκπορεύεται μεν από Τον Πατέρα, αποστέλλεται δε από Τον Πατέρα και Τον Υιό.
4. Την εξαιτίας της ηθικής αποστασίας τού ανθρώπου από Τον Θεό, πλήρη πνευματική, ψυχική και σωματική ανικανότητα του ανθρώπου, ώστε να πραγματοποιήσει τον από Θεού προορισμό του στη γη.
5. Την — με την μετάνοια και πίστη στον Κύριο Ιησού Χριστό και το ολοκληρωμένο έργο Του — κατά χάρη σωτηρία του ανθρώπου, με άλλους λόγους την αναγέννηση, τον αγιασμό και την αποκατάστασή του στη δόξα.
6. Την ανάσταση των νεκρών και αρπαγή των ζώντων αγίων κατά την ένδοξη παρουσία του Κυρίου Ιησού Χριστού.

7. Την ένδοξη επιφάνεια του Κυρίου Ιησού Χριστού, με όλους τους αγίους Του, κατά την οποία θα κρίνει ζώντες και νεκρούς.
8. Την πραγματική, επί της γης, χιλιετή βασιλεία του Κυρίου Ιησού Χριστού.
9. Την ανακεφαλαίωση των πάντων, των εν τοις ουρανοίς και των επί της γης εν τω Ιησού Χριστώ.
10. Την τελική υποταγή των πάντων στον Θεό, όταν ο Υιός «υποταγήσεται τω υποτάξαντι αυτό τα πάντα, ίνα η ο Θεός τα πάντα εν πάσιν» (1 Κορινθίους 15/28β).

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΜΕΘΟΔΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Οι αλήθειες της παντογνωσίας του Θεού και του προορισμού, από μέρους του Θεού, των δημιουργημάτων Του είναι μέσα στον γραπτό λόγο του Θεού αρκετά φανερές, ώστε να μη υπάρχει για τον άνθρωπο που κατέχεται από τη δίψα της γνώσης του Θεού και των ενεργειών Του στον κόσμο, δυσκολία να τις κατανοήσει. Φυσικά, τον μελετητή της Βίβλου θα πρέπει να τον διακρίνει ευθύτητα, ειλικρίνεια και ταπείνωση, ώστε να ευδοκεί, να διδαχθεί από τις Άγιες Γραφές και όχι να επιβάλλει σ' αυτές τις δικές του προκατασκευασμένες απόψεις.

Είναι γνωστή η διαβεβαίωση που οι ίδιες οι Άγιες Γραφές δίνουν στην περίπτωση αυτή ότι «το απόρρητον του Κυρίου είναι μετά των φοβουμένων Αυτόν» (Ψαλμός κε' 14) και είναι γνωστή ακόμη η στάση που ο Κύριος τήρησε προς τον άνθρωπο τον δικό Του, τον πιστό Αβραάμ, και την οποία τηρεί για όλους τους κατά παρόμοιο τρόπο δικούς Του κατά μήκος όλων των αιώνων: «Και είπε ο Κύριος, θέλω κρύψει εγώ από του Αβραάμ ό,τι κάμνω;... επειδή γνωρίζω αυτόν, ότι θέλει διατάξει προς τους υιούς αυτού, και προς τον οίκον αυτού, μεθ' εαυτόν, και θέλουνσι φυλάξει την οδόν του Κυρίου, διά να πράττωσιν δικαιοσύνην και κρίσιν, ώστε να επιφέρει ο Κύριος επί τον Αβραάμ τα όσα ελάλησε προς αυτόν» (Γένεση ιη' 17-19). Συνεπώς, όπως και ο Ιησούς Χριστός το τόνισε στους

απορούντες Ιουδαίους, όταν αυτοί αναρωτήθηκαν «πώς ούτος γράμματα οίδεν μη μεμαθηκώς; απεκρίθη ουν ο Ιησούς και είπεν· η εμή διδαχή ουκ έστιν εμή αλλά του πέμψαντός με· εάν τις θέλη το θέλημα αυτού ποιείν, γνώσεται περί της διδαχής, πότερον εκ του Θεού εστιν ή εγώ απ' εμαυτού λαλώ» (Ιωάννην 7/15-17). Αυτή είναι η βασική και αναγκαία προϋπόθεση για τη γνώση της αλήθειας του Θεού. Δεν είναι η γνωστική μας ικανότητα αυτή που θα μας εξασφαλίσει τη γνώση της αλήθειας, η οποία, ως σημειωθεί, είναι δίκικοπο μαχαίρι στα χέρια μας, που μπορούμε να το στρέψουμε, σε όποια κατεύθυνση θέλουμε, προς την πίστη ή την αμφιβολία, αλλ' η καρδιά μας ή, με άλλα λόγια, η θέλησή μας. «Εάν τις θέλη το θέλημα του Θεού ποιείν, γνώσεται περί της διδαχής». Είναι ο κανόνας για τη γνώση της αλήθειας. Εάν όμως θέλουμε να διατηρήσουμε τις προσχηματισμένες πεποιθήσεις μας ή την παράδοσή μας, παραβαίνουμε την εντολή του Θεού, και πέφτουμε στο ίδιο αμάρτημα όπως οι Φαρισαίοι και οι γραμματείς τής εποχής του Ιησού, στους οποίους είπε «διά τι και υμείς παραβαίνετε την εντολήν του Θεού διά την παράδοσιν υμών;».

Η αλήθεια έχει ήδη αποκαλυφθεί μέσα στον λόγο του Θεού και απευθύνεται στο νου μας. Κάνει έκκληση στη συνείδησή μας, η οποία είναι η μόνη, αν είναι ειλικρινής και ταπεινή, που μπορεί να διακρίνει την αξία που έχει η μαρτυρία που ο Θεός δίνει για τον Εαυτό Του, τον χαρακτήρα Του και τα σχέδιά Του για τον κόσμο.

Θεωρίες, όπως αυτή του απόλυτου προορισμού, που για τη διαφύλαξη δήθεν της αυθεντικής και άκαμπτης μεγαλειότητας του Θεού, δεν διστάζει να αποδώσει στον Θεό την πιο βαριά μομφή τής εκ των προτέρων απώλειας αναρίθμητων υπάρξεων, όπως και η άλλη, η θεωρία του

αναλλοίωτου της θείας φύσης, που εμφανίζει τον Θεό να μη μπορεί να κυριαρχεί στον Εαυτό Του, και να μη μπορεί να είναι ό,τι θέλει Αυτός κάθε φορά να είναι, αυτό που αποτελεί και το περιεχόμενο του Ονόματός Του, Γιαχβέ (Ιεοβά), με συνέπεια, εάν θέλει ο Θεός Λόγος να κενώσει τον Εαυτό Του και να εισέλθει στην ιστορία για τη σωτηρία μας, να μη δύναται, κρίνονται αντιβιβλικές και σύγκαιρα κακόφημες για τον Θεό.

Τον Θεό δεν θα Τον μοντάρουμε εμείς στα δικά μας γνωστικά καλούπια ή στις απαιτήσεις τής παράδοσής μας, αλλά εμείς θα διαπλαστούμε από Αυτόν και θα συμμορφωθούμε με τις δικές Του αποκαλύψεις.

Είναι γεγονός ότι στη διαδρομή της ιστορίας ο Θεός και οι αλήθειες Του κατοπιήθηκαν από τον άνθρωπο, που συνειδητά ή ασυνειδήτα επιμένει να επιβάλει το δικό του «εγώ» πάνω στο «Εγώ» τού Θεού. Ανάγκη λοιπόν να αποβάλουμε αντιλήψεις, παραδόσεις, απόψεις που έχουμε τυχόν σχηματίσει ή αποκτήσει εκ των προτέρων και έξω από τον λόγο του Θεού και να δούμε τι ο Θεός λέει για τον Εαυτό Του. Είναι σίγουρο, ότι Αυτός που έδωσε νου και γλώσσα στον άνθρωπο, μπορεί πολύ καλύτερα να εκφράσει ο ίδιος τον Εαυτό Του, παρά εμείς Αυτόν. Και όντως, οι αποκαλύψεις του Θεού είναι καθαρότερες της αυγής και φωτεινότερες από το λαμπρό φως του ήλιου. Ας τις δούμε λοιπόν με ταπεινώση και φόβο Θεού.

Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Όπως εύστοχα ειπώθηκε, ο Θεός δεν είναι δυνατόν ούτε απόλυτα να γίνει γνωστός ούτε απόλυτα να αγνοηθεί.

Ο Θεός είναι πραγματικότητα υπερβατική που ξεπερνάει την εμβέλεια της δικής μας γνωστικής ικανότητας, η οποία κινείται στα στενά όρια του χώρου και του χρόνου. Και αλήθεια, πώς να συλλάβει κανείς αυτό που υπάρχει πέραν του χώρου και του χρόνου; Ειπώθηκε πως κάθε προσπάθεια προσδιορισμού του Θεού είναι άρνηση, επειδή αφήνει έξω κατηγορήματα, χαρακτηριστικά και ιδιότητες, που απαρτίζουν το Θείο Ον. Και σωστά. Αυτό ισχύει στην περίπτωση που ο άνθρωπος, αυτός ο ίδιος, επιχειρεί να προσδιορίσει το απροσδιόριστο – από κάθε ανθρώπινη ικανότητα – Θείο Ον. Όταν όμως ο Θεός προσδιορίζει Αυτός Εαυτόν, αποκαλύπτει Αυτός Εαυτόν στον άνθρωπο, ο κανόνας αυτός δεν ισχύει. Ο Θεός είναι ό,τι είναι και ό,τι Αυτός αποκαλύπτει ότι είναι. Με άλλα λόγια, στην αδυναμία του ανθρώπου να αναρριχηθεί στον Θεό, ευδοκεί ο Θεός να κατεβεί προς το πλάσμα. Όμως, πρέπει να τονιστεί ότι, παρά τον πλούτο των αποκαλύψεων του Θεού προς τον άνθρωπο, η γνώση του Θεού εξαρτάται από δύο βασικούς παράγοντες:

Ο πρώτος είναι ο υποκειμενικός παράγοντας, δηλαδή ο βαθμός της ηθικής ωριμότητας του ανθρώπου που πλη-

σιάζει προς τον Θεό και γίνεται ο δέκτης αυτών των αποκαλύψεων.

Ο δεύτερος, είναι ο αντικειμενικός, και είναι η προδηλότητα και η πληρότητα της αποκάλυψης που ο Θεός δίνει στον άνθρωπο. Οι τελευταίες τούτες, η προδηλότητα και η πληρότητα, προσδιορίζονται απόλυτα και κυριαρχικά από τον Θεό, κατά το υπέρτατο παιδαγωγικό σχέδιο που έχει Αυτός για τον άνθρωπο και τη σωτηρία του.

Από το σύνολο των αποκαλύψεων που ο Θεός δίνει για τον Εαυτό Του θα μπορούσαν να αναφερθούν:

(α) Η φυσική αποκάλυψη, μέσα στην οποία θα μπορούσε κανείς να συμπεριλάβει την αποκάλυψη διά της φυσικής δημιουργίας, την αποκάλυψη μέσα από την ανθρώπινη συνείδηση και την αποκάλυψη στην Ιστορία,

(β) την αποκάλυψη στην προπαρασκευαστική οικονομία της Σωτηρίας, δηλαδή στην ιστορία του λαού Ισραήλ και

(γ) την αποκάλυψη στο ιστορικό Πρόσωπο του Ιησού Χριστού, κατά την εκπλήρωση της Σωτηρίας.

Στη φυσική αποκάλυψη, στους τρεις τομείς που αυτή δόθηκε, στη δημιουργία, στη συνείδηση που προβάλλει μέσα μας το ηθικό αξίωμα, το πιο στοιχειώδες και γενικό, στην αντίθεση του καλού και του κακού, και στην Ιστορία την οποία ο Θεός αυλακώνει με τις δικές Του επεμβάσεις δικαιοκρισίας, δεν αποκαλύπτεται το πρόσωπο του Θεού. Όμως, μερικές από τις ιδιότητές Του, όπως η παντοδυναμία Του, η σοφία Του, η δικαιοσύνη Του, είναι φανερές. Εξάλλου, λείπουν άλλες, όπως η πνευματική Του ταυτότητα, ότι δηλαδή ο Θεός είναι πνεύμα, η αγάπη και η αγιότητά Του που μας τις δίνουν οι Άγιες

Γραφές. Είναι όμως χαρακτηριστικές κάποιες διαπιστώσεις που δόθηκαν από σοφά και ευσεβή πνεύματα, όπως αυτή του Σουηδού Κάρολου Λιναίου (1707-78), του ιδρυτή της νεότερης Βοτανικής, ο οποίος έγραψε: (Ο Θεός), «διήλθε πλησίον μου. Η ανταύγεια της θεότητας γέμισε την ψυχή μου άφωνο θαυμασμό. Είδα τα ίχνη Του παντού» ή του Αμερικανού Gressy Morrison, της Ακαδημίας Επιστημών της Ν. Υόρκης, που ανέφερε επτά λόγους που τον έπειθαν για την ύπαρξη Θεού Δημιουργού των κόσμων που μας περιβάλλουν, παρμένους κυρίως από τη φυσική δημιουργία.

Στην προπαρασκευαστική οικονομία της Σωτηρίας, η Παλαιά Διαθήκη μάς δίνει την αποκάλυψη του Θεού μέσω ενός λαού, του λαού Ισραήλ. Η αποκάλυψη αυτή είναι τοπικά και χρονικά περιορισμένη, ασυνεχής, αποσπασματική. Είναι, όπως ο απόστολος Πέτρος λέει, «λύχνος φαίνων εν αυχμηρώ τόπω» (Β' Πέτρου 1/19).

Η Καινή Διαθήκη περισσότερο διαυγής, καθαρή, είναι ως η ημέρα που έχει διαυγάσει και φωσφόρος ανατέλλει στις καρδιές των ανθρώπων (Β' Πέτρου 1/19). Αυτή μας δίνει την πιο θαυμαστή, την πιο χειροπιαστή αποκάλυψη του Θεού, την αποκάλυψη στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Ο Χριστός, κατά το Ευαγγέλιο του Ιωάννη, «Ην το φως το αληθινόν, ο φωτίζει πάντα άνθρωπον, ερχόμενον εις τον κόσμον» (κεφ. 1/9). «Θεόν ουδείς εώρακεν πώποτε» και συνεπώς κάθε περιγραφή ή παρουσίαση του Θεού, είναι αδύνατη: «μονογενής θεός, ο ων εις τον κόλπον του Πατρός εκείνος εξηγήσατο» (κεφ. 1/18).

Δεν θα χρειαστεί να προσφύγει κανείς σε ερμηνείες για να εξηγήσει τη λέξη «θεός» τού εδαφίου. Ο Ιησούς Χριστός υπήρξε πάντοτε θεία ύπαρξη κατά το «Εγώ»

Του. Και παρόλο που άφησε τις θείες Του ιδιότητες στον Πατέρα κατά την κένωσή Του, δεν έπαιψε ποτέ να είναι το δεύτερο πρόσωπο της Θείας Τριάδας, δηλαδή ο Θεός Λόγος, «και θεός ην ο λόγος» που γίνηκε σαρξ (κεφ. 1/1-14), δηλαδή άνθρωπος.

Ο Ιησούς εδώ στη γη ήταν το πολύτιμο λιθάρι πάνω στο οποίο η δέσμη του θείου φωτός έπεφτε και έδινε πληρη και καθαρή την ανταύγεια του Πατέρα Θεού. Αυτοί ήσαν οι λόγοι, οι αποκαλυπτικοί που είπε στον ανήσυχο μαθητή, τον Φίλιππο, που αγωνιούσε να δει τον Πατέρα: «ο εωρακώς εμέ εώρακεν τον Πατέρα» (Ιωάννην 14/9). Η σοφία του Θεού στους λόγους Του, που του έδινε ο Πατέρας, η παντοδυναμία του Θεού στα θαύματα, που ο Πατέρας ενεργούσε δι' Αυτού, τα ηθικά ιδιώματα του Πατέρα στην άγια και γεμάτη αγάπη για τον αμαρτωλό ζωή του Ιησού, ήταν ο καθρέφτης μέσα στον οποίο μπορούσες να δεις τη μορφή του Πατέρα.

Όμως, η γνώση του Θεού στον κόσμο τούτο, ακόμη και στην περίπτωση της πιο λαμπρής αποκάλυψής Του, όπως στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού, είναι περιορισμένη. Οι λόγοι αυτού του περιορισμού είναι ότι το αντικείμενο της γνώσης μας — ο Θεός — είναι άπειρος, ενώ εμείς είμαστε πεπερασμένοι, κλεισμένοι στους περιορισμούς του χώρου και του χρόνου· είναι υπεραισθητός, εμείς γνωρίζουμε διαμέσου των αισθήσεων, επιζητούμε δηλαδή να ντύσουμε τις ιδέες μας ακόμα, και τις πνευματικές, με αισθητές εικόνες· και είναι ακόμα, η ηθική τελειότητα, ενώ εμείς, εξαιτίας της αμαρτίας, έχουμε το ηθικό μας αισθητήριο αμβλυμένο, έτσι που δεν μπορούμε να διακρίνουμε καθαρά τις ηθικές αξίες, καλό-κακό, και συνεπώς τον Θεό.

Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Η Βιβλική αποκάλυψη για τον Θεό είναι η κυριότερη αποκάλυψη που ο Θεός δίνει για τον Εαυτό Του. Η Βίβλος δεν συζητά ούτε επιχειρεί να αποδείξει την ύπαρξη του Θεού, τη θέτει. Ο Θεός υπάρχει και αποκαλύπτει ο Ίδιος τον Εαυτό Του. Αποδείξεις για την ύπαρξή Του δεν δίδονται, επειδή ο Θεός δεν είναι φαινόμενο, ώστε οι αισθήσεις να Τον δείξουν, ούτε θεώρημα, ώστε η διάνοιά μας να Τον αποδείξει με μια σειρά συλλογισμών, όπως γίνεται με ένα μαθηματικό πρόβλημα. Ο Θεός προβάλλει τον Εαυτό Του και γίνεται κατανοητός από το νου, το όργανο αυτό της διάκρισης του υπερβατικού και των ηθικών αξιών, του οποίου λειτουργία είναι η πίστη. Δεν είναι συνεπώς ο Θεός ούτε φαινόμενο, ούτε θεώρημα, αλλά νοούμενο. Το όργανο δε αυτό της διάκρισης του υπερβατικού και των ηθικών αξιών, ο νους, στο οποίο η Βίβλος, και ιδιαίτερα η Καινή Διαθήκη, συχνά αναφέρεται, (βλ. σχετικά Λουκάν 24/45, Ρωμαίους 1/28, 7/23, 12/2, Εφεσίους 4/17, Φιλιππησίους 4/7, και κυρίως το Ρωμαίους 1/20 και Εβραίους 11/3) δεν είναι απλή αίσθηση ή διάνοια, αλλά διάνοια και θέληση, με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της θέλησης, ένα είδος διαίσθησης, η έκτη αίσθηση στον άνθρωπο.

Φυσικά, η ύπαρξη του θρησκευτικού συναισθήματος στον άνθρωπο, που αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές εσωτερικές εμπειρίες, υποβάλλει παγκόσμια την ιδέα του Θεού, και είναι φαινόμενο παγκόσμιο, αφού το συναντάει κανείς σε όλα τα γεωγραφικά πλάτη και μήκη της γης. Όμως, αυτή η παγκοσμιότητα της ιδέας του Θεού, δεν συνεπάγεται αναγκαία και την καθαρή γνώση του Θεού.

Η ιδέα αυτή του Θεού διαμορφώθηκε από τον άνθρωπο, στις διάφορες εποχές και στα διάφορα πολιτιστικά επίπεδα τα οποία ο άνθρωπος δημιούργησε και έζησε, ποικιλοτρόπως, ώστε η εμπειρία αυτή του θρησκευτικού συναισθήματος να πάρει κάθε φορά διάφορα σχήματα που τα κυριότερα είναι ο Μονοθεϊσμός, παραδοχή ύπαρξης προσωπικού Θεού, εξωκόσμου και δημιουργού· ο Πανθεϊσμός, ο Θεός μέσα στον κόσμο. Παν ό,τι υπάρχει, εν τω Θεώ υπάρχει και ουδέν άνευ Θεού ουδέ να νοηθεί δύναται. Κόσμος και Θεός είναι εν και το αυτό. Θεός είναι η τα πάντα περιλαμβάνουσα και δια πάντων διοίκουσα ζωή. Ο Θεός είναι η ενότητα του κόσμου· ο Πολυθεϊσμός, πολλαπλότητα θείων προσώπων με ανθρωπομορφικά ή ζωομορφικά χαρακτηριστικά, πάθη και εκδηλώσεις· και τα κατώτερα σχήματα, του Ανιμισμού και Φετιχισμού.

Αυτή η πολυμορφία της εμπειρίας του θρησκευτικού συναισθήματος, συνέπεια της ηθικής αποκοπής του ανθρώπου από τον αληθινό Θεό, έκαμε πολύ πιο αναγκαία τη Βιβλική Αποκάλυψη.

Σύμφωνα με αυτήν ο Θεός δεν είναι ούτε απόλυτη ιδέα μόνον, ούτε απόλυτη θέληση αποκομμένη από τη διάνοια, αλλά απόλυτη θέληση ενωμένη με την απόλυτη διάνοια, με άλλα λόγια απόλυτη προσωπικότητα που μπορεί να αυτοπροσδιορίζεται απόλυτα και να έχει από-

λυτη αυτοσυνειδησία. Το τελευταίο τούτο, η απόλυτη αυτοσυνειδησία, θα πει ότι στον Θεό πραγματοποιείται η απόλυτη διείδωση της θείας θέλησης από τη θεία διάνοια. Και τούτο είναι που ο Ιωάννης στην Πρώτη Επιστολή του εκφράζει με τις λέξεις: «Ο Θεός είναι Φως». «Και έστιν αύτη η αγγελία ην ακηκόαμεν απ' αυτού και αναγγέλλομεν υμίν, ότι ο Θεός φως εστιν και σκοτία εν Αυτώ ουκ έστιν ουδεμία» (κεφ. 1/5).

Αν λοιπόν ο Θεός σύμφωνα με τη Βίβλο (Έξοδος γ' 14, λδ' 6) έχει τον τέλειο προσδιορισμό τού Έαυτού Του στην απόλυτη συνείδηση του Έαυτού Του, σημαίνει πως, στον Θεό κατοικεί απόλυτη ελευθερία (αυτοπροσδιορισμός) στα πλαίσια ύπαρξης θείας φύσης, αιώνια ηθελημένης και εκλεγμένης από τον Θεό, που φέρνει μέσα της τους δικούς της νόμους, και της οποίας τις εκδηλώσεις στον κόσμο όπως η δικαιοσύνη, η αγαθωσύνη, η παντοδυναμία, η σοφία, δεν είναι δυνατόν ούτε να τις διαψεύσει κανείς, ούτε να τις αρνηθεί. Αυτό αναφέρεται στη Δεύτερη Επιστολή τού αποστόλου Παύλου προς τον Τιμόθεο 2/13, «ει απιστούμεν, εκείνος πιστός μένει, αρνήσασθαι γαρ εαυτόν ου δύναται». Τις εκδηλώσεις αυτές της θείας φύσης προτρεπόμαστε να τις ντυθούμε για την ασφάλειά μας και ευτυχία μας: «ίνα διά τούτων — των μεγίστων επαγγελιών — γένησθε θείας κοινωνοί φύσεως, αποφυγόντες της εν τω κόσμω εν επιθυμία φθοράς» (Β' Πέτρου 1/4), και να τις αναπαραγάγουμε μέσα μας «γένος υπάρχοντες του Θεού» μέχρι την τέλεια ομοίωσή μας με Αυτόν (Α' Ιωάννου 3/2).

Οι θεμελιακές χαρακτηριστικές γραμμές της θείας προσωπικότητας, που συνιστούν το ουσιαστικό περιεχόμενο του απόλυτου αγαθού, που είναι ο Θεός ο Ίδιος, εί-

ναι, η αγιότητά Του: «Ούτω λέγει ο ύπιστος και ο υπέρτατος, ο κατοικών την αιωνιότητα, του οποίου το όνομα είναι ο Άγιος» (Ησαΐας νς' 15), — αυτή η υψηλή ηθική αντίληψη για τον Θεό, που βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τον χαρακτήρα του ηθικού ξεπεσμού που χαρακτηρίζει τη λατρεία των θεών του εθνικού κόσμου — και η αγάπη Του (Α' Ιωάννου 4/16), αγάπη εν δικαιοσύνη, τελείως αντίθετη προς την ιδέα τής ειδωλολατρείας που αντιπροσώπευε δυνάμεις άδικες και ανικανοποίητες, που απαιτούσαν συχνά αίμα ανθρώπινο και ηδονές.

Τα δύο αυτά συστατικά στοιχεία της θείας προσωπικότητας, αγιότητα και αγάπη, το ένα κεντρομόλο, που στρέφεται προς το «Θείο Εγώ», το θέτει, και ελκύει τη δημιουργία προς αυτό, η αγιότητα· και το άλλο, στοιχείο φυγόκεντρο, μεταδοτικό, επεκτατικό, που δημιουργεί τους κόσμους, η αγάπη, βρίσκονται σε τέλεια μεταξύ τους αρμονία, ώστε, σύμφωνα με την αποκάλυψη των Αγίων Γραφών, ο Θεός, ο αληθινός και πραγματικός, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η Αγία Αγάπη.

Αυτό είναι και το περιεχόμενο του απόλυτου αγαθού το οποίο κατοικεί στον Θεό. Ο Θεός είναι το αγαθό (Λουκάν 18/19), και αγαθό είναι ό,τι ο Θεός θέλει· και ο Θεός δεν θέλει παρά το αγαθό, που είναι Αυτός ο Ίδιος, και το θέτει.

Ο Θεός τής Βίβλου, κατά την αποκάλυψη που αυτή μας δίνει, είναι υποστασιακά τριαδικός, δηλαδή, τριάδα προσώπων, ο Πατέρας, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα ή Παράκλητος. Κοινωνούν της ίδιας θείας ουσίας, και περιβάλλονται από την ίδια αιώνια ηθελημένη και εκλεγμένη φύση, δηλαδή τις θείες ιδιότητες, που σε σύγκριση με τις φυσικές υπάρξεις που ζουν στο χώρο και στο χρόνο και

σε αντίθεση με αυτές, θα μπορούσαν να οριστούν ως:

(α) Η θεία πνευματικότητα, σε αντίθεση με τον μέσα σε έκταση περιορισμό της φυσικής ύπαρξης

(β) η απανταχού παρουσία, σε αντίθεση με την παράθεση μέσα στην οποία ζει η φυσική ύπαρξη

(γ) η θεία παντοδυναμία, σε αντίθεση με τον περιορισμό σε δύναμη της φυσικής ύπαρξης

(δ) η θεία αιωνιότητα, σε αντίθεση με το χρονικό περιορισμό της φυσικής ύπαρξης

(ε) η θεία ταυτότητα, σε αντίθεση με την εναλλαγή ή μεταβλητότητα της φυσικής ύπαρξης

(στ) η θεία παντογνωσία, σε αντίθεση με το περιορισμένο της γνώσης της φυσικής ύπαρξης.

Η ΘΕΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗ

Ταιριάζει σε έναν Θεό, που δεν είναι απλή ιδέα ή δύναμη, αλλά προσωπικότητα, που διαθέτει διάνοια και βούληση, να συλλαμβάνει σχέδιο και να το θέτει μπροστά Του για μελέτη και πραγματοποίηση.

Αυτό δεν θα μπορούσε να το σκεφτεί κανείς για τους θεούς των φιλοσόφων που είναι ύλη, ενέργεια ή δύναμη ή ακόμη και των ειδώλων που διακατέχονται από ανθρωπίνα πάθη. Ο Θεός της Βίβλου, όπως ειπώθηκε, είναι, όχι μόνον προσωπικότητα που διαθέτει διάνοια και βούληση, αλλά είναι και το απόλυτο αγαθό. Όντας τέτοιος ο Θεός ο αληθινός, η πρώτη του ενέργεια σχετικά με τη δημιουργία που συνδέει Αυτόν με αυτή, είναι η θεία Του πρόθεση. *Προ-θέτω*, θέτω μπροστά μου, σημαίνει σχέδιο δημιουργίας ηθελημένο, που προϋποθέτει διάνοια και βούληση. Όντως, όπως είπε ο σοφός εκείνος της Ακαδημίας Επιστημών της Ν. Υόρκης Gressy Morrison αναφορικά με τη φυσική δημιουργία: «Το Σύμπαν σχεδιάστηκε από υψηλή μηχανική ιδιοφυΐα». «Διαπιστώνεται δηλαδή στον κόσμο μια τάξη ηθελημένη, που πραγματοποιείται με μεγάλη σοφία, τόσο στην ανέκφραστη ποικιλία του περιεχομένου αυτού του κόσμου, όσο και στη μεγαλοσύνη του περιβάλλοντος. Η φύση μόνη της δεν θα μπορούσε με συνδυασμούς τόσο διάφορους να πραγματοποιήσει τις

τελικές της προθέσεις, αν δεν είχε εκλεγεί και διατεθεί από ένα λογικό και οργανωτικό στοιχείο. Υπάρχει συνεπώς υπέρτατη, σοφή αιτία, όχι τυφλή, αλλά διάνοια που ενήργησε ελεύθερα. Η ενότητα αυτής της αιτίας διαπιστώνεται παντού από τη δημιουργία με αληθοφάνεια».

Όταν η Βίβλος διακηρύττει ότι «εν αρχή εποίησεν ο Θεός τους ουρανοὺς και την γην», αποκαλύπτει ότι ο Ποιητής αυτών των κόσμων, δεν είναι κάποια τυφλή δύναμη, αλλά προσωπικότητα που διαθέτει σοφία, βούληση και δύναμη. Εδημιούργησε δε τους κόσμους σύμφωνα με προκαθορισμένο σχέδιο που έθεσε μπροστά Του.

Αυτό υπονοούν όλα τα σχετικά χωρία της Βίβλου που αναφέρονται στη δημιουργία, όπως ο Ψαλμός ρβ', εδάφιο 25, που υιοθετεί και η προς Εβραίους Επιστολή: «Συ κατ' αρχάς, Κύριε, την γην εθεμελίωσας, και έργα των χειρών σου είναι οι ουρανοί» ή ο Ιώβ ιβ' 7 κλπ: «αλλ' ερώτησον τώρα τα ζώα και θέλουσι σε διδάξει· και τα πετεινά του ουρανού, και θέλουσι σοι απαγγείλει· ή λάλησον προς την γην, και θέλει σε διδάξει· και οι ιχθύες τής θαλάσσης θέλουσι σοι διηγηθεί, Τις εκ πάντων τούτων δεν γνωρίζει, ότι η χειρ του Κυρίου έκαμε ταύτα;... εν αυτώ η σοφία και η δύναμις, αυτός έχει βουλήν και σύνεσιν» ή ο Ιώβ λζ' 23: «Τον Παντοδύναμον, δεν δυνάμεθα να εννοήσωμεν αυτόν· είναι υπέροχος κατά την δύναμιν, και κατά την κρίσιν, και κατά το πλήθος της δικαιοσύνης· δεν καταθλίβει», ή το θαυμαστό κεφάλαιο, Ιώβ λη', που μεταξύ των άλλων ερωτά: «Πού ήσο ότε εθεμελίωνα την γην;...» ή το Εκκλησιαστής γ' 11: «Τα πάντα έκαμε, ο Θεός, καλά εν τω καιρώ εκάστου· και τον κόσμον υπέβαλεν εις την διάνοιαν αυτών, χωρίς ο άνθρωπος να δύναται να εξιχνιάση απ' αρχής μέχρι τέλους το έργον το οποίον ο

Θεός έκαμεν» ή ο υπέροχος ιθ΄ Ψαλμός: «οι ουρανοί διηγούνται την δόξαν του Θεού, και το στερέωμα αναγγέλλει το έργον των χειρών αυτού» ή το Ρωμαίους 1/2θ: «Τα γαρ αόρατα αυτού από κτίσεως κόσμου τοις ποιήμασιν νοούμενα καθοράται, η τε αϊδιος αυτού δύναμις και θειότης, εις το είναι αυτού αναπολογήτους» ή το Α΄ Τιμόθεον 1/17: «Τω δε βασιλεί των αιώνων, αφθάρτω αοράτω μόνω θεώ, τιμή και δόξα εις τους αιώνας των αιώνων» και τόσα άλλα.

Αλλά η πρόθεση του Θεού, η ύπαρξη δηλαδή σχεδίου εκ των προτέρων, ηθελημένου και προσχεδιασμένου, δεν αφορά μόνον τη φυσική δημιουργία, αλλά και την πνευματική. Όταν ο Θεός καλεί ανθρώπους στη Σωτηρία την οποία επραγματοποίησε διά του Ιησού Χριστού, αυτή η κλήση γίνεται με βάση και σε εκπλήρωση σχεδίου που ο Θεός συνέλαβε, εσχέδιασε και έθεσε μπροστά Του. Φυσικά, το σχέδιο δεν αφορά συγκεκριμένα άτομα, επειδή ο κάθε άνθρωπος είναι μία ξεχωριστή ηθική ελευθερία — προσωπικότητα — και θα πρέπει ως τέτοια να ανταποκριθεί στην πρόσκληση του Θεού ή όχι· και επειδή σύμφωνα με την αποκάλυψη που μας δίνει η Α΄ προς Τιμόθεον 2/4, «ος, (Θεός), πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν». Και ο Ιησούς Χριστός, η χάρη του Θεού η «εν προσώπῳ», μέσα στην ιστορία, όλους αδιακρίτως καλεί στη σωτηρία: «Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς» (Ματθαίον 11/28). «Ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν...» (Ματθαίον 16/24). «Εάν τις διψά, ερχέσθω προς με και πινέτω» (Ιωάννην 7/37), και Ησαΐας νε΄ 1: «ω, πάντες οι διψώντες, έλθετε εις τα ύδατα...» και εδ. 6: «Ζητείτε τον Κύριον, ενόσω δύναται να ευρεθεί· επικα-

λείσθε Αυτόν, ενόσω είναι πλησίον. Ας εγκαταλίπη ο ασεβής την οδόν αυτού και ο άδικος τας βουλάς αυτού και ας επιστρέψη προς τον Κύριον και θέλει ελεήσει αυτόν· και προς τον Θεόν ημών, διότι αυτός θέλει συγχωρήσει αφθόνως κλπ».

Κάθε αντίθετη σκέψη θα ήταν ασυμβίβαστη και μάλιστα ενάντια προς την αγαθότητα και δικαιοσύνη του Θεού.

Αλλ' ο Θεός ενεργεί βάσει σχεδίου το οποίο έχει θέσει μπροστά Του, το οποίο αφορά γενικά την ανθρωπότητα και το οποίο στηρίζεται στις προϋποθέσεις που ο Θεός έχει θέσει για μια τέτοια σωτηρία, και ένα τέτοιο ενδοξασμό, όπως είναι η μετάνοια και η πίστη στον Ιησού Χριστό, τον μόνο Σωτήρα, και στις οποίες προϋποθέσεις καλείται ο καθένας – και καλούνται όλοι φυσικά – να ανταποκριθεί. Γι' αυτό, στο εδάφιο της Α' προς Τιμόθεον 2/4, που πιο πάνω αναφέρθηκε, ο απόστολος Παύλος, μετά το «πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι», προσθέτει πάραυτα, «εις γαρ Θεός» που σώζει, «εις και μεσίτης Θεού και ανθρώπων», μέσω του οποίου σώζεται ο πας άνθρωπος, «άνθρωπος Χριστός Ιησούς, ο δους Εαυτόν αντίλυτρον υπέρ πάντων».

Το σχέδιο αυτό που ο Θεός έχει θέσει μπροστά Του, «θεία πρόθεση», είναι το σχέδιο για την Εκκλησία του Ιησού Χριστού, το οποίο ο απόστολος Παύλος το αναφέρει στην προς Εφεσίους 3/11 με τις λέξεις: «κατά πρόθεσιν των αιώνων ην εποίησεν εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών».

Σ' αυτή την πρόθεση του Θεού αναφέρεται πάλι ο απόστολος Παύλος όταν γράφει στον Τιμόθεο, Β' προς Τιμόθεον 1/8-9, «μη σὺν επαισχυνθής το μαρτύριον του Κυρίου ημών μηδέ εμέ τον δέσμιον αυτού, αλλά συγκα-

κοπάθησον τω ευαγγελίω κατά δύναμιν Θεού, του σώσαντος ημάς και καλέσαντος κλήσει αγία, ου κατά τα έργα ημών αλλά κατά ιδίαν πρόθεσιν και χάριν, την δοθείσαν ημίν εν Χριστώ Ιησού προ χρόνων αιωνίων». Το σχέδιο, η πρόθεση του Θεού, ήταν προ χρόνων αιωνίων, «φανερωθείσαν δε νυν διά της επιφανείας του σωτήρος ημών Χριστού Ιησού», με την οποία φανέρωση, απευθύνεται και η κλήση στον καθένα (βλέπε και Λουκάν 14/23 «ίνα γεμισθή ο οίκος μου»). Όστε, η πρώτη ενέργεια του Θεού, αναφορικά με τη δημιουργία και τα ένδοξα σχέδια που ο Θεός έχει γι' αυτή είναι η πρόθεση. Έβαλε, δηλαδή, μπροστά Του ο Θεός σχέδιο θαυμαστό που περιλαμβάνει τη σωτηρία, τον αγιασμό, τη δόξα καθενός που μετανοεί και πιστεύει στον Ιησού Χριστό. Είναι έτσι που θα πρέπει να δει κανείς και τα χωρία προς Ρωμαίους 8/28-31, στα οποία πολλοί δίνουν απaráδεκτες ερμηνείες, που παραβλέπουν ή και προσβάλλουν την αγαθότητα και δικαιοσύνη τού Θεού.

Τα χωρία αυτά θα πρέπει να χωριστούν σε δύο δέσμες ενεργειών του Θεού, από τις οποίες η μία αναφέρεται στην παρελθούσα αιωνιότητα και η άλλη στην Ιστορία. Έτσι, τα χωρία 28-30, «τοις κατά πρόθεσιν κλητοίς ούσιν. ότι ους προέγνω, και προώρισεν συμμόρφους τής εικόνας του Υιού αυτού, εις το είναι αυτόν πρωτότοκον εν πολλοίς αδελφοίς», που περιλαμβάνουν τρεις χαρακτηριστικές ενέργειες του Θεού, *πρόθεσιν* (προ-θέτω), *πρόγνωση* (προέγνω) και *προορισμό* (προώρισεν), αναφέρονται στην παρελθούσα αιωνιότητα. Ο Θεός έθεσε προ Αυτού – *πρόθεση* – το σχέδιο για την Εκκλησία, το προεγνώρισε και το προώρισε να γίνει. Το σχέδιο ήταν γενικό. Δεν προέβλεπε συγκεκριμένα πρόσωπα, όπως η θεω-

ρία τού απόλυτου προορισμού το διδάσκει. Μια τέτοια άποψη ότι ο Θεός προώρισε απ' αρχής και πριν αυτοί υπάρξουν κάποιους να σωθούν και άλλους για την απώλεια, θα ήταν αντιγραφική και ταυτόχρονα κακόφημη για τον Θεό. Ο Θεός έθεσε μπροστά Του — προέθεσεν — ένα γενικό σχέδιο, με προορισμό τη δόξα για όλους. Να είναι, δηλαδή, «σύμμορφοι της εικόνας του υιού αυτού, εις το είναι αυτόν (τον Υιόν) πρωτότοκον εν πολλοίς αδελφοίς». Ποιους; «Ους», όλους εκείνους, όσους δηλαδή, θα ανταποκρίνονταν στις προϋποθέσεις που Αυτός έθεσεν απ' αρχής. Αυτές ήσαν η μετάνοια και η πίστη στον Υιό Του, σύμμορφους με τον Οποίον θα τους έκανε, αν θα μετανοούσαν και θα πίστευαν στον Χριστό, με σκοπό να είναι Αυτός πρωτότοκος ανάμεσα σε πολλούς αδελφούς. Ότι αυτό είναι το περιεχόμενο του «ους», αυτούς τους οποίους, όλους όσους θα εξεπλήρωναν τις προϋποθέσεις, φαίνεται καθαρά από τη δεύτερη δέσμη των ενεργειών τού Θεού τις οποίες εργάζεται μέσα στην ιστορία. Στο εδάφιο 30, διαβάζουμε «ους δε προώρισεν τούτους και εκάλεσεν και ους εκάλεσεν, τούτους και edικαίωσεν ους δε edικαίωσεν, τούτους και edόξασεν». Η κλήση, δηλαδή, του Θεού που απευθύνεται σε όλους, «πάντας θέλει σωθήναι», «δεύτε προς με πάντες», «ει τις διψά» κλπ γίνεται πραγματική, δηλαδή φέρνει το αποτέλεσμά της, που είναι η δικαίωση (edικαίωσεν) και η δόξα (edόξασεν), σε όσους ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις τής μετάνοιας και της πίστης που ο Θεός απ' αρχής έθεσε.

Η αληθινή αυτή γνώση των edαφίων τής προς Ρωμαίους, κεφ. 8, φέρνει ανακούφιση σε πολλές ψυχές, και edευθερώνει πολλούς που ο διάβολος βασανίζει χρησιμοποιώντας την πλανεμένη θεωρία του απόλυτου προο-

ρισμού, με τη σκοτεινή σκέψη ότι πιθανόν αυτοί να μη είναι προορισμένοι για τη σωτηρία. Επιπλέον, εμποδίζει τον ευαγγελισμό των ψυχών και την πίστη πολλών στον Χριστό. Ο Θεός όλους προορίζει για τη δόξα, και αν κανείς αποκλείεται από αυτή, από δική του υπαιτιότητα αποκλείεται, γιατί, κάνοντας κακή χρήση της ελευθερίας που ο Θεός τού εχάρισε, αρνείται να μετανοήσει και να πιστέψει. Συνεπώς, την ημέρα της κρίσης «παν στόμα φραγή και υπόδικος γένηται πας ο κόσμος τω Θεώ» (Ρωμαίους 3/19) και όχι ο Θεός στον κόσμο.

Κατά ανάλογο τρόπο υπάρχει και μια πρόθεση του Θεού, ένα σχέδιο απ' αρχής, για τους αποστόλους, όπως και για τους ποιμένες, προφήτες, διδασκάλους, το οποίο ο απόστολος Παύλος αναφέρει στην προς Εφεσίους Επιστολή του, κεφ. 1, εδάφια 6-12. Στα χωρία αυτά ο απόστολος παρουσιάζει το απ' αρχής σχέδιο του Θεού για την Εκκλησία αλλά και για τα όργανα που θα χρησιμοποιούσε για την κλήση και οικοδομή της Εκκλησίας Του, με ρήματα που δείχνουν τις ενέργειες του Θεού, για τον σκοπό αυτό, από την παρελθούσα αιωνιότητα μέχρι και στην ιστορία: «εξελέξατο ημάς εν αυτώ προ καταβολής κόσμου, είναι ημάς αγίους και αμώμους κατενώπιον αυτού... προορίσας ημάς εις υιοθεσίαν δια Ιησού Χριστού... εχαρίτωσεν ημάς εν τω ηγαπημένω, εν ω έχομεν την απόλυτρωσιν δια του αίματος αυτού... επερίσσευσεν εις ημάς εν πάση σοφία... γνωρίσας ημίν το μυστήριον του θελήματος αυτού... εκληρώθημεν προορισθέντες κατά πρόθεσιν του τα πάντα ενεργούντος κατά την βουλήν του θελήματος Αυτού, εις το είναι ημάς εις έπαινον δόξης Αυτού...». Ποιους αφορούν όλες αυτές οι ενέργειες που ο απόστολος Παύλος αναφέρει στα χωρία αυτά; Θα πει

στη συνέχεια, «ημάς τους προηλπικότας εν τω Χριστώ». Σε μας που πριν από σας ελπίσαμε στον Χριστό. Στη συνέχεια θα αναφερθεί και στους εθνικούς πιστούς με τη στροφή του λόγου του στο εδάφιο 13, «εν ω και υμείς (σεις), ακούσαντες τον λόγον της αληθείας (από εμάς), το ευαγγέλιον της σωτηρίας υμών εν ω και πιστεύσαντες εσφραγίσθητε κλπ»).

Αλλά το σχέδιο – πρόθεση – του Θεού για τους αποστόλους ήταν και αυτό γενικό. Ο Θεός ήθελε αποστόλους, καθώς και έναν απόστολο για τα έθνη. Ποιους; Εκείνους που θα ανταποκρίνονταν στην κλήση του Θεού. Έτσι, ο Ιησούς θα πει στους μαθητές του: «ουχ υμείς με εξελέξασθε, αλλ' εγώ εξελεξάμην υμάς και έθηκα υμάς ίνα υμείς υπάγητε και καρπόν φέρητε και ο καρπός υμών μένει» (Ιωάννην 15/16). Και ο απόστολος Παύλος θα πει: «ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός» (Γαλάτες 1/15) και στον Ανανία που τον απέστειλε να επιθέσει τα χέρια πάνω του και να αναβλέψει, είπε ο Κύριος απαντώντας στους δικαιολογημένους δισταγμούς τού Ανανία, για τον φανατισμό και τη σκληρότητα του Παύλου (Σαύλου), «πορευού, ότι σκεύος εκλογής εστί μοι ούτος του βασιτάσαι το όνομά μου ενώπιον των εθνών κλπ».

Αλλά η εκλογή τούτη του Παύλου και των άλλων αποστόλων τελούσε υπό την προϋπόθεση ότι θα πίστευαν στον Χριστό και θα έμεναν στην πίστη. Γι' αυτό και ο απόστολος Παύλος, λέει απολογούμενος στον βασιλιά Αγρίππα. «Όθεν, βασιλεύ Αγρίππα, ουκ εγενόμην απειθής τη ουρανίω οπτασία» (Πράξεις 26/19) και όταν πολλοί από τους μαθητές Τον εγκατέλειψαν σκανδαλισθέντες, ρωτάει τους αποστόλους: «μη και υμείς θέλετε υπάγειν;» (Ιωάννην 6/67).

Στεκόμαστε, συνεπώς, μπροστά στο θαυμαστό μεγαλείο Θεού ζωντανού και αληθινού, γεμάτου αγάπη, αλλά και δικαιοσύνη, για τα πλάσματά Του, που δεν δημιουργεί τυχαία, αλλά βάσει σχεδίου που έθεσε μπροστά Του, προ Αυτού έθεσε. Με το σχέδιο αυτό προορίζει για τη δόξα, να γίνουν σύμμορφοι με τον Υιό, όχι κάποιοι εκ των προτέρων και αυθαίρετα εκλεγμένοι, που θα ήταν αντίθετο με τον θείο Του χαρακτήρα, αλλά «ους», εκείνους οι οποίοι, όσοι, θα μετανοούσαν και θα πίστευαν στον Υιό, καθώς και οι απόστολοι, τα όργανα για το έργο αυτό, αυτοί που ανταποκρίθηκαν θετικά στην κλήση αυτή.

Η ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Μια από τις ξεχωριστές ιδιότητες του Θεού που αποκαλύπτονται στον αγίο Του λόγο είναι η *πρόγνωση Του*. Είναι η ιδιότητα ένεκα της οποίας ο Θεός δύναται να γνωρίζει το τέλος όλων των πραγμάτων από την αρχή. Κανένα από τα πλάσματα του Θεού δεν διαθέτει την ικανότητα αυτή. Το «εκ μέρους γινώσκομεν» που αναφέρει ο απόστολος Παύλος στην Α΄ προς Κορινθίους 13/9, στο περίφημο κεφάλαιο της αγάπης, δεν ισχύει μόνον για τους κατοίκους τούτου του πλανήτη, αλλά και για τα όντα τα υπερβατικά, αγγελικές δημιουργίες, που ζουν και αυτές μέσα στους περιορισμούς του χώρου και του χρόνου. Μόνον ο Θεός είναι υπεράνω του χώρου και του χρόνου, που είναι και ο δημιουργός αυτών των δύο περιορισμών των πλασμάτων και συνεπώς μόνος Αυτός διαθέτει την ικανότητα της πρόγνωσης.

Φαινόμενα κάποιας πρόγνωσης που φαίνεται να διαθέτουν κάποια πρόσωπα με διαμεσικές ικανότητες είναι περιορισμένα, τις περισσότερες φορές απατηλά και υποβάλλονται από σκοτεινές υπερβατικές δυνάμεις. Επίσης, εξαίρεση αποτελεί το προφητικό φαινόμενο που φανερώθηκε και αναπτύχθηκε στο λαό Ισραήλ. Αυτό ήταν ένα ιδιαίτερο χάρισμα που δόθηκε από τον Ίδιο τον Θεό, τον προγνωρίζοντα τα πάντα, σε εκλεκτούς εκπροσώπους

αυτού του λαού για την εξυπηρέτηση των σκοπών τής βασιλείας του Θεού.

Η ιδιότητα αυτή, της πρόγνωσης, ως εκδήλωση της θείας παντογνωσίας, θα πρέπει να ενταχθεί σε αυτή, την παντογνωσία του Θεού, ως μια από τις ενέργειές της στους διαφόρους τρόπους τού χρόνου.

Έτσι, για ό,τι αφορά το μέλλον, η παντογνωσία παίρνει τη μορφή πρόγνωσης, όπως στα χωρία (Ρωμαίους 8/29) «ους προέγνω», (Εφεσίους 1/14) «εξελέξατο ημάς εν αυτώ προ καταβολής κόσμου», (Α΄ Πέτρου 1/2): «κατά πρόγνωσιν Θεού Πατρός», (Ιωάννην 16/13) «Όταν έλθει εκείνος το πνεύμα τής αληθείας οδηγήσει υμάς εις την αλήθειαν πάσαν» και στην Παλαιά Διαθήκη (Ησαΐας μα΄ 22, 23, μβ΄ 9, μγ΄ 12, με΄ 11, μς΄ 10).

Για ό,τι αφορά το παρελθόν παίρνει τη μορφή της θείας ενθύμησης, όπως το (Γένεση θ΄ 1): «Και ενεθυμήθη ο Θεός τον Νώε, και πάντα τα ζώα και πάντα τα κτήνη, τα μετ' αυτού εν τη κιβωτώ»· (Γένεση θ΄ 16): «και το τόξον θέλει είσθαι εν τη νεφέλη και θέλω βλέπει αυτό, δια να ενθυμώμαι την παντοτεινή διαθήκην την μεταξύ Θεού και πάσης σαρκός, ήτις είναι επί της γης»· (Γένεση θ΄ 29): «ενεθυμήθη ο Θεός τον Αβραάμ»· (Έξοδος β΄ 24): «και ενεθυμήθη ο Θεός την διαθήκην αυτού προς τον Αβραάμ» κλπ.

Χαρακτηριστική σχετικά με τη θεία ενθύμηση είναι και η εικόνα που μας δίνει η Βίβλος και που αναφέρεται στον Μαλαχία, κεφ. γ΄ 16, ότι ο Θεός διατηρεί βιβλίο ενθύμησης: «Τότε οι φοβούμενοι τον Κύριον ελάουν προς αλλήλους· και ο Κύριος προσείχε, και ήκουε· και εγράφη βιβλίον ενθυμήσεως ενώπιον αυτού, περί των φοβουμένων τον Κύριον, και των ευλαβουμένων το όνομα αυτού».

Για ό,τι δε αφορά το παρόν, η θεία παντογνωσία παίρνει τη μορφή τέλειας όρασης των πραγμάτων και των πιο απόκρυφων, όπως Ματθαίον 6/32: «οίδεν γαρ ο Πατήρ υμών ο ουράνιος ότι χηρήετε τούτων απάντων»· Λουκάν 16/15: «υμείς εστέ οι δικαιοούντες εαυτούς ενώπιον των ανθρώπων, ο δε Θεός γινώσκει τας καρδίας υμών»· Πράξεις 1/24: «και προσευξάμενοι είπαν· συ Κύριε καρδιογνώστα πάντων», Πράξεις 15/8 «και ο καρδιογνώστης θεός εμαρτύρησεν αυτοίς δους το πνεύμα το άγιον καθώς και ημίν...»· Εβραίους 4/13: «ουκ έστιν κτίσις αφανής ενώπιον αυτού, πάντα δε γυμνά και τετραηλισμένα τοις οφθαλμούς αυτού, προς ον ημίν ο λόγος»· Α' Ιωάννου 3/20: «ότι εάν καταγινώσκη ημών η καρδία, ότι μείζων εστίη ο θεός τής καρδίας ημών και γινώσκει πάντα». Και στην Παλαιά Διαθήκη Α' Σαμουήλ ις' 7, Α' Βασιλέων η' 39, Ψαλμός ζ' 10, λγ' 15, 42, βλ. και 4δ' 9, Ιερεμίας ια' 20, ις' 10, κ' 12.

Συνεπώς, θα μπορούσαμε να ορίσουμε τη θεία παντογνωσία ως την ιδιότητα ένεκα της οποίας ο Θεός, σε αντίθεση με τους γνωσιολογικούς περιορισμούς του πλάσματος, γνωρίζει —όπως είναι— το σύνολο της πραγματικότητας που βρίσκειται έξω από τον Εαυτό Του.

Η παντογνωσία τού Θεού επεκτείνεται σε όλα τα σημεία του σύμπαντος και γνωρίζει όλες τις λεπτομέρειες και τις πιο μικρές, κατά τον ίδιο τρόπο που η απανταχού παρουσία Του διαπερνά όλα το σύμπαν. Η γνώση Του αυτή δεν είναι συνέπεια των φυσικών νόμων που Αυτός εδημιούργησε, ούτε σαν να περιέχονται στην αλυσίδα αιτίας-αποτελέσματος, αλλά αυτά όπως είναι, στην πραγματικότητα που προσιδιάζει στο καθένα απ' αυτά: «ουχί δύο στρουθία ασσαρίου πωλείται, και εν εξ αυτών ου πε-

σείται επί την γην άνευ του πατρός υμών. υμών δε και αι τρίχες τής κεφαλής πάσαι ηριθμημένοι εισίν» (Ματθαίον 10/29-30).

Η γνώση τού Θεού επεκτείνεται όχι μόνο στις πιο ενδόμυχες σκέψεις και τα μυστικά τής πνευματικής μας ύπαρξης (Ψαλμός ρλθ' 1-4) αλλά και στις ανάγκες μας, ακόμα και σ' αυτές που δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ή ομολογήσει και τις οποίες ο Κύριος Ιησούς Χριστός τις ξεχωρίζει από την εισακοή των αιτημάτων τών προσευχών μας. «οίδεν γαρ ο πατήρ υμών ων χρείαν έχετε προ του υμάς αιτήσαι αυτόν» (Ματθαίον 6/8).

ΘΕΙΑ ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΘΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Όπως προαναφέρθηκε, η θεία πρόγνωση είναι μια από τις εκδηλώσεις τής παντογνωσίας του Θεού ένεκα της οποίας ο Θεός μπορεί να γνωρίζει το τέλος όλων των πραγμάτων από την αρχή. Μ' όλα ταύτα, όπως φαίνεται από την Αγία Γραφή, υπάρχει μια πραγματικότητα μέσα στο σύμπαν, που ο Θεός, κινούμενος από δικό Του κυρίαρχο και αυθεντικό δικαίωμα, που Του παρέχει η δική Του προσωπική απόλυτη ελευθερία και παντοδυναμία, έχει υψώσει υπεράνω της πρόγνωσης Του. Αυτή είναι η ηθική ελευθερία.

Το θέμα αυτό, που φαίνεται από πρώτη άποψη ακατανόητο και ίσως πρόξενο σκανδαλισμού, γίνεται απόλυτα κατανοητό, αν σκεφθεί κανείς τι ο Θεός αποκαλύπτει στις Άγιες Γραφές ότι είναι Αυτός και τι είναι το ηθικά ελεύθερο ον που Αυτός, σύμφωνα με την αιώνια πρόθεση Του και κυριαρχική Του θέληση, εδημιούργησε.

Ο Θεός, σύμφωνα με την Αγία Γραφή, όπως ήδη προαναφέραμε, είναι το απόλυτα ελεύθερο ον, που έχει την αιτία τής ύπαρξής Του στον Εαυτό Του και δύναται να προσδιορίζει Αυτός Εαυτόν. Είναι ο Ων, ο αιωνίως υπάρχων. Αυτό προκύπτει από το Όνομά Του με το οποίο αποκαλύφθηκε στον Αβραάμ και σε όλη την Παλαιά Οικονομία. Είναι ο Γιαχβέ, που θα πει «Εγώ είμαι

Αυτός που είμαι» (βλ. R. Girdlestone, σελ. 37). Αυτό σημαίνει ότι ο Θεός είναι κυρίαρχος του Εαυτού Του. Στον Θεό διακρίναμε το θείο *Εγώ* και τη θεία *φύση*, ένα δηλαδή σύνολο θείων ιδιοτήτων, αιωνίως ηθελημένων από τον Θεό, με τις οποίες αποκαλύπτεται στα ελεύθερα δημιουργήματά Του. Η σχέση των δύο τούτων όρων, θέλησης και φύσης, στον Θεό είναι ισόρροπη. Αυτό σημαίνει ότι ο Θεός δεν δύναται να είναι παρά αυτό που είναι και αποκαλύπτει ότι είναι, δηλαδή, δίκαιος, αγαθός, παντοδύναμος, παντογνώστης, σοφός, κλπ, και αυτό που είναι, είναι αιωνίως και απόλυτα ηθελημένο από Αυτόν. Με άλλους λόγους, αυτό που οπωσδήποτε δεσπόζει στην προσωπικότητα του Θεού είναι η απόλυτη και κυρίαρχη θέλησή Του. Η θεία φύση δεν είναι επιβεβλημένη σ' Αυτόν· αντίθετα, είναι αιώνια ηθελημένη και εκλεγμένη, δεν είναι Θεός στον Θεό.

Στη θεία φύση διακρίναμε τις ηθικές ιδιότητες, όπως η δικαιοσύνη, η αγαθότητα, η αγιότητα, η σοφία και τις φυσικές ιδιότητες, όπως η παντογνωσία, η παντοδυναμία, η απανταχού παρουσία, τις οποίες επιλέξαμε κατ' αναλογία προς τις αντίστοιχες ιδιότητες του πλάσματος, φυσικές ή ηθικές. Οι ιδιότητες αυτές είναι εκδηλώσεις της θείας προσωπικότητας στη σχέση της με τη δημιουργία. Είναι οι εξωτερικές της εκδηλώσεις και θα πρέπει φυσικά να τις διακρίνουμε από εκείνο που αποτελεί την εσωτερική ζωή του Θεού, που είναι η θεία ουσία Του και που την αποτελούν η αγιότητα και η αγάπη. Η πρώτη, η αγιότητα, ειπώθηκε ότι είναι κεντρομόλος, εγωτική, ελκύουσα προς τον Θεό, θέλει να βλέπει τον Θεό, το χαρακτήρα Του, τη φύση Του, να επαναλαμβάνεται στη ζωή του πλάσματος, επειδή αυτό είναι η ευτυχία του. Είναι αυτό

που ο Γερμανός θεολόγος Beck, με επιτυχία διετύπωσε: «ο εγωισμός του Θεού είναι η ζωή του κόσμου» (Aug. Gretillat, σελ. 122). Η δεύτερη, η αγάπη, περιγράφηκε ως φυγόκεντρη, δημιουργική, δημιουργεί το «ουκ εγώ», το σύνολο της δημιουργίας. Οι κινήσεις αυτές, η μία δημιουργούσα η άλλη ελκύουσα προς τον Θεό, βρίσκονται, όπως πιο πάνω ειπώθηκε, σε αρμονική σχέση μεταξύ τους, ώστε να μπορούμε να λέμε πως ο Θεός είναι αγία αγάπη ή αγία αγαθοσύνη.

Από τις εξωτερικές εκδηλώσεις της θείας φύσης, οι θεωρούμενες ηθικές ιδιότητες, όντας συνυφασμένες με τον θείο χαρακτήρα, αποτελούν το «θείο αναλλοίωτο», όπως ο Ιάκωβος το εκφράζει στο 1/17 της Επιστολής του: «παρ' ω (Θεώ) ουκ ένι παραλλαγή ή τροπής αποσκίασμα». Πραγματικά, δεν θα μπορούσε κανείς να φανταστεί τον Θεό να μη είναι δίκαιος, ή αγαθός ή άγιος ή σοφός. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τις φυσικές Του ιδιότητες, οι οποίες βρίσκονται σε συνάρτηση με την απόλυτη κυριαρχική Του θέληση και τα σχέδιά Του για τη δημιουργία, ώστε να τις εκδηλώνει ή όχι, να τις περιστέλλει ή όχι, κατά το δοκούν σ' Αυτόν (βλ. Ψαλμός ριε' 3, ρλε' 6). Είναι αυτό που, αναφορικά με τη θεία παντοδυναμία, είτε ο Γερμανός θεολόγος Philippi, ο Θεός έχει εξουσία – κυριαρχεί – πάνω στη δύναμή Του. («Gott hat Macht über seine Macht») (Aug. Gretillat, σελ. 259).

Ό,τι ειπώθηκε για την παντοδυναμία του Θεού, ισχύει και για την απανταχού παρουσία Του και την παντογνωσία Του. Ο Θεός έχει εξουσία πάνω στις ιδιότητές Του. Δύναται δηλαδή από αγάπη για τον άνθρωπο και για να τον σώσει, να αρνηθεί για καιρό την απανταχού παρουσία Του και να περιορίσει Αυτός ο Ίδιος τον Εαυ-

τό Του στο χώρο και στο χρόνο, όπως συνέβη με τον Υιό του Θεού, ο Οποίος «εν μορφή θεού υπάρχων ουχ αρπαγμόν ηγήσατο το είναι ίσα θεώ, αλλ' εαυτόν εκένωσεν μορφήν δούλου λαβών» (Φιλιππησίους 2/6, 7). Το ανάλογο ισχύει και με την παντογνωσία Του. Προκειμένου να φέρει στην ύπαρξη ένα ον, ένα άλλο «εγώ», εικόνα τού Εαυτού Του, το οποίο θα διέθετε την ηθική ελευθερία, όχι την απόλυτη, όπως ο Θεός ο οποίος προσδιορίζει Αυτός Εαυτόν, αλλά την ηθική ελευθερία, δηλαδή τη δυνατότητα υπακοής ή παρακοής, τη δυνατότητα του να πράξει το καλό ή το κακό, ηδύνατο, εφ' όσον αυτό θα ήταν αναγκαίο για την ύπαρξη αυτού του όντος, ως ηθικά ελεύθερου, να περιορίσει την παντογνωσία Του, υψώνοντας την ηθική ελευθερία τού πεπερασμένου όντος πάνω από την πρόγνωσή Του. Αυτό, όπως και η κένωση του Θεού Λόγου, δεν αποτελεί αδυναμία ή μείωση του θείου όντος, γιατί δεν Του επιβάλλεται από κανέναν απ' έξω, αλλά Αυτός, στην απόλυτη κυριαρχική Του θέληση, πραγματοποιεί και το ένα και το άλλο και τον περιορισμό τής απανταχού παρουσίας Του και παντοδυναμίας Του και τον περιορισμό τής παντογνωσίας Του, για χάρη τού ηθικά ελεύθερου πλάσματος, που Αυτός κατά την ανεξιχνίαστη πρόθεσή Του έφερε στην ύπαρξη. Παράλληλα, η ηθική ελευθερία, για να νοηθεί ως τέτοια, πρέπει να έχει τη δυνατότητα από τον εαυτό της να πράττει το καλό ή το κακό, να υπακούει ή να παρακούει. Πρέπει, δηλαδή, να νοηθεί απόλυτη στη δυνατότητα εκδήλωσής της, χωρίς καμία απολύτως επιρροή. Αλλιώς, δεν είναι ελευθερία. Είναι αυτή που δίνει στο ον που έχει την αυτοσυνειδησία και διανοείται, τη σφραγίδα του ηθικού χαρακτηρισμού και το εντάσσει στην κατηγορία των ηθικά

ελεύθερων όντων, ως μια προσωπικότητα δεκτική επαίνου ή κατάκρισης. Χωρίς την ηθική ελευθερία, ούτε η συνείδηση της ύπαρξης, ούτε η διανοητική ικανότητα θα ήσαν αρκετές να δώσουν στο πλάσμα τον ηθικό χαρακτηρισμό που το αξιολογεί. Χάρη σ' αυτή, το πλάσμα μετέχει του κόσμου των ηθικών αξιών και μπορεί να σταθεί απέναντι στον Θεό, ενώπιος ενώπιω, σαν ένα άλλο «εγώ», ένας μικρός Θεός, δυνάμενος να διαλεχθεί με τον Θεό, ως ίσος προς ίσον, στον χώρο του καλού και του κακού.

Ο σκοπός τής δημιουργίας ηθικά ελεύθερων όντων είναι φανερός. Μετά τη δημιουργία τού ανόργανου και οργανικού κόσμου, του κλεισμένου στους απαρέγκλιτους νόμους της φυσικής αναγκαιότητας, ο Θεός θέλησε να φέρει στην ύπαρξη και ένα ον εικόνα του Ιδίου τού Εαυτού Του: «Και είπεν ο Θεός, ας κάμωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ημών, καθ' ομοίωσιν ημών» (Γένεση α' 26). Φυσικά, και ο αγγελικός κόσμος αποτελείται από όντα προικισμένα με ηθική ελευθερία. Αυτό υποδηλώνει άλλωστε και η πτώση μιας μερίδας από αυτά: «Πώς έπεσες εκ του ουρανού Εωσφόρε, υιέ της αυγής!... Συ δε έλεγες εν τη καρδία σου: "Θέλω αναβή εις τον ουρανόν θέλω υψώσει τον θρόνον μου υπεράνω των άστρων του Θεού"» (Ησαΐας ιδ' 12, 13). Αλλά, η δημιουργία τού ανθρώπου, υπηρέτησε ειδικό σκοπό. Μετά την αποκοπή τού Εωσφόρου και των αγγέλων που τον ακολούθησαν, ο Θεός φέρνει στην ύπαρξη τον άνθρωπο, ένα ηθικά ελεύθερο ον, ώστε με την εκούσια υπακοή του στο θέλημα του Θεού, αν αυτή θα γινόταν, «να καταργήσει τον εχθρόν και τον εκδικητήν» (Ψαλμός η' 2).

Για καμιά από τις αναρίθμητες κατηγορίες των αγγέ-

λων «χίλιαι χιλιάδες υπηρέτουν εις Αυτόν, και μύριαι μυριάδες παρίσταντο ενώπιον Αυτού (Δανιήλ ζ' 1θ), δεν είπε το ασύλληπτο τούτο «Ας κάμωμεν... κατ' εικόνα ημών, καθ' ομοίωσιν ημών». Και για καμιά από τις κατηγορίες αυτές δεν κατέβηκε ο Θεός εν Τριάδι – αυτό υποδηλώνει ο πληθυντικός «ας κάμωμεν» και το «ημών» – «αλλά με τον λόγον του Κυρίου έγειναν οι ουρανοί και διά της πνοής τού στόματος αυτού πάσα η στρατιά αυτών (Ψαλμός λγ' 6). Και ο Υιός, ο Θεός Λόγος, «ου γαρ δήπου αγγέλων επιλαμβάνεται, αλλά σπέρματος Αβραάμ επιλαμβάνεται. όθεν ώφειλεν κατά πάντα τοις αδελφοίς ομοιωθήναι» (Εβραίους 2/16, 17). Και «ου γαρ αγγέλοις υπέταξεν την οικουμένην την μέλλουσαν, περί ης λαλούμεν», αλλά στον άνθρωπον, τον οποίον «ηλάττωσας αυτόν βραχύ τι παρ' αγγέλους, δόξη και τιμή εστεφάνωσας αυτόν..., πάντα υπέταξας υποκάτω των ποδών αυτού. εν τω γαρ υποτάξαι αυτό τα πάντα ουδέν αφήκεν αυτό ανυπότακτον» (Εβραίους 2/5-8).

Στην ίδια ελάττωση ώστε να γίνει άνθρωπος και να πραγματοποιήσει τη σωτηρία του ανθρώπου υποβλήθηκε και ο Υιός του Θεού, για τον Οποίον γράφηκε «τον δε βραχύ τι πάρ' αγγέλους ηλαττωμένον Ιησούν διά το πάθημα του θανάτου δόξη και τιμή εστεφανωμενον, όπως χάριτι Θεού υπέρ παντός γεύσηται θανάτου: (Εβραίους 2/9).

Όμως, ο άνθρωπος αυτή η εικόνα του Θεού, αγνοεί την αξία που ο Θεός τού έχει δώσει σύμφωνα με τα σχέδια Του.

Ειπώθηκε πως η ηθική ελευθερία για να είναι τέτοια, πρέπει να είναι τέλεια ανεπηρέαστη στην εκδήλωσή της. Αυτός είναι ο λόγος που ο Θεός, στην απόλυτα κυριαρχι-

κή Του ελευθερία, θέληση και παντοδυναμία, την ύψωσε, όπως οι Άγιες Γραφές διακηρύττουν, πάνω από την πρόγνωση Του. Ο ισχυρισμός ότι ο Θεός προγνωρίζει την πορεία της ηθικής ελευθερίας, αλλά δεν την επηρεάζει (προορίζει), είναι βιβλικά αστήρικτος. Εάν ο Θεός εγνώριζε εκ των προτέρων την τύχη του πλάσματος που εδημιούργησε δεν θα έλεγε η Αγία Γραφή: «Και μετεμελήθη ο Κύριος ότι εποίησε τον άνθρωπο επί της γης και ελυπήθη εν τη καρδία αυτού» (Γένεση 5' 6) ούτε θα διέπραττε ο Θεός αυτό που ο Ίδιος απαγορεύει «ειδότι ουν καλόν ποιείν και μη ποιούντι, αμαρτία αυτώ εστιν» (Ίακωβος 4/17). Ο άνθρωπος πλάστηκε μια ηθική ελευθερία και αυτήν ο Θεός την ύψωσε πάνω από την πρόγνωση Του, ακριβώς για να εκδηλωθεί σαν ηθική ελευθερία. Φυσικά τον συμβούλεψε, φυσικά του μίλησε, φυσικά τον δίδαξε και τον προειδοποίησε, αλλά η εκλογή ήταν του ανθρώπου. Τι θα ήταν αυτή; Ο Θεός δεν το γνώριζε εκ των προτέρων, επειδή είχε υψώσει την ηθική ελευθερία πάνω από την πρόγνωση Του. Και αυτό δεν είναι αδυναμία στον Θεό, αλλά δύναμη, αφού στην απόλυτη και κυριαρχική Του θέληση δημιουργεί ο Ίδιος τέτοια όντα, ηθικά ελεύθερα. Αποδειγνεται έτσι καταφάνερα πως η ιδιότητα της παντογνωσίας δεν είναι Θεός πάνω από τον Θεό, ώστε αν θέλει ο Θεός διαφορετικά να ενεργήσει να μη δύναται, αλλά, όπως και το όνομά Του το λέει: Ο Θεός είναι αυτό που είναι, και φυσικά «κάνει παν ό,τι θέλει Αυτός να κάνει».

Το γεγονός ότι έφερε τον άνθρωπο ως ηθική ελευθερία στην ύπαρξη με δυνατότητα υπακοής ή παρακοής, δεν είναι κακό, αλλά αγαθό, επειδή η δυνατότητα, ως προϋπόθεση της ηθικής ελευθερίας και συστατικό της

στοιχείο, δεν είναι κακό, αλλά αγαθό. Η οριστική όμως και τελειωτική εκδήλωση της ηθικής ελευθερίας προς την κατεύθυνση του κακού, η τοποθέτηση δηλαδή του πλάσματος από τον εαυτό του στο κακό, αυτό είναι κακό και αυτή υπήρξε η εκλογή του ανθρώπου.

ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Μπορεί να αναφέρει κανείς αρκετές περιπτώσεις στην Αγία Γραφή στις οποίες φαίνεται καθαρά η αλήθεια αυτή, ότι ο Θεός έχει υψώσει την ηθική ελευθερία πάνω από την πρόγνωσή Του· με άλλα λόγια, η ηθική ελευθερία υπήρξε στην αρχική της μορφή, απόλυτη. Έτσι, από το χωρίο του βιβλίου της Γένεσης 5' 6, στο οποίο ήδη αναφερθήκαμε: «Και μετεμελήθη ο Κύριος ότι εποίησεν τον άνθρωπο επί της γης, και ελυπήθη εν τη καρδιά αυτού» προκύπτει καθαρά ότι ο Θεός δεν εγνώριζε από πριν την ηθική εκλογή που ο άνθρωπος θα έκανε· άλλως, μεταμέλεια και λύπη στην καρδιά του Θεού δεν δικαιολογείται. Ούτε η Αγία Γραφή, θα χρησιμοποιούσε τον άνθρωπομορφισμό αυτό του Θεού για να προκαλέσει σύγχυση. Είναι, συνεπώς, φανερό ότι ο Θεός της αγίας αγάπης μεταμελήθηκε και λυπήθηκε για την πορεία του ανθρώπου, η οποία ήταν συνέπεια της ηθικής του εκλογής, ενδεχόμενη μιν, όχι όμως αναγκαία, ούτε επιθυμητή από τον Θεό και αναμενόμενη. Ήτο δυνατό, μάλιστα πολύ περισσότερο δυνατό, η επιλογή του να ήταν η υπακοή και η πορεία της ζωής του εντελώς διάφορη.

Το χωρίο της δοκιμασίας του Αβραάμ, Γένεση κβ' 12, είναι παραπάνω από αποκαλυπτικό. Ο Ισαάκ υπήρξε δώρο απροσδόκητο του Θεού στον Αβραάμ, «εκατοντα-

έτης που υπάρχουν» και η θεία απαίτηση να θυσιάσει τον μονογενή, τον οποίο αγάπησε, ήταν δεινή δοκιμασία για τον Αβραάμ. Αν η έκβαση της δοκιμασίας αυτής ήταν εκ των προτέρων γνωστή στον Θεό, δεν θα τράβαγε σε τόσο μάκρος. Όμως, ο Αβραάμ ήτο δυνατόν σε κάθε στιγμή να αλλάξει επιλογή, γι' αυτό και η δοκιμασία έπρεπε να επεκταθεί μέχρι τέλους. Ο Αβραάμ περπάτησε τρεις ολόκληρες μέρες για να βρει τον τόπο που ο Θεός τού υπέδειξε να θυσιάσει το γιο του και οι τρεις αυτές ημέρες δεν ήσαν αρκετές για να αποδείξουν την υπακοή τού Αβραάμ. Ούτε ακόμα η δραματική σκηνή της τρίτης ημέρας, όταν ο Αβραάμ φόρτωσε τα ξύλα της ολοκαύτωσης πάνω στο γιο του και πήρε στα χέρια του το πυρ και τα ξύλα, ούτε ακόμα η αληθινά συντριπτική σκηνή της συζήτησης ανάμεσα σε γιο και πατέρα, ενώ ανηφόριζαν τον τραγικό ανήφορο για τη θυσία: — «Πάτερ μου», — «Ιδού εγώ, τέκνον μου». — «Ιδού το πυρ και τα ξύλα, αλλά πού το πρόβατον διά την ολοκαύτωσιν;». — «Ο Θεός, τέκνον μου, θέλει προβλέπει εις εαυτόν το πρόβατον δια την ολοκαύτωσιν». Ούτε όταν έφτασαν στον τόπο της θυσίας που ο Θεός υπέδειξε, ούτε όταν οικοδόμησε το θυσιαστήριο, ούτε όταν διέθεσε τα ξύλα και έδωσε το γιο του, και τον έβαλε πάνω στο θυσιαστήριο, στα ξύλα, ούτε όταν πήρε στα χέρια του τη μάχαιρα για να σφάξει το γιο του. Όλα αυτά δεν είχαν δείξει ακόμα την οριστική τοποθέτηση της ηθικής ελευθερίας τού Αβραάμ στο θέλημα του Θεού και ο Θεός δεν γνώριζε ακόμα τη τελική έκβασή της, μια και ο Αβραάμ ήταν δυνατόν, ως ηθική ελευθερία, από στιγμή σε στιγμή να αλλάξει. Είχε συνεπώς κάθε λόγο να περιμένει. Και μόνον όταν ο Αβραάμ σήκωσε τη μάχαιρα για να σφάξει το παιδί, Άγγελος του

Κυρίου, προφανώς η μυστηριώδης προσωπικότητα του Υιού του Θεού, –Χριστοφάνεια στην Παλιά Οικονομία– παρεμβαίνει και σταματάει τον Αβραάμ από τη μακάβρια πράξη της θυσίας τού παιδιού με τούτα τα λόγια: «Μη επιβάλης τη χείρα σου επί το παιδάριον και μη πράξης εις αυτό μηδέν, διότι *τώρα* *εγνώρισα* ότι συ φοβείσαι τον Θεόν, επειδή δεν ελυπήθης τον υιόν σου τον μονογενή δι' εμέ». Το «*τώρα* *εγνώρισα*» δεν αφήνει καμιά αμφιβολία για την αλήθεια αυτή, ότι ο Θεός όχι από αδυναμία, αλλά στην κυρίαρχη παντοδυναμία Του περιόρισε ο Ίδιος τον Εαυτό Του, για να δημιουργήσει την ακατανόητη σε μας, αλλά τόσο πολύτιμη για τα σχέδια του Θεού και τόσο αναγκαία, ηθική ελευθερία.

Ακόμα, στο Δευτερονόμιο, κεφ. η' 2, όπου ο Μωϋσής μιλάει στον Ισραήλ προτρέποντάς τον να προσέχει να εκτελεί τις εντολές τού Θεού και λέει: «Και θέλεις ενθυμείσθαι πάσαν την οδόν, εις την οποίαν σε οδήγησε Κύριος ο Θεός σου τα τεσσαράκοντα ταύτα έτη εν τη ερήμω, διά να σε ταπεινώση, να σε δοκιμάση, *διά να γνωρίση τα εν τη καρδιά σου*, εάν θέλῃς φυλάξει τας εντολάς Αυτού, ή ουχί». Εδώ φαίνεται καθαρά πως ο Θεός δεν ξεύρει την ανθρώπινη καρδιά, δηλαδή τι η ανθρώπινη θέληση θα πράξει, παρά μετά από δοκιμασία. Αν, φυσικά, ο άνθρωπος αποφασίσει κάτι, στην εκδήλωση της ηθικής του ελευθερίας, έστω και αν αυτό δεν το έχει φανερώσει προς τα έξω, αλλά το διατηρεί στην καρδιά του, «ο καρδιογνώστης Θεός» (Πράξεις 15/8), που εξετάζει καρδιές και νεφρούς» (Ψαλμός ζ' 9), το γνωρίζει. Πριν όμως ο άνθρωπος, στην εκδήλωση της ηθικής του ελευθερίας, το αποφασίσει, η πρόγνωση του Θεού σταματάει στο αδιαπέραστο της ηθικής ελευθερίας, την οποία Αυτός έκαμε

τέτοια. Σχετικό είναι και το εδάφιο Ψαλμός ρλθ' 23: «Δοκίμασόν με, Θεέ, και γνώρισον την καρδίαν μου, εξέτασόν με και μάθε τους στοχασμούς μου», όπως και τα χωρία Ψαλμός ρλθ' 1, ιζ' 3, κς' 2, Ιώβ λα' 6, Ιερεμίας, ιβ' 3 κλπ.

Στην περίπτωση της μεταμέλειας του Θεού εμπίπτει και η περίπτωση του Σαούλ: «Μεταμελήθην ότι έκαμα τον Σαούλ βασιλέα» (Α' Σαμουήλ ιε' 11), όπως και η περίπτωση της Νινευή, για την οποία ο Θεός μεταμελήθηκε, μετά την καθολική, από τον ανώτατο άρχοντα ως και τα ζώα μετάνοιά τους, να εκτελέσει την κρίση που είχε αποφασίσει και για την οποία είχε στείλει τον Ιωνά να τους κηρύξει. Φυσικά, ο Ιωνάς δεν μπορούσε να καταλάβει τους παιδαγωγικούς ελιγμούς του Θεού μπροστά στην ηθική ελευθερία, για την διαπαιδαγώγησή της και σωτηρία της, παρά με το παράδειγμα της κολοκυθιάς που «σε μια νύχτα γεννήθηκε και σε μια νύχτα χάθηκε», όπως του είπε ο Ίδιος ο Θεός (κεφ. δ' 10).

Υπάρχουν όμως και κάποιες περιπτώσεις που χρειάζονται ειδική αντιμετώπιση και διερεύνηση.

Τέτοια είναι η γνωστή περίπτωση της άρνησης του Πέτρου στην αυλή τού αρχιερέα (Ιωάννην 13/38 και 18/27). Ο Ιησούς τού προείπε: «αμήν αμήν λέγω σοι, ου μη αλέκτωρ φωνήση έως ου αρνήση με τρεις». Άραγε, αυτό ανατρέπεται ό,τι ως τώρα υποστηρίχθηκε; Προφανώς, όχι, γιατί ο χαρακτήρας του Πέτρου ήταν από πριν γνωστός, και η άρνησή του, ακόμα και τριπλή, ήταν βεβαία.

Ακόμα και η περίπτωση του Ιούδα. Παρόλο που ο ρόλος του βεβαιώνεται σε πολλά χωρία της Παλαιάς Διαθήκης (Ψαλμός μα' 9, νε' 12-14, ρθ' 8, Ζαχαρίας ια' 12, 13 κλπ και της Καινής Διαθήκης (Ιωάννην 6/70, Ματθαί-

ον 26/23, Πράξεις 1/16-20) και ο Ιησούς εγνώριζε απε-
ξαρχής που τον κάλεσε την πορεία αυτού του προσώπου,
δεν ανατρέπει τη θέση που υποστηρίζουμε ότι ο Θεός
έχει υψώσει την ηθική ελευθερία πάνω από την πρόγνω-
σή Του, γιατί ο χαρακτήρας του Ιούδα, όπως αυτός ο
ίδιος είχε διαπλάσει τον εαυτό του, ήταν ήδη φανερός
και η κατάληξή του αναμενόμενη. Ότι θα ήταν αυτός ο
μέλλων να παίξει το ρόλο του προδότη είχε αποκαλυφθεί
στον Ιησού από τον Πατέρα (Λουκάν 6/12-16). Κάποιες
άλλες πάλι περιπτώσεις, όπως του Ιακώβ και Ησαύ (Ρω-
μαίους 9/13), του Φαραώ (Ρωμαίους 9/17), του Ιερεμία,
(α' 5), του απόστολου Παύλου (Γαλάτες 1/15), θα τις δού-
με πιο κάτω, στα σχετικά με τις περιπτώσεις αυτές κεφά-
λαια.

ΘΕΙΑ ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Όταν πραγματεύεται κανείς το δύσκολο και δυσνόητο θέμα τής πρόγνωσης του Θεού συχνά συμβαίνει να γλιστράει στο θέμα τού προορισμού και αντίστροφα. Τα δύο τούτα βρίσκονται κοντά το ένα στο άλλο και συχνά και αθέλητα, πολλές φορές, γίνεται σύγχυση αυτών των δύο και από ανθρώπους που σκέπτονται. Και όμως, οι δύο τούτες ενέργειες είναι εντελώς διάφορες. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να τονιστεί ότι ενώ η πρόγνωση είναι μια από τις ιδιότητες του Θεού, σε αντίθεση με τους γνωστικούς περιορισμούς στους οποίους ζει το πλάσμα, ο προορισμός δεν φαίνεται να είναι καν ιδιότητα. Συνδέεται περισσότερο με τη θεία βούληση. Ο Θεός όντας μία απόλυτη και κυρίαρχη θέληση, μπορούσε να ορίσει από πριν, πριν ακόμα και από τη δημιουργία, (Εφεσίους 1/4), τα πλάσματά Του να γίνουν σύμμορφα με την εικόνα του Υιού Του, ώστε Αυτός να είναι πρωτότοκος ανάμεσα σε πολλούς αδελφούς. Ο λόγος αυτού του προορισμού ήταν επειδή ο Υιός — η ζωή Του, ο χαρακτήρας Του, η υπακοή Του στο θέλημα του Πατέρα, ώστε στο βάθος και σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής Του να πραγματοποιείται η βασιλεία του Θεού, όπως ο Θεός τη θέλησε και Υιός την πραγματοποίησε — ήταν το αντικείμενο της απόλυτης ευαρέσκειας του Θεού: «Ούτος εστιν ο Υιός μου ο αγαπη-

τός εν ω ευδόκησα» (Ματθαίον 3/17).

Στην Καινή Διαθήκη το ρήμα *προορίζω*, και στις πέντε φορές που αναφέρεται (Ρωμαίους 8/29, 30, Α' Κορινθίους 2/7, Εφεσίους 1/5 και 11), χρησιμοποιείται από τους θεόπνευστους συγγραφείς για να περιγράψουν το ένδοξο και αγαθό σχέδιο του Θεού, που προαναφέρθηκε, δηλαδή τα πλάσματά Του να γίνουν σύμμορφα με την εικόνα του Υιού της ευαρέσκειάς Του. Σε μια μόνο δε περίπτωση αναφέρεται στα παθήματα του Χριστού, ότι αυτά ήσαν ηθελημένα και προωρισμένα από τον Θεό να γίνουν: «συνήχθησαν... επί τον άγιο παίδα σου Ιησού, ον έχρισας... ποιήσαι όσα η χειρ σου και η βουλή σου προώρισεν γενέσθαι» (Πράξεις 4/27-29). Σε καμά όμως περίπτωση και πουθενά στο λόγο του Θεού το ρήμα *προορίζω*, ακόμα και το ουσιαστικό *προορισμός*, δεν χρησιμοποιούνται για κακό, ότι δηλαδή ο Θεός προώρισε κάποια από τα πλάσματά Του για τον χαμό, στην αιώνια φωτιά της κόλασης. Και εκπλήσεται κανείς και αναρωτιέται πού κάποιοι σοφοί και όσοι τούς ακολουθούν στηρίχθηκαν, για να διατυπώσουν τόσο αντιβιβλικές και βλαπτικές τής φήμης και του άγιου χαρακτήρα τού Θεού, θεωρίες και απόψεις, ότι και πριν ακόμα γεννηθούν τα πλάσματα αυτά, είχαν από τον Θεό προοριστεί για την αιώνια απώλεια!

Ο Θεός, κατά τη βιβλική αποκάλυψη, είναι Αγιότητα και Αγάπη ή, κατά τον επιτυχή συνδυασμό και των δύο τούτων αρετών, Αγία Αγάπη. Είναι το απόλυτο αγαθό, και αγαθό είναι παν ό,τι ο Θεός θέλει και ό,τι ο Θεός δεν θέλει, παρά το αγαθό που είναι Αυτός ο Ίδιος. Δεν είναι, λοιπόν, δυνατό, μετά την εκθαμβωτική αυτή αποκάλυψη, να βγει μια τόσο παράλογη και άδικη στο βάθος της θε-

ωρία. Ο Θεός κατά τη Βίβλο προορίζει πάντοτε για το αγαθό, είναι δε η ευθύνη προσωπική για το κάθε πλάσμα, ποια θα είναι η πορεία του στη ζωή τούτη και η εξέλιξή του στη μελλοντική αιωνιότητα: «ίνα παν στόμα φραγή και υπόδικος γένηται πας ο κόσμος τω θεώ» (Ρωμαίους 3/19).

Κάποιοι – για να αποφύγουν το σκάνδαλο της από μέρους του Θεού διάπραξης μιας τόσο εξόφθαλμης αδικίας, του προορισμού στην αιώνια απώλεια υπάρξεων πριν ακόμα υπάρξουν και πριν ακόμα λάβουν, από την αξιολόγηση των πράξεών τους, ηθικό χαρακτηρισμό – νομίζουν ότι διασώζουν την καλή φήμη του Θεού αν χωρίσουν τις δύο αυτές ενέργειες του Θεού. Ο Θεός προορίζει, αλλά δεν προορίζει.

Από πρώτη άποψη, ο ισχυρισμός αυτός φαίνεται να είναι σωστός. Η πρόγνωση δεν περιέχει αναγκαία και προορισμό. Αλλά, η προσπάθεια διάσωσης πραγμάτων που είναι εξ αρχής χαμένα, είναι ατυχής. Στρέφεται ενάντια στην ίδια την αγιότητα του Θεού. Πώς θα ήταν δυνατόν ο Άγιος Θεός γνωρίζοντας από πριν, και πριν ακόμα δημιουργηθούν, την πορεία των πλασμάτων Του, να επιτρέπει αυτά να έρθουν στην ύπαρξη, ακόμα και αν δεν τα προορίζει Αυτός για το χαμό, και κατόπιν να διακηρύττει στον αψευδή Του λόγο: «Μετεμελετήθη ο Κύριος ότι εποίησε τον άνθρωπον επί της γης και ελυπήθη εν τη καρδιά αυτού». Δεν αποδίδεται με τον συλλογισμό αυτό υποκρισία στον Άγιο Θεό; Ήξερε με βεβαιότητα, χάρη στην πρόγνωσή Του, την πορεία τού πλάσματος και όμως το δημιουργεί. Και αφού το δημιουργεί, λυπείται και μεταμέλεται. Δεν νομίζουν ότι έτσι πολύ χαμηλά κατεβάζουν τον Θεό της άφθαστης μεγαλειότητας; Και, όπως

ήδη ειπώθηκε, Τον κάνουν ένοχο του ιδίου αμαρτήματος που Αυτός τιμωρεί στα πλάσματά Του: «Εις τον όστις λοιπόν εξεύρει να κάμνει το καλόν, και δεν κάμνει, εις αυτόν είναι αμαρτία» (Ιάκωβος δ' 17, Μετάφρ. Νεοφύτου Βάμβα).

Ο προφήτης Αββακούμ, κεφ. α' 13, λέει, απευθυνόμενος στον Θεό: «Οι οφθαλμοί Σου είναι καθαρότεροι ώστε να βλέπης τα πονηρά, και δεν δύνασαι να επιβλέπεις εις την ανομίαν», που σημαίνει προφανώς ότι ο Θεός αποκρούει και τη θεώρηση του κακού.

Πώς, λοιπόν, τότε θα ερμηνευθούν τα χωρία Ρωμαίους 8/28-30 που μοιάζουν να στηρίζουν την άποψη της πρόγνωσης και του προορισμού των πλάσμάτων από τον Θεό; Και πώς θα αντιμετωπισθούν κάποιες περιπτώσεις που φαίνονται ότι αποτελούν ιστορική εκπλήρωση αυτού που εμείς χαρακτηρίσαμε ως πλάνη;

Τα χωρία Ρωμαίους 8/28-30, που φαίνεται να είναι το οχυρό της θεωρίας του απόλυτου προορισμού, δεν μιλάνε για κανέναν προορισμό απώλειας, όπως ειπώθηκε, αλλά για προορισμό σωτηρίας και δόξας. Τα χωρία αυτά, στην πληρότητά τους, έχουνε έτσι: «Οίδαμεν δε ότι τοις αγαπώσιν τον θεόν πάντα συνεργεί (ο Θεός) εις αγαθόν, τοις κατά πρόθεσιν κλητοίς ούσιν. ότι ους προέγνω, και προώρισεν συμμόρφους της εικόνας του υιού αυτού, εις το είναι αυτόν πρωτότοκον εν πολλοίς αδελφοίς· ους δε προώρισεν, τούτους και εκάλεσεν· και ους εκάλεσεν, τούτους και εδικαίωσεν· ους δε εδικαίωσεν, τούτους και εδόξασεν».

Μια προσεκτική παρατήρηση των εδαφίων τούτων του λόγου του Θεού δείχνει ότι αναφέρονται σε έξι ενέργειες χάρις του Θεού που είναι όπως τις προαναφέραμε:

πρόθεση (τοίς κατά πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν), πρόγνωση (οὺς προέγνω), προορισμός (και προώρισεν), κλήση (τούτους και εκάλεσεν), δικαίωση (τούτους και εδικαίωσεν), δόξα (τούτους και εδόξασεν). Από αυτές, οι τρεις πρώτες αναφέρονται στην αγαθοποιά δράση του Θεού στην παρελθούσα αιωνιότητα, οι τρεις υπόλοιπες στις σωτήριες ενέργειές Του στην Ιστορία. Καταλυτική σημασία όμως έχει η αναφορική αντωνυμία «ους», εκείνους τους οποίους ή όσους. Αν αυτή αναφέρεται σε συγκεκριμένα άτομα, επιλεγμένα εκ των προτέρων, τότε η θεωρία του απόλυτου προορισμού δικαιώνεται και ο Θεός είναι εκ των πραγμάτων άδικος. Αν όχι, σε ποιους λοιπόν αναφέρεται;

Τα χωρία αυτά δεν είναι δυνατόν να έρχονται σε αντίφαση με άλλα χωρία της Αγίας Γραφής και γενικά με το όλο πνεύμα τής διδασκαλίας της. Και πρώτα από όλα η θέση τους στο όγδοο κεφάλαιο της προς Ρωμαίους δείχνει καθαρά ότι αφορά τους πιστούς γενικά. Όντως, μετά το δραματικό έβδομο κεφάλαιο της προς Ρωμαίους, στο οποίο ο απόστολος Παύλος δείχνει την αδυναμία τού ευσεβούς Ιουδαίου να δικαιωθεί μπροστά στον Θεό με την τήρηση του νόμου, και το οποίο κεφάλαιο αποτελεί βαθιά ανατομία τής ανθρώπινης ψυχής γενικώτερα και προφανώς μια φωτοτυπία της ζωής του ίδιου του Παύλου, ακολουθεί το θριαμβευτικό όγδοο κεφάλαιο. Στην αγνωνιώδη κραυγή «ταλαιπωρος εγώ άνθρωπος· τις με ρύσεται εκ του σώματος του θανάτου τούτου;», η απάντηση που ακολουθεί: «χάρις τω θεώ δια Ιησού Χριστού του κυρίου ημών» και η συμπερασματική φράση με την οποία αρχίζει το όγδοο κεφάλαιο «ουδέν άρα νυν κατάκριμα τοις εν Χριστώ Ιησού», δείχνει σαφώς ότι ο θρίαμβος της

δικαίωσης του ανθρώπου διαμέσου της πίστης, αφορά όλους όσους έχουν πιστέψει στον Ιησού Χριστό, γιατί ο νόμος του πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ιησού ελευθέρωσεν σε (τον οποιονδήποτε πιστεύει στον Χριστό) από τον νόμο τής αμαρτίας και του θανάτου. Στον ίδιο τόνο και στην ίδια λογική θα βαδίσει ολόκληρο το κεφάλαιο για να δείξει ότι όσα ο απόστολος γράφει εκεί αφορούν όχι κάποιους που ήσαν απ' αρχής προορισμένοι, αλλά αυτούς που ανταποκριθήκαν στην κλήση που τους γίνηκε, οι «ους εκάλεσεν» και οι οποίοι, όπως θα βεβαιώσει ο θεόπνευστος συγγραφέας, «τη γαρ ελπίδι εσώθημεν» (εδ. 24). Η ελπίδα αυτή, ελπίδα τής πίστης, είναι ανθρώπινη ενέργεια που χρειάστηκε ως προϋπόθεση της σωτηρίας και προσφέρθηκε από εκείνους που πίστεψαν, ενώ δεν θα απαιτείτο κάτι τέτοιο αν ήσαν απ' αρχής προωρισμένοι.

Συνεπώς, τα χωρία της προς Ρωμαίους Επιστολής 8/28-30, μιλούν για ένα σχέδιο σωτηρίας και δόξας που ο Θεός έθεσε μπροστά Του (*προ-έθεσεν, κατά πρόθεσιν κλητοίς ούσιν*), στο οποίο προέβλεπε τύπους πιστών (ους προέγνων), και το οποίο σχέδιο ή ακριβέστερα τους τύπους αυτούς της πίστης, τους προώρισε να γίνουν σύμμορφοι της εικόνας του Υιού Του, ώστε να είναι Αυτός πρωτότοκος ανάμεσα σε πολλούς αδελφούς. Και πλέον, στην Ιστορία, αυτούς τους τύπους, που κατά σχέδιό Του προ-Αυτού, έθεσεν, προ-εγνώρισε, και προ-ώρισε, τους καλεί. Αλλά είναι γνωστό και από το λόγο του Θεού (Ματθαίον 22/14, Λουκάν 14/16-24) ότι ενώ καλούνται όλοι, όλοι δεν αποδέχονται, όσοι όμως αποδέχτηκαν, δηλαδή ανταποκριθήκαν θετικά στους όρους που ο Θεός με το ευαγγέλιό Του θέτει, τους όρους της μετάνοιας και πί-

στης στον Ιησού Χριστό, τους δικαιώνει (τούτους και εδικαίωσεν), αυτούς δε που δικαιώνει και δοξάζει (τούτους και εδόξασεν).

Δεν υπάρχει συνεπώς ειδικός προορισμός συγκεκριμένων προσώπων, άλλων για την απώλεια και άλλων για τη δόξα, αλλά γενικός προορισμός όλων για τη δόξα και μόνον, και είναι η ελευθερία η προσωπική τού ανθρώπου, που θα προσφέρει ή όχι τις προϋποθέσεις της μετάνοιας και πίστης στον Χριστό, που θα προσδιορίσουν την τύχη τού πλάσματος για την αιωνιότητα.

Ότι το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία, επίγνωση της αλήθειας και τη δόξα είναι γενικό και απευθύνεται προς κάθε άνθρωπο είναι φανερό και από τους λόγους του Ιησού: «*Ει τις θέλει* οπίσω μου ελθείν... *ος* γαρ *εάν* θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι...» (Ματθαίον 16/24, 25). «*Εάν τις διψά*, ερχέσθω προς με και πινέτω», «*ο πιστεύων* εις εμέ, ποταμοί εκ της κοιλίας αυτού ρεύσωσιν ύδατος ζώντος» (Ιωάννην 7/37, 38). «*Δεύτε* προς με *πάντες* οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς» (Ματθαίον 11/28), «*οὕτως* γαρ ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, *ώστε* τον υιόν τον μονογενή έδωκεν, *ίνα* *πας* ο πιστεύων εις αυτόν μη απόληται *αλλ'* έχη ζωήν αιώνιον» (Ιωάννην 3/16), «*τούτο* γαρ *εστιν* το θέλημα του πατρός μου, *ίνα* *πας* ο θεωρών τον υιόν και πιστεύων εις Αυτόν έχη ζωήν αιώνιον, και αναστήσω αυτόν *εγώ* εν τη *εσχάτη* ημέρα» (Ιωάννην 6/40), «*αμήν* *αμήν* λέγω υμίν *ότι* *ο* τον *λόγον* μου ακούων και πιστεύων τω πέμψαντί με έχει ζωήν αιώνιον και εις κρίσιν ουκ έρχεται, *αλλά* μεταβέβηκεν εκ του θανάτου εις την ζωήν» (Ιωάννην 5/24), κλπ.

Αλλά, και από τους λόγους των αποστόλων «*τούτο* καλόν και απόδεκτον ενώπιον του σωτήρος ημών Θεού, *ος*

πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθεῖν» (Α' Τιμόθεον 2/3, 4), «συνέκλεισεν γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθείαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ» (Ρωμαίους 11/32), «ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενος τινὰς ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι» (Β' Πέτρου 3/9) κλπ, καὶ ἀπὸ ὅλο το πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

ΗΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Το άφθαστο όντως μεγαλείο του λόγου τού Θεού και η «ειδοποιός διαφορά» του από κάθε λόγο ανθρώπινο είναι ότι περικλείει ένα άγγελμα σωτηρίας για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη. Ακόμα και ως λόγος αποκαλυπτικός τού προσώπου και του χαρακτήρα τού Θεού δεν θα είχε τόσο βάρος αξίας, αν τα όντα στα οποία απευθύνεται τα άφηνε στην ηθική τους πτώση και στις τρομερές συνέπειες που αυτή συνεπάγεται, χωρίς τη βέβαιη ελπίδα μιας αποτελεσματικής σωτηρίας. Ποια πολυτιμότητα θα είχε για το πλάσμα, αν του φώτιζε τη διάνοια, το άφηνε όμως στην ηθική και φυσική αθλιότητα στην οποία βρέθηκε μετά την άστοχη ηθική του επιλογή; Και η αξία αυτή του λόγου τού Θεού, θα ήταν ουσιαστικά αρνητική, αν η διακήρυξη σωτηρίας που περικλείει αφορούσε κάποιους, αντίθετα σε κάθε έννοια λογικής και δικαιοσύνης, προνομιούχους, οι οποίοι θα είχαν την εξαιρετική τύχη να έχουν επιλεγεί αυθεντικά και απ' αρχής από έναν Θεό που αυθαίρετα θέτει τον Εαυτό Του, πέρα από τη δικαιοσύνη, την αγάπη, την αλήθεια, που Αυτός αποκαλύπτει στον λόγο του ότι αποτελούν τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματά. Πραγματικά, αν ο Θεός κυριαρχεί πάνω στις φυσικές Του ιδιότητες, την παντοδυναμία, την παντογνωσία, την απανταχού παρουσία, ώστε να τις διαθέτει κατά τον τρώ-

πο που Αυτός θέλει, όντας έτσι μια απόλυτη και κυρίαρχη θέληση, είναι φυσικό και αυτονόητο οι ηθικές Του ιδιότητες, όπως η σοφία Του, η δικαιοσύνη Του, η αγαθοσύνη Του, η αγιότητά Του, να Τον υποχρεώνουν. Είναι, όπως ειπώθηκε, αιωνίως εκλεγμένες και ηθελημένες από Αυτόν τον Ίδιον και δεν επιδέχονται παραλλαγή. Είναι συνυφασμένες με το Πρόσωπό Του, ώστε δεν θα ήταν δυνατόν να διανοηθεί κανείς τον Θεό χωρίς αυτές. Με αυτές αποκαλύπτεται στον υπερβατικό κόσμο και με αυτές σε μας μέσα από τις Άγιες Γραφές. Είναι το «θείο αναλλοίωτο», όπως ο Ιάκωβος το δίνει στην Επιστολή του, κεφ. 1/17, «παρ' ω (Θεώ) ουκ ένι παραλλαγή ή τροπής αποσκίασμα».

Το αναλλοίωτο του Θεού, αν το τοποθετήσει κανείς — αντίθετα από κάθε αποκάλυψη την οποία ο Θεός δίνει — στη χρήση των φυσικών Του ιδιοτήτων, κάνει τον Θεό δέσμιο των ιδιοτήτων Του αυτών. Υψώνει τις ιδιότητες αυτές στη θέση Θεού στον Θεό. Αν όμως το τοποθετήσει, όπως και πραγματικά είναι, στα ηθικά Του ιδιώματα, κάνει τον Θεό πιστό στον Εαυτό Του και αξιόπιστο για το ηθικό δημιούργημα που Αυτός έπλασε, που θέλει να γνωρίσει τον Θεό, Οποίος πραγματικά είναι. Δεν θα ήταν δυνατόν ο Θεός να αφήσει το πλάσμα να σχηματίσει αυτό, κάθε φορά, την εικόνα του Θεού μέσα του, αποδίδοντας στον Θεό τις ιδιότητες που αυτό φαντάζεται ή θέλει. Ο Θεός είναι Αυτός που είναι. Αυτό είναι το Όνομά Του και αυτό αποκαλύπτει στις Άγιες Γραφές που αποτελούν την υπέρτατη αποκάλυψή Του. Όντας λοιπόν ο Θεός αυτό που είναι και που αποκαλύπτει στις Άγιες Γραφές, δηλαδή Θεός σοφός, αγαθός, δίκαιος, άγιος, δεν είναι δυνατόν να ενεργεί αντίθετα προς τη φύση Του. Μάλλον,

θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι άνθρωποι παρενόησαν τις ενέργειες χάρις του Θεού, όπως τον προορισμό της σωτηρίας, και θα πρέπει να προστρέξει κανείς στις Άγιες Γραφές για περισσότερο φως. Πραγματικά, σε όλο το μήκος των Αγίων Γραφών αποκαλύπτεται ένα μοναδικό σχέδιο σωτηρίας για όλους τους ανθρώπους με τη μετάνοια και την πίστη στο Πρόσωπο και το Έργο του Ιησού Χριστού, σύμφωνα με αυτό που λέγεται στην προς Ρωμαίους Επιστολή του αποστόλου Παύλου, κεφ. 3, εδάφια 21-26, το οποίο ελεύθερα αποδίδουμε εδώ:

«Τώρα δε χωρίς νόμο, δικαιοσύνη Θεού έχει φανερωθεί για την οποία ο νόμος και οι προφήτες έχουν μιλήσει γι' αυτή· δικαιοσύνη δε του Θεού διαμέσου της πίστης στον Ιησού Χριστό σε όλους όσους πιστεύουν· διότι δεν υπάρχει διαφορά· επειδή, όλοι αμάρτησαν και στερούνται τη δόξα του Θεού· ανακηρύσσονται δίκαιοι δωρεάν με τη χάρι Του (του Θεού), διαμέσου της εξιλαστήριας λύτρωσης (που ο Θεός πραγματοποίησε) με τον Ιησού Χριστό, τον Οποίο ο Θεός έθεσε μπροστά σε όλους σαν μέσο εξιλασμού διαμέσου της πίστης στο αίμα Του, με σκοπό τη φανέρωση της δικαιοσύνης Του, εξαιτίας του γεγονότος ότι (ο Θεός) αντιπαρήλθε (παρέβλεψε) τα αμαρτήματα που είχαν γίνει στο παρελθόν κάτω από την ανοχή του Θεού· για τη φανέρωση της δικαιοσύνης Του στον τωρινό καιρό, ώστε να είναι Αυτός δίκαιος και να ανακηρύσσει δίκαιο, αυτόν που στέκει στην πίστη του Ιησού Χριστού».

Έτσι, ο άγγελος Γαβριήλ όταν επισκέφθηκε τη Μαριάμ και της ανήγγειλε τη σύλληψη και γέννηση απ' αυτή γιου, της ανήγγειλε και το όνομα, Ιησούς, στα εβραϊκά Γιεσσοά, που θα πει Σωτήρας. Την ιδιότητα αυτή του βρέφους της Βηθλεέμ την ανήγγειλε και ο άγγελος κήρυκας προς

τους ποιμένες ότι «ετέχθη (γεννήθηκε) υμίν σήμερον σωτήρ», με την πρόσθετη πληροφορία, που προηγήθηκε αυτής της αγγελίας, ότι το γεγονός αυτό θα ήταν χαρά μεγάλη για όλο τον λαό. Οι εκφράσεις αυτές των αγγέλων δεν ταιριάζουν στη θεωρία που θέλει οι σωζόμενοι να είναι προορισμένοι για τη σωτηρία πριν καν υπάρξουν. Δεν θα ήταν τότε χαρά για όλο τον λαό ούτε το βρέφος της Βηθλεέμ, θα ήταν Σωτήρας, αφού αυτοί κατά το σχέδιο του Θεού, θα είχαν σωθεί πριν αυτό γεννηθεί και πριν αυτοί υπάρξουν. Ούτε ο γέρων Συμεών (Λουκάν 2/30-32), θα έλεγε «είδον οι οφθαλμοί μου το σωτήριόν σου, ο ητοιμάσας κατά πρόσωπον πάντων των λαών, φως εις αποκάλυψιν εθνών και δόξαν λαού σου Ισραήλ». Ούτε ο Ιησούς Χριστός θα έλεγε «ήλθεν γαρ ο υιός του ανθρώπου σώσαι το απολωλός» (Λουκάν 19/10), ούτε αυτά που προαναφέρθηκαν: «Ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν», «ος γαρ εάν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι», «εάν τις διψά, ερχέσθω προς με και πινέτω», «ο πιστεύων εις εμέ, ποταμοί εκ της κοιλίας αυτού ρεύσωσιν ύδατος ζώντος», «δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες...» και τόσα άλλα, που είναι σαφώς αντίθετα προς τη θεωρία του απόλυτου προορισμού, και δείχνουν ότι ο προορισμός για τη σωτηρία αφορά όλους αδιακρίτως, αρκεί να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις της μετάνοιας και πίστης στο Πρόσωπο του Σωτήρα Ιησού Χριστού. Στο χωρίο Ματθαίον 23/37 όπου ο Ιησούς απαγγέλλει στην Ιερουσαλήμ τη μελλοντική της καταστροφή και λέει «ποσάκις ηθέλησα επισυναγαγείν τα τέκνα σου, ον τρόπον όρνις επισυνάγει τα νοσσία αυτής υπό τας πτέρυγας και ουκ ηθελήσατε», ή ο Ιησούς έκαμε λάθος και καλούσε στη σωτηρία ανθρώπους που δεν είχαν προοριστεί γι' αυτήν, ή προορισμός, όπως τον εννοεί η θεωρία

του απόλυτου προορισμού, δεν υπάρχει, αφού αυτοί, οι Ιεροσολυμίτες, μπορούσαν να αρνηθούν τη σωτηρία. Υπάρχει προορισμός σωτηρίας για όλους τους ανθρώπους από την πλευρά του Θεού, αλλά και η δυνατότητα από την πλευρά της ηθικής ελευθερίας, του ανθρώπου δηλαδή, να δεχθεί ή να αρνηθεί. Έτσι, στην Παλαιά Διαθήκη, ο Θεός μιλάει στον λαό τον Ισραήλ μέσω του Μωϋσή, με τα σαφή τούτα λόγια: «Διαμαρτύρομαι προς εσάς σήμερα τον ουρανόν και την γην, ότι έθεσα ενώπιόν σας την ζωήν και τον θάνατον, την ευλογίαν και την κατάραν· δια τούτο εκλέξατε την ζωήν, διά να ζήτε» (Δευτερονόμιο λ' 19). Χωρίς αμφιβολία, η ευθύνη της εκλογής και του προορισμού βαρύνει τον άνθρωπο, του οποίου η ηθική ελευθερία είναι η μόνη που τελικά θα αποδεχθεί ή θα απορρίψει την δωρεά της ζωής που ο Θεός προσφέρει.

Το ανάλογο ισχύει για τον Θεό στην Παλαιά Διαθήκη, όταν λέει στον Ησαΐα ξε' 2, που επαναλαμβάνει και η προς Ρωμαίους Επιστολή 10/21, αναφορικά με τον Ισραήλ, «όλην την ημέραν εξεπέτασα τας χείρας μου προς λαόν απειθούντα και αντιλέγοντα». Επίσης στον Ιεζεκιήλ, ολόκληρο το ιη' κεφάλαιο αποτελεί καταπέλτη κατά της θεωρίας του απόλυτου προορισμού. Περιορίζομαι όμως να αναφέρω τα τελευταία λόγια αυτού του θαυμαστού κεφαλαίου: «Δια τούτο, οίκος Ισραήλ... Μετανοήσατε και επιστρέψατε από πασών των ανομιών υμών· και δεν θέλει είσθαι εις εσάς η ανομία εις απώλειαν. Απορρίψατε αφ' υμών πάσας τας ανομίας υμών, τας οποίας ηνομήσατε εις εμέ, και κάμετε εις σεαυτούς νέαν καρδίαν και νέον πνεύμα· και δια τι να αποθάνητε, οίκος Ισραήλ; Διότι εγώ δεν θέλω τον θάνατον του αποθνήσκοντος, λέγει Κύριος ο Θεός· δια τούτο επιστρέψατε, και ζήσατε». Αλλά, και οι

παραβολές τού χαμένου προβάτου, της χαμένης δραχμής, του άσωτου γιου, χάνουν από την ομορφιά τους, τη δύναμή τους και την αληθοφάνειά τους, αν κανείς σκεφτεί ότι αυτοί που έχουν χαθεί και αναζητούνται είναι οι προορισμένοι κατά τη θεωρία του απόλυτου προορισμού.

Στον Άρειο Πάγο (Πράξεις 17/30, 31), ο απόστολος Παύλος είπε, στο σοφό ακροατήριό του, μεταξύ άλλων «τους μεν ουν χρόνους της αγνοίας υπερειδών ο Θεός, τα νυν παραγγέλλει τοις ανθρώποις πάντας πανταχού μετανοεΐν (ο απόστολος έκαμε λάθος ή ο Θεός διακηρύττει την ανυπαρξία απόλυτου προορισμού;), καθότι έσθησε ημέραν εν η μέλλει κρίνειν την οικουμένην εν δικαιοσύνη, (πώς θα τους κρίνει, αν, πριν υπάρξουν, προορίστηκαν για την απώλεια;), εν ανδρί ω ώρισεν, πίστιν παρασχών πάσιν». Προφανώς η θεωρία του απόλυτου προορισμού νοσεί, ως ανθρώπινο εφεύρημα.

Στον φύλακα της φυλακής των Φιλίππων, όταν ερώτησε τους αποστόλους Παύλο και Σίλα, «κύριοι, τι με δει ποιεΐν ίνα σωθώ», δεν του είπαν, θα σωθείς αν είσαι προωρισμένος, αλλά τού είπαν «πίστευσον επί τον Κύριον Ιησούν, και σωθήση συ και ο οίκος σου» (Πράξεις 16/30, 31), αν φυσικά και αυτοί πιστεύσουν.

Το χωρίο των Πράξεων των Αποστόλων, κεφάλαιο 13 και εδάφιο 48, «ακούοντα δε τα έθνη έχαιρον και εδόξαζον τον λόγον του Κυρίου και επίστευσαν όσοι ήσαν τεταγμένοι εις ζωήν αιώνιον», που αναφέρεται στο κήρυγμα του αποστόλου Παύλου στη Συναγωγή της Αντιόχειας της Πισιδίας, φαίνεται να δρομολογεί εξαίρεση στον γενικό κανόνα της σωτηρίας όλων με τη μετάνοια και την πίστη στον Ιησού Χριστό. Όμως, το οποιοδήποτε επιχείρημα πάραυτα πέφτει, αν σκεφτεί κανείς πως το «τεταγ-

μένοι», όπως και το «κατηρτισμένοι» της προς Ρωμαίους 9/22, είναι μετοχή μέσου ρήματος και θα ερμηνευθεί, «όσοι έταξαν αυτοί εαυτούς εις ζώην αιώνιον».

Προφανώς, δεν θα επαρκέσει ο χώρος να αναφέρει κανείς όλα τα χωρία της Αγίας Γραφής που στεντόρια διακηρύττουν ότι ο Θεός τής σοφίας, της αγαθοσύνης, της δικαιοσύνης και της αλήθειας, έκαμε έργο σωτηρίας διά του Ιησού Χριστού, στο οποίο προορίζει όλους τούς ανθρώπους, επειδή όλοι αμάρτησαν και στερούνται τη δόξα του Θεού, και ότι απ' αυτή τη σωτηρία δεν αποκλείονται, παρά εκείνοι που, κάνοντας κακή χρήση της ελευθερίας τους, αρνούνται να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις τής μετάνοιας και της πίστης στον Ιησού Χριστό.

Συνεπώς, ο Θεός είναι απόλυτα κυρίαρχος των φυσικών Του ιδιοτήτων τής απανταχού παρουσίας Του, της παντογνωσίας Του, της παντοδυναμίας Του, ώστε να ενεργεί όπως Αυτός, στην απόλυτη ελευθερία Του, θέλει. Δεν είναι δυνατόν όμως να ενεργήσει αντίθετα προς τις ηθικές Του ιδιότητες, της αγαθοσύνης, της δικαιοσύνης, της αγιότητας, τις οποίες διδάσκει στα πλάσματά Του, και να τα προορίσει εκ των προτέρων, πριν αυτά ανταποκριθούν ή όχι στις προϋποθέσεις που Αυτός θα έθετε στην Ιστορία, της πίστης δηλαδή ή μη στον Ιησού Χριστό, για τη σωτηρία ή την απώλεια. Γι' αυτό, συμπεραίνοντας, ξαναγυρίζουμε στα καταλυτικά κάθε αντίθετης σκέψης εκείνα χωρία του λόγου του Θεού, της Α' προς Τιμόθεον Επιστολής, κεφ. 2/4-6, και θα τονίσουμε ότι «Ος (Θεός) πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν της αληθείας ελθείν. εις γαρ θεός, εις και μεσίτης θεού και ανθρώπων, άνθρωπος Χριστός Ιησούς, ο δους εαυτόν αντίλυτρον υπέρ πάντων, το μαρτύριον καιροίς ιδίοις».

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Αντίθετα με ό,τι ειπώθηκε για τον προορισμό της σωτηρίας, που είναι γενικός και αφορά όλους τους ανθρώπους, επειδή όλοι έχουν αποκοπεί από τον Θεό, την Πηγή της Ζωής, και γίνονται δεκτοί από τον Θεό και ανακηρύσσονται δίκαιοι με τη μετάνοια και την πίστη στο Πρόσωπο και το Έργο του Ιησού Χριστού, ο προορισμός της αποστολής είναι ειδικός, επιλεκτικός, ανήκει στην απόλυτη κυριαρχική θέληση του Θεού που κάνει την επιλογή. Μ' όλα ταύτα, και στην περίπτωση τούτη, αν και η επιλογή ανήκει αποκλειστικά στην κυρίαρχη θέληση του Θεού, η ηθική ελευθερία του ανθρώπου παίζει πάντα καθοριστικό ρόλο και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το καλούμενο άτομο είναι ανάγκη να συνεργαστεί με τον Θεό για την εκπλήρωση του θείου θελήματος. Η ιδέα αυτή προκύπτει και από τη θεώρηση της ανθρώπινης Ιστορίας, όπως τη βλέπει η Αγία Γραφή. Κατά τον λόγο του Θεού η ανθρώπινη Ιστορία δεν είναι προϊόν τής ανθρώπινης θέλησης μόνον ή τυχαίων γεγονότων ή κάποιου πεπρωμένου, που υποχρεωτικά εκπληρώνεται στην ανθρώπινη ζωή. Είναι η συνισταμένη ενεργείας δύο παραγόντων, του θείου θελήματος και του ανθρώπινου. Και κατά το μέτρον που το ανθρώπινο θέλημα πλησιάζει το θείο θέλημα και συνεργάζεται μαζί του έχουμε την ιερή Ιστορία και κατά το μέτρο που απο-

μακρύνεται από αυτό έχουμε την κοσμική Ιστορία.

Κατά την άποψη αυτή ο Θεός θα εκπληρώσει τα σχέδιά Του στο ιστορικό «Είναι» κατά διπλό τρόπο. Είτε χρησιμοποιώντας πρόσωπα που προσφέρονται να υπηρετήσουν στο θέλημά Του, είτε χρησιμοποιώντας πρόσωπα που εναντιώνονται ή αδιαφορούν προς το θείο θέλημα.

Την άποψη αυτή θα αναπτύξει και ο απόστολος Παύλος τόσο στην προς Ρωμαίους Επιστολή του, κεφάλαιο 9, εδάφια 22 και 23: «Ει δε θέλων ο Θεός ενδείξασθαι την οργήν και γνωρίσαι το δυνατόν αυτού ήνεγκεν εν πολλή μακροθυμία σκευή οργής κατηρτισμένα εις απώλειαν, και ίνα γνωρίση τον πλούτον της δόξης αυτού επί σκευή ελέους α προετοίμασεν εις δόξαν», όσο και στην Β' προς Τιμόθεον, κεφ. 2, εδάφ. 20 και 21: «Εν μεγάλη δε οικία ουκ έστιν μόνον σκευή χρυσά και αργυρά αλλά και ξύλινα και οστράκινα, και α μεν εις τιμήν α δε εις ατιμίαν· εάν ουν τις εκκαθάρη εαυτόν από τούτων, έσται σκεύος εις τιμήν, ηγιασμένον, εύχρηστον τω δεσπότη εις παν έργον αγαθόν ητοιμασμένον».

Και στα δύο αυτά χωρία του λόγου του Θεού, φαίνεται καθαρά, ότι η εκλογή μεν είναι του Θεού, η ευθύνη όμως για την οποιαδήποτε ηθική τοποθέτηση και κατά συνέπεια ανάλογη χρησιμοποίησή του από τον Θεό, βαρύνει το πλάσμα. Έτσι, το «ήνεγκεν εν πολλή μακροθυμία», «προητοίμασεν εις δόξαν», «α μεν εις τιμήν α δε εις ατιμίαν», αναφέρονται στον Θεό, τα «κατηρτισμένα, (μετοχή της μέσης φωνής του ρήματος καταρτίζομαι», κατήρτισαν αυτά εαυτά) εις απώλειαν», «εάν τις εκκαθάρη εαυτόν», αφορούν το πλάσμα και τη δική του ελεύθερη εκλογή, «έσται σκεύος εις τιμήν, ηγιασμένον, εύχρηστον... ητοιμασμένον», υπονοούν διπλή ενέργεια, του πλάσματος που

προσφέρεται και του Θεού που αποδέχεται.

Κάτω από το φως τούτου του λόγου του Θεού, θα μπορούσαν να εξεταστούν κάποιες περιπτώσεις που, από άγνοια, μπορεί κανείς να τις επικαλεστεί σαν παραδείγματα για την άρνηση του γενικού προορισμού σωτηρίας που ο Θεός αποκαλύπτει στον λόγο Του, ενώ αυτά αφορούν τον προορισμό αποστολής.

Τέτοια είναι η περίπτωση του Προφήτη Ιερεμία. Όταν ο Θεός τον κάλεσε για την αποστολή, που είχε ετοιμάσει γι' αυτόν, έγραψε ο Ιερεμίας (κεφ. α', εδάφ. 4, 5). «Και λόγος Κυρίου έγινε προς εμέ, λέγων, Πριν σε μορφώσω εν τη κοιλία σε εγνώρισα· και πριν εξέλθης εκ της μήτρας σε ηγίασα· προφήτην εις τα έθνη σε κατέστησα».

Τα λόγια αυτά του Θεού δείχνουν καθαρά ότι πριν από τη γέννηση του Προφήτη, και ήδη από τη συλληψη του, ο Θεός επενέβη για να προετοιμάσει έναν άνθρωπο δικό Του, ένα δικό Του όργανο, ώστε να τον χρησιμοποιήσει ως προφήτη στα έθνη. Η επέμβαση αυτή στη σύλληψη και μόρφωση του εμβρύου στη μήτρα της μητέρας τού Προφήτη, ώστε αυτό να εφοδιαστεί «από κοιλίας μητρός», με τα στοιχεία εκείνα που θα του ήσαν απαραίτητα για μια τέτοια δύσκολη αποστολή, ανήκε στην κυριαρχική θέληση του Θεού. Το σχέδιό Του ήταν, στην ιστορική εκείνη στιγμή που Αυτός έκρινε κατάλληλη, που ο λαός Ισραήλ θα παρεδίδετο εξαιτίας της αμαρτίας του, λεία στον κατακτητή από τη Βαβυλώνα, τον Ναβουχοδονόσορα, να έχει ένα όργανο δικό Του, που θα έδειχνε στον λαό ότι αιτία όλων των κακοτυχιών που τους βρήκαν ήταν η αποστασία τους από τον Θεό. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο Θεός θα επηρέαζε την ηθική ελευθερία του οργάνου που προετοίμαζε. Γι' αυτό, και οι αντιρρήσεις

του προφήτη: «Και εγώ είπα, Ω! Κύριε Θεέ! Ιδού, δεν εξεύρω να λαλήσω· διότι είμαι παιδίον», που θα ήταν δυνατόν να φτάσουν και μέχρι την τέλεια άρνηση. Οι αντιρρήσεις τού προφήτη και η ενδεχόμενη άρνησή του, ήταν συνέπεια της αναφαίρετης και απαραβίαστης δικής του ελευθερίας. Αλλ' ο προφήτης δεν πρόβαλε άρνηση και οι αντιρρήσεις του εύκολα εκάμφθησαν από την επιχειρηματολογία που ο Θεός του παρέταξε στη συνέχεια, εδάφια 7-10. Αν όμως αρνιόταν, όπως και μπορούσε να το κάμει, θα ήταν δυνατόν ο Θεός να έχει ετοιμάσει αναρίθμητες άλλες παρόμοιες περιπτώσεις και αντί του Ιερεμία θα είχαμε, στην περίπτωση αυτή, ένα άλλο πρόσωπο που θα εκπλήρωνε την αποστολή που ο Θεός χρειαζόταν στην ιστορική εκείνη στιγμή.

Το ανάλογο γίνηκε με τον Μωυσή, του οποίου οι αντιρρήσεις (Έξοδος, κεφ. γ') υπήρξαν περισσότερες και πιο επίμονες από αυτές του Ιερεμία ή του Ιωνά που έφυγε σε αντίθετη κατεύθυνση από τη Νινευή στην οποία ο Θεός τον απέστειλε, ώστε ο Θεός να χρησιμοποιήσει τον γνωστό τρόπο που χρησιμοποίησε για να κάμψει την επιμονή του προφήτη και αυτό όχι τέλεια, αφού, και μετά το συντριπτικό δίδαγμα της κολοκυθιάς, αυτός επέμενε.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο προορισμός και η πρόσκληση του Θεού δεν αφορούσε τη σωτηρία του καλουμένου προσώπου, αλλά την αποστολή του· και στην περίπτωση αυτή, ο μεν Θεός έχει την απόλυτη και κυριαρχική ελευθερία να προετοιμάσει το όργανο, που Αυτός θέλει, αλλά και το όργανο, έχει την ελευθερία να δεχθεί ή να αρνηθεί την αποστολή.

Πιο ίσως διάφανη, η περίπτωση του Σαύλου, του κατόπιν αποστόλου των Εθνών. Ο ίδιος, στην Επιστολή του

προς τους Γαλάτες (κεφ. 1/15) αναφερόμενος με συντομία στην επιστροφή του στον Χριστό και στη διακονία του ευαγγελίου που εκήρτυτε στους εθνικούς, ότι το ευαγγέλιό του αυτό δεν το είχε παραλάβει από άνθρωπο, ούτε το είχε διδαχθεί, αλλά το είχε «δι' αποκαλύψεως Ιησού Χριστού», γράφει «ότε δε ευδόκησεν ο θεός ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέσας διά της χάριτος αυτού αποκαλύψαι τον Υιόν Αυτού εν εμοί, ίνα ευαγγελίζωμαι αυτόν εν τοις έθνεσιν...». Με άλλους λόγους, ο προορισμός του, όχι απλώς να γνωρίσει τον Χριστόν ως Σωτήρα του, μια και ο προορισμός αυτός είναι για όλους τους ανθρώπους, αλλά και για να ευαγγελιζέται Αυτόν στους εθνικούς, είχε γίνει από κοιλίας μητρός.

Τον είχε ξεχωρίσει και τον προόριζε για το έργο αυτό από τη σύλληψη στην κοιλιά της μάνας. Ήταν δηλαδή προορισμός αποστολής.

Το ίδιο είπε και ο Κύριος Ιησούς Χριστός στον Ανανία, για να διαλύσει τους δισταγμούς του, αναφορικά με τον Παύλο, όταν τον απέστειλε να επιθέσει χέρια επάνω του και να αναβλέψει: «πορεύου, ότι σκεύος εκλογής εστί μοι ούτος του βαστάσαι το όνομά μου ενώπιον εθνών τε και βασιλέων υιών τε Ισραήλ» (Πράξεις 9/15).

Οι διακηρύξεις αυτές δείχνουν καθαρά το δικαίωμα και την απόλυτη ελευθερία του Θεού να επεμβαίνει ακόμη και στη σύλληψη και μόρφωση του εμβρύου για να ετοιμάσει το όργανο της εκλογής Του, το οποίο θέλει ή χρειάζεται να χρησιμοποιήσει σε δοσμένη ιστορική στιγμή. Αυτό όμως δεν δεσμεύει την ελευθερία του καλουμένου προσώπου, το οποίο μπορεί να δεχθεί ή και να αρνηθεί έναν τέτοιο προορισμό και κλήση. Ευτυχώς στον διώκτη της Δαμασκού, τον Σαύλο, συνέβη το πρώτο. Στην απολογία του

μπροστά στον βασιλιά Αγρίππα, στον οποίο διηγήθηκε την εμπειρία του στο δρόμο προς τη Δαμασκό και τι του είπε η φωνή από τον Ουρανό «τη εβραϊδί διαλέκτω», που μεταξύ των άλλων του τόνισε ειδικά τον προορισμό της αποστολής του: «Ὅθεν, βασιλεύ Αγρίππα, ουκ εγενόμην απειθής τη ουρανίω οπτασία» (Πράξεις 26/1-23). Μπορούσε, δηλαδή, στην ελευθερία του να αρνηθεί, δίνοντας μια οποιαδήποτε ερμηνεία στο γεγονός, και στην αποδοχή του Χριστού ως Σωτήρα και στην αποστολή του ως ευαγγελιστή των εθνών, ή τουλάχιστον στο τελευταίο.

Στην περίπτωση όμως της οποιασδήποτε άρνησης, ο Θεός μπορούσε να έχει προετοιμάσει ανάλογα άλλα όργανα που θα τα καλούσε αν το πείραμα «Σαύλου» αποτύχαινε. Τότε, θα είχαμε την ιστορία κάποιου άλλου Σαύλου, που θα τόνιζε το «ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου» και το «ουκ εγενόμην απειθής τη ουρανίω οπτασία».

Συνεπώς, ο προορισμός της σωτηρίας, είναι για όλους: «πάντας θέλει σωθήναι», ο προορισμός της αποστολής είναι για κάποια όργανα της θείας χάρης, που ο Θεός προετοιμάζει, χωρίς όμως αυτό να αποκλείει την ελευθερία αποδοχής ή άρνησης του καλουμένου προσώπου.

Το ανάλογο, σε αντίστροφη όμως κατεύθυνση, γίνεται «με σκεύη οργής, τα οποία έχουν καταρτίσει αυτά εαυτά εις απώλειαν». Έχουμε όμως εδώ την ουσιαστική διαφορά ότι, ενώ τα σκεύη ελέους μπορεί να έχουν προορισμό αποστολής πριν γεννηθούν – υπό τον όρο ότι στην άσκηση της ηθικής τους ελευθερίας, θα αποδεχθούν, πριν η αποστολή τους γίνει βεβαία και πραγματική, την προσφερόμενη σ' αυτά χάρη (προορισμός σωτηρίας), περιπτώσεις Ιερεμία, Παύλου – τα σκεύη οργής δεν καλούνται και μάλιστα δεν προορίζονται καν στην ειδεχθή

αποστολή τους, παρά αφού η απόρριψη από μέρους τους της θείας χάρης γίνει οριστική και αμετάκλητη και τα περιθώρια του θείου ελέους εξαντληθούν γι' αυτά.

Κλασικές περιπτώσεις του είδους αυτού μπορεί να αναφέρει κανείς τον Φαραώ της Εξόδου στην Παλαιά Οικονομία και τον Ιούδα Ισκαριώτη στην Καινή.

Ο Φαραώ της Εξόδου εκλέχτηκε από τον Θεό να δραματίσει τον ιστορικό ρόλο στον οποίο χρησιμοποιήθηκε, επειδή είχε ο ίδιος, στην κακή άσκηση της ηθικής του ελευθερίας, τοποθετήσει τον εαυτό του στη θέση του εναντιουμένου στο θέλημα του Θεού. Η έκφραση της Αγίας Γραφής (Ρωμαίους 9/17, Έξοδος θ' 16), «εις αυτό τούτο εξήγειρά σε όπως ενδείξωμαι εν σοι την δύναμίν μου και όπως διαγγελή το όνομά μου εν πάση τη γη», θέλει να πει ακριβώς αυτό ότι, ο Θεός φέρνει στο προσκήνιο της Ιστορίας για να παίξει τον απεχθή του ρόλο, σκεύος που, πριν από την ιστορική αυτή στιγμή, είχε καταρτίσει αυτό εαυτό εις απώλειαν και είχε αποδειχθεί ότι ήταν το καταλληλότερο, στην ιστορική εκείνη στιγμή της κρίσης, για τον αποτρόπαιο ρόλο του.

Και οι εκφράσεις, «πλην εγώ θέλω σκληρύνει την καρδίαν αυτού» (Έξοδος δ' 21), και «εσκληρυνε δε Κύριος την καρδίαν τού Φαραώ και δεν εισήκουσε εις αυτούς, καθώς ελάλησεν Κύριος προς τον Μωυσήν» (Έξοδος θ' 12), θέλει να πει ότι ο Θεός έκαμε να παρελάσουν μπροστά στα μάτια του Φαραώ αποδείξεις της παντοδυναμίας Του και μεγαλειότητάς Του, οι οποίες όμως όχι μόνον δεν τον ταπείνωσαν, ως έπρεπε, αλλά αντίθετα, στην ελευθερία του, διέθεσε τον εαυτό του σε μεγαλύτερη πεισματική άρνηση και εχθρότητα ώστε να σκληρυνθεί, όπως και ο ίδιος το ομολόγησε: «Τότε ο Φαραώ αποστει-

λας εκάλεσε τον Μωυσήν και τον Ααρών και είπε προς αυτούς, ταύτην την φοράν ημάρτησα· ο Κύριος είναι δίκαιος· εγώ δε και ο λαός μου είμεθα ασεβείς» (Έξοδος θ' 27). Αλλά και η Αγία Γραφή, λέει: «Και ότε είδε ο Φαραώ ότι έπαυσεν η βροχή και η χάλαζα και αι βρονται εξηκολούθησε να αμαρτάνη και εσκήρυνε την καρδιάν αυτού, αυτός και οι θεράποντες αυτού» (Έξοδος θ' 34).

Η περίπτωση Ιούδα, για τον οποίον γίνηκε ήδη λόγος, είναι χαρακτηριστική. Στην Παλαιά Διαθήκη προβλέπεται πολλαπλά ο ρόλος τού προδότη, όχι όμως και το πρόσωπο (βλ. Ψαλμός μα' 9, νε' 12-14, ρθ' 8, Ζαχαρίας ια' 12, 13 κλπ), που σημαίνει ότι ο Ιούδας δεν ήταν προορισμένος για τον ρόλο αυτό πριν έλθει στην ύπαρξη και θα ήταν δυνατόν οποιοσδήποτε άλλος να θέσει τον εαυτό του στη θέση αυτή. Αν χρησιμοποιήθηκε ο Ιούδας είναι γιατί είχε αυτός εαυτόν καταρτίσει εις απώλειαν.

Στην Καινή Διαθήκη, πριν από την προδοσία προβάλλει η προσωπικότητά του, όπως την είχε διαπλάσει αυτός ο ίδιος. Εκτός από την τυχόν φιλοδοξία του, υπήρξε κλέπτης (Ιωάννην 12/6), φιλάργυρος και αδίστακτος (Ματθαίον 26/14-16), άπιστος στη φιλία του (Μάρκον 14/10). Ο Ιησούς Χριστός τον είχε αποκαλέσει διάβολο (Ιωάννην 6/70) και ακάθαρτον (Ιωάννην 13/10). Και όμως, μέχρι την τελευταία στιγμή προσφέρθηκαν μπροστά του περιθώρια ελέους (Ιωάννην 13/27), μάταια όμως (εδάφ. 30).

Συνεπώς, ο προορισμός σωτηρίας είναι για όλους. Ο προορισμός αποστολής αφορά ειδικά όργανα, σκευή ελέους ή σκευή οργής, που ο Θεός κατά την απόλυτη και κυρίαρχη θέλησή Του και για την εξυπηρέτηση των σωτηριακών Του σχεδίων εκλέγει, πάντοτε όμως με τη συναίνεση της δικής τους προσωπικής ελευθερίας.

Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Στο Συνέδριο που γίνηκε στην Ιερουσαλήμ, που αναφέρεται στο 15ο κεφάλαιο των Πράξεων των Αποστόλων, οι απόστολοι και οι πρεσβύτεροι της Εκκλησίας, συνάχτηκαν, παρισταμένης και όλης της Εκκλησίας, για να εξετάσουν ένα ειδικό θέμα που ανέκυψε, σχετικά με τους εξ εθνών επιστρέφοντας στον Χριστό.

Κάποιοι Ιουδαίοι πιστοί, προερχόμενοι κυρίως από την αίρεση των Φαρισαίων, επέμειναν ότι οι εθνικοί που επέστρεφαν στον Χριστό, έπρεπε απαραίτητα να περιτέμνονται κατά τον Μωσαϊκό Νόμο, άλλως δεν ήταν δυνατόν να σωθούν και να προστεθούν στην Εκκλησία. Τότε, ο Ιάκωβος, ο κατά σάρκα αδελφός του Ιησού Χριστού και ηγετική μορφή τής εκκλησίας των Ιεροσολύμων, συνδυάζοντας ελεύθερα προφητικά κείμενα από το Ιερεμίας ιβ' 15 και Αμώς θ' 11, εξέθεσε, μετά την ευνοϊκή για τους εθνικούς πιστούς ομιλία των Πέτρου, Παύλου και Βαρνάβα, με συντομία, αλλά με τρόπο αυθεντικό, το σχέδιο του Θεού, για την Εκκλησία για τον Ισραήλ και για τα Έθνη.

Ξεχώρισε στην ομιλία του, πρώτα την Εκκλησία, ως λαό τον οποίον ο Θεός λαβαίνει από τα έθνη στο όνομά Του, γι' αυτό και τα επισκέπτεται τώρα. Έπειτα, έδειξε το σχέδιο του Θεού για τον Ισραήλ, την «σκηνήν τού

Δαυίδ» που είχε πέσει, ότι μετά την εκλογή τής Εκκλησίας, «μετά ταύτα αναστρέψω», θα την ανοικοδομούσε, θα την ανώρθωνε, με απώτερο σκοπό να εκζητήσουν τον Κύριο, από το κήρυγμά τους, «οι κατάλοιποι των ανθρώπων και πάντα τα έθνη», πάνω στα οποία καλείται το Όνομά Του.

Από την ομιλία αυτή του Ιακώβου προκύπτει αβίαστα ότι, ο Θεός δημιούργησε τον λαό Ισραήλ και τον προώρισε να γίνει ο θεματοφύλακας των αληθειών Του και ο ευαγγελιστής των Εθνών. Υπήρξε, με άλλους λόγους μια ειδική εκλογή και προορισμός του λαού αυτού, μέσα στον κόσμο.

Στη θαυμάσια ωδή του, ο Μωυσής, η οποία αναφέρεται στο βιβλίο του Δευτερονομίου, κεφ. λβ', απευθυνόμενος ο Μωυσής στον Ισραήλ, του λέει: «Δεν είναι αυτός ο Πατήρ σου, όστις σε εξηγόρασεν; αυτός όστις σε έπλασε και σε εμόρφωσεν;» (εδάφ. 6). Στα εδάφια 8 και 9, εξάλλου, θα χρησιμοποιήσει τις μυστηριώδεις τούτες εκφράσεις: «Ότε διεμέριζεν ο Ύψιστος τα έθνη, ότε διέσπειρε τους υιούς τού Αδάμ, Έστησε τα όρια των λαών κατά τον αριθμόν των υιών Ισραήλ. Διότι η μερίς τού Κυρίου είναι ο λαός αυτού, ο Ιακώβ είναι το μέρος τής κληρονομίας αυτού». Στη μετάφρασή τους οι Εβδομήκοντα, τη φράση αυτή την αποδίδουν με τούτο τον τρόπο, «ότε διεμέριζεν ο ύψιστος έθνη, ως διέσπειρεν υιούς Αδάμ, έστησεν όρια εθνών, κατά αριθμόν αγγέλων Θεού». Στο εξωκανονικό Σοφία Σιράχ (κεφ. 17, εδ. 17) το χωρίο αυτό αποδίδεται: «εκάστω έθνη κατέστησεν ηγούμενον, και μερίς Κυρίου Ισραήλ εστίν».

Οι αποδόσεις αυτές του εβραϊκού πρωτοτύπου στηρίζονται στην άποψη ότι σε κάθε λαό δόθηκε από τον Θεό

ηγέτης ένας άγγελος, του Ισραήλ ηγέτης είναι ο ίδιος ο Θεός. Στην άποψη αυτή φαίνεται να αναφέρονται και τα χωρία Δανιήλ ι' 13 και 20.

Στο Έξοδος δ' 22, 23, ο Θεός στέλνει τον Μωυσή στον Φαραώ για να ζητήσει την άδεια εξόδου τού Ισραήλ από την Αίγυπτο, με τα λόγια τούτα: «θέλεις ειπεί προς τον Φαραώ, Ούτω λέγει Κύριος· Υιός μου είναι, πρωτότοκός μου, ο Ισραήλ· και προς σε λέγω, εξαπόστειλον τον υιόν μου, διά να με λατρεύσει· και εάν δεν θέλεις να εξαποστείλεις αυτόν, ιδού εγώ θέλω θανατώσει τον υιόν σου, τον πρωτότοκόν σου».

Και πραγματικά, όπως γράφει ο Clarence Larkin, στο θαυμάσιο κεφάλαιό του για τον Ισραήλ, στο βιβλίο του «Dispensational Truth», σελ. 59.

«Εδώ και 4.000 χρόνια, ανάμεσα σε όλους τους πολιτισμούς και τις χώρες και κάτω από διάφορους όρους διακυβέρνησης, κυκλοφορεί ένας ξεχωριστός λαός με νόμους, συνήθειες και έθιμα εντελώς δικά του. Η ιστορία του μοιάζει παραμύθι. Δεν έχει το ανάλογο της στην ανθρώπινη ιστορία. Αν και καταπιεσμένος, καταπατημένος, αιχμάλωτος σε άλλες χώρες, διασκορπισμένος ανάμεσα στα έθνη, ανασταίνεται από τη στάχτη τού διασκορπισμού του σαν τον μυθικό φοίνικα και εμφανίζεται ξανά στην ιστορία.

“Ο χρυσός αιώνας” τού λαού αυτού, προϋπήρξε των ενδόξων ημερών της Ελλάδας και της Ρώμης. Πριν από τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα, πριν από τον Ηρόδοτο και τον Όμηρο, ο λαός αυτός ήταν οργανωμένος, πολιτισμένος, στέρεος.

Η φιλοσοφία του είναι πιο διαδεδομένη από κάθε άλλη, εθνική. Αρχαίοι λαοί έπεσαν και εξαφανίστηκαν,

ο Ισραήλ επέζησε των κατακτητών του και προχωρεί ανάμεσα στη γενική καταστροφή.

Κανένα έθνος δεν είχε έκδηλα τα σημάδια της θείας Πρόνοιας όσο αυτός. Η Ερυθρά θάλασσα σύρθηκε πίσω και ο Ιορδάνης άνοιξε για να περάσουν. Με θαυμαστό τρόπο ετράφηκαν στην έρημο και οδηγήθηκαν σκεπασμένοι κάτω από στήλη Νεφέλης και Φωτιάς.

Στο σάλπισμα της κερατίνης σάλπιγγας τα τείχη μιας ισχυρής πόλης, της Ιεριχώ, έπεσαν.

Ο Ήλιος και η Σελήνη στάθηκαν στην πορεία τους για να μπορέσουν να κατακόψουν τους εχθρούς τους.

Άγγελος του Θεού στρατοπέδευσε γύρω τους και θανάτωσε 185.000 Ασσυρίους για την απελευθέρωσή τους.

Από αυτούς βγήκαν μεγάλοι άνδρες: πίστης, όπως ο Αβραάμ· νομοθέτης, όπως ο Μωυσής· κυβερνήτες, όπως ο Ιωσήφ, στην Αίγυπτο, ο Δανιήλ στη Βαβυλώνα· Βασιλιάδες, όπως ο Δαβίδ· σοφοί όπως ο Σολομώντας.

Κανένα έθνος δεν δημιούργησε προφήτες, όπως ο Ησαΐας, ο Ιερεμίας, ο Ιεζεκιήλ, ο Δανιήλ και άλλοι, και κανένα έθνος δεν εμφάνισε άνθρωπο, όπως ο άνθρωπος, ο υπεράνω όλων, ο άνθρωπος της Γαλιλαίας.

Στον πρώτο αιώνα δεν υπάρχει όνομα που να λάμπει λαμπρότερα από αυτό του αποστόλου Παύλου.

Η διατήρηση του λαού αυτού μέχρι σήμερα είναι το θαύμα της ιστορίας. Λέγεται, όταν ο Βασιλιάς της Πρωσίας ο Φρειδερίκος ο Μέγας, ζήτησε από τον κήρυκα της Αυλής του αναντίρροπη απόδειξη της θεοπνευστίας της Βίβλου με μια λέξη, αυτός απάντησε, «οι Ιουδαίοι, Μεγαλειότητα!

Το έμβλημά του είναι αυτό που ο Θεός έδειξε όταν

κάλεσε το Μωυσή, η φλεγόμενη και μηδέποτε κατακαιομένη βάτος (Έξοδος γ' 2).

Πώς όλα αυτά μπορούν να κατανοηθούν; Σίγουρα ο Θεός έχει έργο που κάνει με αυτό τον λαό.

Η πρώτη και κύρια αποστολή τού Ισραήλ είναι να βεβαιώσει και διδάξει στον κόσμο την ύπαρξη του μό-νου αληθινού Θεού. Γίνηκε ο δάσκαλος του Μονοθεϊσμού στα έθνη.

Ακόμα, υπήρξε ο συγγραφέας, διατηρητής και μεταδότης των Αγίων Γραφών. Σ' αυτούς επιστεύθησαν τα λόγια του Θεού (Ρωμαίους 3/2).

Από αυτούς δόθηκε από τον Θεό Σωτήρας στον κόσμο. Ο Ιησούς ήταν Ιουδαίος. Η γενεαλογία Του από τον Αδάμ μέχρι τη γέννησή Του στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας, διαφυλάσσεται με κάθε προσοχή στα Ευαγγέλια.

Η σωτηρία και διατήρηση των εθνών, ηθικά και φυσικά, εξαρτάται από τη διατήρηση και συνέχιση αυτού του λαού και έθνους. Η παρούσα σήψη των εθνών της γης οφείλεται στο γεγονός ότι το αλάτι αυτό του Ισραήλ έχει χάσει τη δύναμή του.

Ο κόσμος θα ξαναφτιαχτεί, όταν αυτοί επιστρέψουν στο Μεσσία τους (Πράξεις 15/13-18, Ρωμαίους 11/1-5, 11, 12, 17, 23-27)».

Υπάρχει, συνεπώς, ένας προορισμός τού Ισραήλ, ως λαού που δημιουργήθηκε από τον Θεό και εκλέχθηκε ανάμεσα στα άλλα έθνη, «τους υιούς τού Αδάμ», για την εκπλήρωση των θαυμαστών Του σχεδίων. Όμως, ο Ισραήλ στο σύνολό του δεν ανταποκρίθηκε στον προορισμό που ο Θεός είχε προσχεδιάσει γι' αυτόν. Η στάση τους σχεδόν πάντοτε υπήρξε αρνητική. Ο συγγραφέας

τής προς Εβραίους Επιστολής αναπαράγοντας στο γραπτό του χωρία του Ψαλμωδού (Ψαλμός 4ε' 11) θα τονίσει ότι η γενεά εκείνη που βγήκε από την Αίγυπτο δεν εισήλθε στην κατάπαυση του Θεού, στη γη τής υπόσχεσης, επειδή με την απιστία τους παρεπείκραναν τον Θεό. Ο Θεός στη δίκαιη οργή Του «ώμοσε», ορκίστηκε, ότι δεν θα εισέλθουν στην κατάπαυσή Του. «Και βλέπομεν ότι διά την απιστίαν δεν ηδυνήθησαν να εισέλθωσι» (Εβραίους 3/19).

Ήδη ο Μωυσής, στη θαυμάσια ωδή Του που αναφέραμε (Δευτερονόμιο, κεφ. λβ') είχε διαμαρτυρηθεί εναντίον τους. Γράφει εκεί, «Ούτοι διεφθάρησαν· η κηλὶς αὐτῶν δεν εἶναι κηλὶς τῶν υἱῶν αὐτοῦ· εἶναι γενεὰ σχολιά και διεστραμμένη. Ταῦτα ανταποδίδετε εἰς τὸν Κύριον, λαε̄ μωρε̄ και ασύνετε;».

Αλλά και οι Προφῆτες του Θεού ὅλοι ελέγξαν τον λαό Ισραήλ για την ασυνέπειά του και απιστία του προς τον Θεό. Ο απόστολος Παῦλος, στην προς Ρωμαίους Επιστολή, αναπαράγοντας τα φοβερά λόγια του Ψαλμωδού, ἀπό διάφορους Ψαλμούς παρμένα (Ψαλμός ιδ' 1, 2, 3, νγ' 1, Ψαλμός ε' 9 κλπ) θα καταλήξει στη φοβερή διαπίστωση: «Δεν εἶναι φόβος Θεοῦ ἔμπροσθεν τῶν οφθαλμῶν αὐτῶν» (Ρωμαίους 3/10-18). Και θα σημειώσει στη συνέχεια, για τη διάλυση κάθε τυχόν αμφιβολίας, ὅτι, «ὅσα λέγει ὁ νόμος, λαλεῖ προς τοὺς ὑπὸ τὸν νόμον» (Μετάφρ. Νεοφ. Βάμβα, ἐδ. 19).

Αλλά και η στάση τους ἀπέναντι στον Μεσσία, που ὁ Θεός τοὺς ἔστειλε, υπήρξε εγκληματική. Εἶπαν γι' Αὐτόν, παρ' ὅλο που ἔβλεπαν τὴν αγιότητα τῶν θαυμάτων Του: «Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ διαμόνια, εἰ μὴ ἐν Βεεζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων» (Ματθαῖον 12/24) και «Οὗτος

εστιν ο κληρονόμος· αποκτείνωμεν αυτόν, ίνα ημών γένηται η κληρονομία», και τελικά «εκβαλόντες αυτόν έξω του αμπελώνος απέκτειναν» (Λουκάν 20/14, 15).

Ο πρωτομάρτυρας Στέφανος στην απολογία του θα τους πετάξει κατά πρόσωπο, αυτό που υπήρξε ιστορική αλήθεια γι' αυτούς: «Σκληροτράχηλοι και απερίτμητοι καρδίας και τοις ωσίν, υμείς αεί τω πνεύματι τω αγίω αντιπίπτετε, ως οι πατέρες υμών και υμείς» (Πράξεις 7/51).

Τι, λοιπόν, συμβαίνει; Ο Θεός απέτυχε στον προορισμό που σχεδίασε; Ασφαλώς, όχι! Αλλά ο λαός αποτελείται από άτομα, τα οποία στην ηθική τους ελευθερία μπορούν να διαθέσουν τον εαυτό τους καθώς αυτά θέλουν. Να δεχθούν τον προορισμό που ο Θεός προώρισε γι' αυτά ή να αρνηθούν. Έτσι ο Ιησούς θα τους πει: «Ποσάκις ηθέλησα επισυναγαγείν τα τέκνα σου, ον τρόπον όρνις επισυνάγει τα νοσσία αυτής υπό τας πτέρυγας και ουκ ηθελήσατε» (Ματθαίον 23/37), και πάλι ο απόστολος Παύλος, χρησιμοποιώντας λόγους που είχε πει ο Θεός διαμέσου τού Ησαΐα, θα γράψει στην προς Ρωμαίους 10/21: «Εξεπέτασα τας χείρας μου προς λαόν απειθούντα και αντιλέγοντα».

ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΧΑΡΗ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Ο απόστολος Παύλος, για να φωτίσει το μυστήριο αυτό της πτώσης του Ισραήλ, αφιερώνει στην προς Ρωμαίους Επιστολή του τρία κεφάλαια, τα 9, 10 και 11, και καταδειχνει ότι ο Θεός, αν και προώρισε τον λαό αυτό να παίξει τον ξεχωριστό ρόλο που του ανατέθηκε στην Ιστορία, δεν προώρισε τα άτομα που τον αποτελούν, τα οποία στην ηθική τους ελευθερία μπορούν να διαθέσουν αυτά τα ίδια τον εαυτό τους, ώστε να γίνουν είτε σκευή τίμιας χρήσης στα χέρια του Θεού, είτε σκευή οργής. Ο Θεός γνωρίζει από πριν την αστάθεια της ηθικής ελευθερίας του ανθρώπου στις διάφορες επιλογές της.

Στα κεφάλαια αυτά ο απόστολος Παύλος αναφέρεται σε τρία γεγονότα που συνέβηκαν στη ζωή των Πατριαρχών και στην ιστορία του Ισραήλ και που προδιαγράφουν τα ενδεχόμενα αυτά της ηθικής ελευθερίας.

Το πρώτο γεγονός συνέβη στη ζωή του γενάρχη του Ισραήλ.

Η βιαστική, απρόσεκτη και χωρίς την οδηγία του Θεού, ενέργεια της Σάρρας, να ρίξει τη δούλη της, την Άγαρ, στα πόδια του Αβραάμ, ώστε να αποκτήσει απ' αυτή παιδί, πρόσφερε το υλικό να υλοποιηθεί στην Ιστορία το θέλημα του Θεού. Δεν είναι σπέρμα του Αβραάμ και συνεπώς κληρονόμος των επαγγελιών του Θεού, αυτός

που γεννιέται φυσικά και από ανθρώπινη θέληση από τον Αβραάμ, όπως ο Ισμαήλ, ή ο κατά σάρκα Ισραήλ. Ο Ισραήλ καυχάται για τον λόγο ότι έχει καταγωγή από τον Αβραάμ. Αλλά ο Θεός δεν υποχρεώνεται απ' αυτό. Αυτός που γεννιέται κατ' επαγγελία Θεού, καθώς ο Ισαάκ, αυτός είναι σπέρμα τού Αβραάμ. Με άλλους λόγους, κληρονόμος των επαγγελιών του Θεού είναι αυτός, είτε Ιουδαίος είτε εθνικός, ο οποίος ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις πίστης που ο Θεός θέτει, όπως και ο ίδιος ο γενάρχης τού Ισραήλ, ανταποκρίθηκε, ο οποίος πίστευσε στον Θεό και λογίσθηκε σ' αυτόν εις δικαιοσύνη (Ρωμαίους 4/32). Συνεπώς, ο μεν προορισμός τού Ισραήλ ως έθνους, που ο Θεός δημιούργησε, ώστε να γίνει ο θεματοφύλακας των αποκαλύψεων του Θεού και ευαγγελιστής των Εθνών, παραμένει. Ο Θεός όμως χρησιμοποιεί από τον λαό αυτό όσους διάλεξαν κατά την εκδήλωση της δικής τους προσωπικής ελευθερίας να είναι «σκεύη εις τιμήν» ή, όπως αλλιώς τους ονομάζει, η «εκλογή», επειδή ο Θεός τούς διαλέγει για τον λόγο αυτό. Οι λοιποί επωρώθησαν, «έδωκεν αυτοίς ο Θεός πνεύμα κατανύξεως, οφθαλμούς του μη βλέπειν και ώτα του μη ακούειν» (Ρωμαίους 11/8). Αν και «κακείνοι, εάν μη επιμένωσιν τη απιστία, εγκεντρισθήσονται» (Ρωμαίους 11/23).

Το δεύτερο γεγονός είναι αυτό που συνέβη στη ζωή των δύο γιων του Ισαάκ, του Ησαύ και του Ιακώβ. Έπρεπε να μάθει ο λαός Ισραήλ ότι οι ευλογίες των πρωτοτόκων δεν δίνονται από τον Θεό στον φυσικό πρωτότοκο, επειδή συνέβη να είναι πρωτότοκος, αλλά σ' αυτόν που ο αλάνθαστος Θεός κρίνει ότι συγκεντρώνει τις ιδιότητες του πρωτοτόκου, σ' αυτόν που ειλικρινά τις εκτιμάει και διψάει να τις αποκτήσει.

Με άλλους λόγους, η φυσική καταγωγή από τον Αβραάμ, που ο Ισραήλ επικαλείται για τον εαυτό του, δεν του εξασφαλίζουν, όπως πιστεύει, τα δικαιώματα του πρωτόκου. Η εκλογή θα γίνεται κάθε φορά από τον Θεό, που μόνος μπορεί σωστά και δίκαια να εκτιμήσει αν υπάρχουν ή όχι στη ζωή τού ανθρώπου οι ιδιότητες του πρωτόκου, δηλαδή οι προϋποθέσεις πίστης και στην περίπτωση της Εκκλησίας, η μετάνοια και η πίστη στον Χριστό, ώστε να αποδοθεί ο τίτλος αυτός. Αυτό το νόημα έχουν τα λόγια της Αγίας Γραφής, (Ρωμαίους 9/11-13): «μήπω γαρ γεννηθέντων μηδέ πραξάντων τι αγαθόν ή φαύλον, ίνα η κατ' εκλογήν πρόθεσις του θεού μένη, ουκ εξ έργων αλλ' εκ του καλούντος, ερρέθη αυτή (στη Ρεβέκκα) ότι ο μείζων δουλεύσει τω ελάσσονι, καθώς γέγραπται· τον Ιακώβ ηγάπησα, τον δε Ησαύ εμίσησα» (απέρριψα), αλλά και του Θεού (Ρωμαίους 9/15) «ελεήσω ον αν ελεώ, και οικτιρήσω ον αν οικτιρώ». Δεν έχουμε εδώ προορισμό κατ' απόλυτο και κυριαρχικό θέλημα του Θεού, που συντριβεί την ηθική ελευθερία και μάλιστα πριν αυτή υπάρξει και εκδηλωθεί. Δεν μπορεί να ερμηνευθεί έτσι το χωρίο τής προς Ρωμαίους 11/5, «ούτως ουν και εν τω νυν καιρώ λείμμα κατ' εκλογήν χάριτος γέγονεν». Εδώ έχουμε εκλογή χάριτος από μέρους του Θεού, που εκτιμάει σωστά και αλάθευτα την ύπαρξη των προϋποθέσεων, τις οποίες ο Θεός εκ των προτέρων έχει θέσει και ζητεί. Ο Θεός στις εκτιμήσεις Του δεν κάνει λάθος. Ελεεί αυτόν στον οποίον αξίζει το έλεος και δείχνει τους οικτιρμούς Του σ' αυτόν που του ανήκουν οι οικτιρμοί. Άλλωστε, και το βιβλικό παράδειγμα στο οποίο ο απόστολος Παύλος προστρέχει για να βγάλει το συμπέρασμα που προαναφέρθηκε, «ούτως ουν και εν τω νυν καιρώ», αυτό που ο χρηματισμός εί-

πε, απαντώντας στην προσευχή τού Ηλία του προφήτη, το ίδιο τονίζει: «Κατέλιπον εμαυτώ (λείμα κατ' εκλογήν χάριτος), επτακισχιλίους άνδρας», αλλά ποιους; Τους προωρισμένους κατά τη θεωρία του απολύτου προορισμού από τον Θεό; Όχι, βέβαια, αλλ' εκείνους «οίτινες», κάνοντας καλή χρήση της ηθικής τους ελευθερίας, «ουκ έκαμψαν γόνυ τη Βάαλ».

Στη ζωή του Ησαΰ και Ιακώβ, ο Θεός, προεικόνισε αυτές τις αλήθειες, χωρίς αυτό να έχει επιπτώσεις στη σωτηρία και στο αιώνιο μέλλον των προσώπων αυτών. Το χωρίο τής προς Εβραίους 12/17, «μετανοίας γαρ τόπον ουχ εύρεν (ο Ησαΰ) καίπερ μετά δακρύων εκζητήσας αυτήν», δεν αναφέρεται στη μετάνοια προς σωτηρίαν, η οποία άλλωστε δεν υπήρχε τότε για κανέναν, ούτε για τον Ιακώβ, αλλά στη μετάνοια για την απώλεια της ευλογίας των πρωτοτοκίων, η οποία — έστω και αυτή — δεν βρέθηκε πουθενά, δηλαδή πραγματική μετάνοια δεν υπήρξε μέσα στον Ησαΰ, αν και με δάκρυα εξεζήτησε την ευλογία που με τόση αδιαφορία και περιφρόνηση είχε πουλήσει στον αδελφό του.

Το τρίτο ιστορικό παράδειγμα ο απόστολος Παύλος το παίρνει από τη ζωή τού λαού του Ισραήλ. Η εκλογή και σκλήρυνση του Φαραώ, δεν ήταν συνέπεια του κυριαρχικού θελήματος του Θεού, που συντριβει την ηθική ελευθερία, επειδή έτσι το θέλει, αδιάφορο τι αυτή μπορούσε να είναι. Μια τέτοια βάνανυση συμπεριφορά δεν θα μπορούσε να δικαιώσει, χωρίς αμφιβολία, ούτε τον Ίδιο τον Θεό, την ημέρα της κρίσης. Και είναι σύγκαιρα προσβλητική και βλάσφημη για Εκείνον, που είναι το υπέρτατο ιδεώδες τής ηθικής ελευθερίας και η προσωποποίηση του αγαθού, μια τέτοια αντίληψη. Ο Θεός, όμως,

στη σοφία Του και παντογνωσία Του, διέκρινε ανάμεσα στους επίδοξους μνηστήρες του θρόνου των Φαραώ, αυτόν που συγκέντρωνε, ενώ ήταν ακόμα αφανής, τα περισσότερα στοιχεία κακότητας. Τον φέρνει στο προσκήνιο της δημόσιας ζωής (εξήγειρα) και πραγματοποιεί μπροστά του, όλο και θαυμαστές επεμβάσεις για τον λαό του τον Ισραήλ. Αλλά αυτές, όχι μόνο δεν τον ταπεινώνουν και δεν τον συνεφέρνουν, αλλά αντίθετα κάνοντας ο ίδιος κακή χρήση τής ηθικής του ελευθερίας, σκληρύνεται. Τον σκληρύνουν οι φανερώσεις της θείας μεγαλειότητας, ώστε η κρίση του Θεού πάνω σ' αυτόν και τον ειδωλολατρικό και άδικο εργοδιώκτη λαό του, να γίνει πιο αυστηρή, «εξήγειρά σε, όπως ενδείξωμαι εν σοι την δύναμίν μου και όπως διαγγελή το όνομά μου εν πάση τη γη» (Ρωμαίους 9/17).

Αυτό, άλλωστε, ο Θεός είπε και στον Μωυσή: «Εγώ δε εξεύρω, ότι δεν θέλει σας αφήσει ο βασιλεύς της Αιγύπτου να υπάγητε, ειμή δια χειρός κραταιάς» (Έξοδος γ' 19). Η θέση αυτή γίνεται πιο καθαρή από την απάντηση που ο απόστολος Παύλος δίνει στην ενδεχόμενη αντίρρηση κάποιου: «Τι έτι μέμφεται; τω γαρ βουλήματι αυτού τις ανθέστηκεν;» (Ρωμαίους 9/19).

Το πρώτο επιχείρημα που ο απόστολος Παύλος αντιτάσσει σ' αυτή, το αντλεί προφανώς από την απόλυτη υπεροχή τής μεγαλειότητας του Θεού απέναντι στον άνθρωπο.

«Ω άνθρωπε, μενούγγε συ τις ει ο ανταποκρινόμενος τω Θεώ; μη ερεί το πλάσμα τω πλάσαντι· τι με εποίησας ούτως; η ουκ έχει εξουσίαν ο κεραμεύς τού πηλού εκ του αυτού φυράματος ποιήσαι ο μεν εις τιμήν σκεύος ο δε εις ατιμίαν;» (Ρωμαίους 9/20-21).

Αυτό, φυσικά, θα ήταν έτσι αν ο Θεός ήταν απλώς ένας κεραμέας και ο άνθρωπος σκεύος κεραμικό, χωρίς ηθική ελευθερία. Το ταιριαστό όμως και αποστομωτικό και αντιπροοριστικό, αν επιτρέπεται η λέξη, επιχείρημα θα το αντιτάξει ευθύς στη συνέχεια με τούτα τα λόγια: «ει δε θέλων ο Θεός ενδείξασθαι την οργήν και γνωρίσαι το δυνατόν αυτού ήνεγκεν εν πολλή μακροθυμία σκευή οργής κατηρητισμένα εις απώλειαν, και ίνα γνωρίση τον πλούτον τής δόξης αυτού επί σκευή ελέους α προηποίμασεν εις δόξαν; Ους και εκάλεσεν ημάς ου μόνον εξ Ιουδαίων αλλά και εξ εθνών...» (Ρωμαίους 9/22-24).

Το «κατηρητισμένα» του κειμένου, όπως ήδη προειπώθηκε, είναι μετοχή μέσου ρήματος, και πρέπει συνεπώς να ερμηνευθεί, «τα οποία καταρτίσανε αυτά τα ίδια τον εαυτό τους» (να η ηθική ελευθερία) και με κανέναν τρόπο δεν μπορεί να αποδοθεί «κατασκευασμένα», όπως η μετάφραση του Νεόφυτου Βάμβα το αποδίδει ή «καταδικασμένα», όπως σε άλλη περίπτωση κάποιιοι το απέδωσαν. Ο Θεός τής αγάπης δεν κατασκευάζει κανέναν για την απώλεια ούτε και καταδικάζει πριν η ηθική του ελευθερία κάνει τη δική της κακή επιλογή.

Το «ήνεγκεν εν πολλή μακροθυμία», δείχνει ότι ο Θεός δεν βιάστηκε στην εκδήλωση της δικαιοσύνης Του, αλλά υπέφερε το κρινόμενο όργανο με πολλή μακροθυμία. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπήρξε κανένας προορισμός από μέρους του Θεού, ώστε αυτό να φτάσει στην απώλεια. Αντίθετα, ανέχθηκε τη συμπεριφορά του και μακροθύμησε, μήπως επιστρέψει.

Το δε «α προηποίμασεν εις δόξαν», φανερώνει τις ενέργειες, χάρις και ελέους, που ο Θεός εργάστηκε στην ιστορία και στη ζωή αυτών που τελικά γνωρίζουν τον

πλούτο της δόξας Του και γίνονται «σκεύη ελέους». Φυσικά, όχι παρά τη θέλησή τους ή ενάντια σ' αυτή.

Αν τοποθετηθεί κανείς σωστά στην αλήθεια αυτή και ορθοτομήσει τον λόγο του Θεού, γίνονται απολύτως κατανοητά τα τρία αυτά κεφάλαια της προς Ρωμαίους Επιστολής, αναφορικά με τον προορισμό και την πτώση του Ισραήλ.

Έτσι, δοξάζεται ο Θεός για το μεγαλείο της αγαθότητάς Του και των αγίων ενεργειών Του προς το πλάσμα, χωρίς καμιά σκιά μομφής ενάντια στον Θεό τής άγιας αγάπης. Ο απόστολος Παύλος κλείνοντας τα κεφάλαια αυτά της Επιστολής του, θα σπεύσει να υπογραμμίσει το έλεος και την αγαθότητα του Θεού, με την ερώτηση, «μη απώσατο ο θεός τον λαόν αυτού;», στην οποία πάραυτα θα απαντήσει ο ίδιος: «μη γένοιτο». Και ακόμα θα σπεύσει να βεβαιώσει ότι, «ει γαρ η αποβολή αυτών —ως συνέπεια της αμετανοησίας και απιστίας τους— καταλλαγή κόσμου, τις η πρόσλημψις ει μη ζωή εκ νεκρών;». Επειδή, «ήξει εκ Σιών ο ρυόμενος, αποστρέψει ασεβείας από Ιακώβ, και ούτως πας Ισραήλ σωθήσεται» (Ρωμαίους 11/15, 26).

«ΛΕΙΜΜΑ ΚΑΤ ΕΚΑΟΓΗΝ ΧΑΡΙΤΟΣ»

Αλλά, τι θα πει η βιβλική αυτή έκφραση, «λείμμα κατ' εκλογήν χάριτος»;

Ο απόστολος Παύλος τη χρησιμοποίησε στην προς Ρωμαίους Επιστολή του, κεφ. 11, εδάφιο 5, για να δείξει ότι, όπως στον αρχαίο Ισραήλ δεν ήταν μόνος ο Προφήτης Ηλίας που είχε απομείνει πιστός στον Θεό, όπως αυτός ενόμιζε και όπως στην προσευχή του προς τον Θεό το είπε, ενώ όλος ο υπόλοιπος Ισραήλ, είχε αποστατήσει, αλλά ήσαν επτά χιλιάδες άνδρες πιστοί και φοβούμενοι τον Θεό, οι οποίοι δεν είχαν κάμψει γόνατο στη θεότητα των Βαβυλωνίων, στη Βάαλ.

Ο Ηλίας, φυσικά, δεν τους ήξευρε, αλλ' ο Θεός, «ος τα πάνθ' ορά» τους είχε δει και τους γνώριζε. Και είναι αυτή μια μεγάλη αλήθεια. Πολλές φορές μας καταλαμβάνει απογοήτευση και χάνουμε το θάρρος μας, γιατί νομίζουμε ότι έχουμε απομείνει μόνοι ή ολίγοι μέσα στη γενική αποστασία. Αλλά ο Θεός βλέπει μακρύτερα και σε βάθος. Είναι παντογνώστης και Αυτός μόνος γνωρίζει την πραγματικότητα για την οποία διαμαρτυρόμαστε. Είχε, λοιπόν, ο Θεός ένα υπόλοιπο του Ισραήλ που δεν είχε κάμψει γόνυ στη Βάαλ. Και αυτό ο Θεός το αποκαλεί *λείμμα*, που θα πει υπόλοιπο, το απομένον, «κατ' εκλογήν χάριτος».

Αλλά, τι θα πει η φράση αυτή, «κατ' εκλογήν χάριτος»;

Είναι σαφές ότι και οι δύο λέξεις εκλογή και χάρη, δείχνουν ότι η ενέργεια είναι του Θεού. Ο Θεός εκλέγει και ο Θεός δίνει χάρη. Αλλά, αυτό θέλει άραγε να πει, ότι ο Θεός με έναν τρόπο απόλυτο (δικό Του), ας τον πούμε ετιθελικό, ενεργεί; Θα μπορούσαμε να φανταστούμε τον Θεό σαν ένα αυταρχικό μονάρχη, που ενεργεί κατά τη δική Του εγωιστική θέληση και διασώζει ένα υπόλοιπο του Ισραήλ, γιατί έτσι Του αρέσει, ενώ όλους τους άλλους τους απορρίπτει; Όχι, φυσικά. Θα ήταν βλασφημία για τον Θεό τής άγιας αγάπης ακόμα και να το σκεφθεί κανείς.

Και ακόμα, αν ο Θεός δεν είχε δώσει αποκάλυψη μέσα από τις Άγιες Γραφές τού χαρακτήρα Του και των σκοπών Του, θα ήταν αρκετό και μόνο το θαύμα της δημιουργίας της φύσης και του εαυτού μας να μας οδηγήσει σε άγιες σκέψεις για τον Θεό. Αλλά, ως να μη ήταν αρκετή αυτή η εκχέλιση της αγαθότητάς Του, διαμέσου τής δημιουργίας, ο Θεός επιπλέον φανέρωσε μέσα από τις Άγιες Γραφές τον Εαυτό Του, τον χαρακτήρα Του και τους σκοπούς Του. Δημιούργησε το πλάσμα, τον άνθρωπο, προσωπικότητα προικισμένη με ηθική ελευθερία, θέληση και λογικό και ανέλαβε από αυτή Του τη δημιουργική πράξη την υποχρέωση — ας μη φανεί η λέξη βαριά ή ανεπίτρεπτη — δεσμεύοντας ο Ίδιος τον Εαυτό Του, να κάνει το πλάσμα κοινωνό των ενεργειών Του. Στις Άγιες Γραφές, λοιπόν, ο Θεός αποκαλύπτει ότι, όντας Αυτός Κύριος του Εαυτού Του και των ιδιοτήτων Του, ως απόλυτη θέληση και ελευθερία, διαθέτει Αυτός Εαυτόν όπως θέλει. Αυτό θα πει το Όνομά Του Γιαχβέ, με το οποίο αποκαλύφθηκε στον Μωυσή (Έξοδος γ' 14). «Εγώ είμαι,

αυτό που είμαι. Ο Είμαι με απέστειλε προς εσάς» θα πεις στους γιους Ισραήλ.

Αλλ' ενώ τις φυσικές Του ιδιότητες, όπως ήδη αναφέρθηκε, την απανταχού παρουσία Του, την παντογνωσία Του, την παντοδυναμία Του τις εξουσιάζει, όπως Αυτός θέλει, για τις ηθικές Του ιδιότητες, όπως είναι η αγάπη, η αγιότητα, η δικαιοσύνη, η αλήθεια, η μακροθυμία, η αγαθωσύνη, έχει δεσμεύσει Αυτός ο Ίδιος τον Εαυτό Του ότι θα τις τηρεί αναλλοίωτα. Είναι αιώνια ηθελημένες και εκλεγμένες από Αυτόν. Αποτελούν το «θείο αναλλοίωτο», όπως ήδη τονίστηκε. Με τις ιδιότητες αυτές ο Θεός αποκαλύπτεται στον υπερβατικό κόσμο των αγγέλων Του και στον δικό μας, «παρ' ω ουκ ένι παραλλαγή ή τροπής αποσκίασμα» (Ιακώβου 1/17).

Δεν θα ήταν συνεπώς δυνατόν να ενεργήσει όπως πιο πάνω υποθετικά αναφέρθηκε. Δεν θα ήταν δυνατόν ο Ίδιος να καταστρατηγήσει την αλήθεια Του, τη δικαιοσύνη Του, την αγαθότητά Του, και να εκλέξει αυθαίρετα κάποιους άλλους, διότι έτσι Του άρεσαν.

Ο Θεός τής σωτηρίας έθεσε δύο βασικές προϋποθέσεις για να αφήσει τη χάρη Του να κάμει την εκλογή της. Τη μετάνοια και την πίστη. Αυτό εκήρυξε και ο Ιησούς Χριστός (Μάρκον 1/15), αυτή υπήρξε και η οδός τού Θεού απ' αρχής. Ο νόμος που προκαλεί τη σάρκα, το ανθρώπινο δηλαδή «εγώ», σε έργο, «ο ποιήσας αυτά (τις εντολές) άνθρωπος ζήσεται εν αυτοίς» (Ρωμαίους 10/5), δεν μπορεί να καταργήσει την επαγγελία, που είχε δοθεί στον Αβραάμ τετρακόσια τριάντα χρόνια πριν. «Επίστευσεν δε Αβραάμ τω Θεώ και ελογίσθη αυτώ εις δικαιοσύνην» (Ρωμαίους 4/3).

Το Νόμο, και όλη τη χρονική περίοδο που αυτός ίσχυ-

σε, τον συνέκλεισε στα χρονικά διαστήματα της χάρης, η οποία μόνη υλοποιεί την υπόσχεση του Θεού και ανταποκρίνεται στην πίστη. «Των παραβάσεων χάριν προσετέθη, (ο Νόμος) άχρις ου έλθη το σπέρμα ω επήγγελται» (Γαλάτας 3/19), δηλαδή ο Χριστός, ο Οποίος «ημάς εξηγόρασεν εκ της κατάρας του νόμου γενόμενος υπέρ ημών κατάρα» (Γαλάτας 3/13). Συνεπώς, «ο δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται» (Αββακούμ β' 4· βλ. και Ρωμαίους 1/17, Γαλάτας 3/11).

Με βάση, λοιπόν, τη μετάνοια και την πίστη στον Ιησού Χριστό, αφού «η επαγγελία εκ πίστεως Ιησού Χριστού δίδεται στους πιστεύοντας» (Γαλάτας 3/22), η χάρη του Θεού, και όχι το ανθρώπινο έργο, κάνει την εκλογή της, όπως το αναφέρει στην προς Ρωμαίους Επιστολή 11/5. Το *λείμμα*, το υπόλοιπο δηλαδή του Ισραήλ, εκλέχθηκε από τη χάρη (κατ' εκλογήν χάριτος), όχι αυθαίρετα, αλλά γιατί αυτό το «λείμμα», το υπόλοιπο αυτό μόνο ανταποκρίθηκε στις προϋποθέσεις που ο Θεός έβαλε, μετάνοια και πίστη, ώστε η χάρη Του να κάνει την εκλογή. Και μιλάμε για τη χάρη, γιατί ο άνθρωπος δεν κάνει ούτε και μπορεί να κάνει κάποιο έργο για να απαιτήσει τη δικαίωσή του. Η χάρη που δεν είναι εξ έργων, επειδή, αν ήταν αλλιώς, η χάρη δεν θα ήταν πλέον χάρη (Ρωμαίους 11/5), κάνει την εκλογή της μόνο γιατί εκπληρώθηκαν από το πλάσμα οι προϋποθέσεις που ο Θεός έθεσε.

Συνεπώς, ο Ισραήλ, στην επιδίωξή του να δικαιωθεί από την τήρηση του Νόμου, απέτυχε, «η δε εκλογή, (το *λείμμα* δηλαδή), επέτυχεν· οι δε λοιποί –Ισραηλίτες– επωρώθησαν» (Ρωμαίους 11/7).

Το ίδιο ισχύει και σήμερα. Όποιος εκπληρώσει τις προϋποθέσεις που ο Θεός θέτει, μετάνοια και πίστη στον

Ιησού Χριστό και το Έργο Του, σώζεται κατά χάρη, επειδή ο Θεός όλους θέλει να σώσει και όλους καλεί. Γι' αυτό και παρατείνει το έλεός Του και δεν ετάχυνε να κλείσει τον παρόντα αιώνα μέσα από τον οποίο η χάρη του Θεού απευθύνει την έκκλησή της, γιατί «μακροθυμεί εις υμάς, μη βουλόμενος τινάς απολέσθαι, αλλά πάντας εις μετάνοιαν χωρήσαι» (Β' Πέτρου 3/9).

Ο ΗΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η λέξη Εκκλησία έρχεται στα χείλη του Ιησού για πρώτη φορά στην Καισάρεια την Φιλίππου, όπου βρέθηκε με τους μαθητές (Ματθαίον 16/13 και επ.) και αφού οι Φαρισαίοι, η πολυπληθέστερη θρησκευτική μερίδα του Ισραήλ, τον είχαν απορρίψει, Αυτόν και τη Μεσσιανική Του αποστολή. Στον θαυμασμό τού πλήθους για τη θεραπεία τού δαιμονιζόμενου τυφλού και κουφού, και στην απορία τους, αν Αυτός είναι ο υιός Δαβίδ, δηλαδή ο Μεσσίας, αυτοί αντέταξαν με πολλή κακότητα ότι «ούτος ουκ εκβάλλει τα δαιμόνια ει μη εν τω Βεεζεβούλ άρχοντι των δαιμονίων» (Ματθαίον 12/24). Η απόρριψη του Ιησού και της Μεσσιανικής Του αποστολής έκανε αδύνατη την εγκαθίδρυση της βασιλείας, την οποία ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, πρώτος, ο Ιησούς, έπειτα, και στη συνέχεια οι πρέσβεις της βασιλείας, οι δώδεκα, και οι εβδομήντα, διεκήρυξαν, και την οποία τα θαύματά Του με τόσο δυναμικό τρόπο είχαν αποδείξει ότι ήταν βασιλεία «εν δακτύλω Θεού».

Η Εκκλησία Του, την οποία ανήγγειλε ότι θα οικοδομούσε πάνω στην πέτρα, που ο Πέτρος ομολόγησε και αποκαλύφθηκε από τον Θεό τον Πατέρα Του, θα ήταν τέτοια που και οι ανίκητες δυνάμεις του κάτω κόσμου, «οι πύλες άδου», δεν θα μπορούσαν να κατισχύσουν πά-

νω σ' αυτή. Η πέτρα, που ο Πέτρος ομολόγησε, ήταν ο Ίδιος ο Χριστός, στην ολοκληρωμένη και σωστή υπόστασή Του, Χριστός, δηλαδή Χρισμένος Μεσσίας, ο υιός Δαβίδ, η ανθρωπινή φύση του Ιησού, Υιός του Θεού του Ζώντος, η θεϊκή Του προέλευση. Πάνω σε αυτή την πέτρα, στον Χριστό έτσι νοούμενο, θα οικοδομείτο η Εκκλησία, ώστε να είναι ασάλευτη και ανίκητη από σκοτεινές δυνάμεις.

Αλλά, ποια Εκκλησία; Ήταν ήδη γνωστή η εκκλησία ως σύναξη των δημοτών μιας πόλης (Πράξεις 19/32, 40), ακόμη και η σύναξη των Εβραίων στην έρημο μετά την έξοδό τους από την Αίγυπτο, «η εκκλησία εν τη ερήμω» (Πράξεις 7/38). Αλλά, Εκκλησία Χριστού; Οι μαθητές φαίνεται να μη κατάλαβαν, αφού και την ημέρα της ανάληψής Του, σαράντα ημέρες από την ανάστασή Του, Τον ρωτούν: «Κύριε, ει εν τω χρόνω τούτω αποκαθιστάνεις την βασιλείαν τω Ισραήλ;» (Πράξεις 1/6). Αλλά και ο Ιησούς δεν τους έδωσε πιο πέρα εξήγηση.

Την ημέρα όμως της Πεντηκοστής, με την επέλευση του Πνεύματος του Αγίου, θεμελιώθηκε και έγινε γνωστή η Εκκλησία. Το σώμα άρχισε να σχηματίζεται, αφού γίνηκε η Κεφαλή, δηλαδή ο δοξασμένος Χριστός, ο Οποίος, αφού έκανε καθαρισμό των αμαρτιών, εκάθισε «εν δεξιά της μεγαλωσύνης εν υψηλοίς» (Εβραίους 1/3). Ο Χριστός στη δόξα είναι η Κεφαλή. Η δε Εκκλησία είναι «το πλήρωμα του τα πάντα εν πάσιν πληρουμένου» Χριστού (Εφεσίους 1/22, 23).

Από την ομιλία του Ιακώβου στο Συνέδριο της Ιερουσαλήμ, εξ αφορμής της εισδοχής των πιστών από τα έθνη στην Εκκλησία, (κεφ. 15/13 και επ.), προκύπτει ότι, αυτή θα την αποτελούσαν, μετά την πτώση του Ισραήλ, κυρίως

εξ εθνών πιστοί, «επεσκέψατο λαβείν εξ εθνών λαόν τω ονόματι αυτού» (εδ. 14, 15), θα συνεχιζόταν, ως την ανοικοδόμηση της σκηνης Δαβίδ που είχε πέσει, δηλαδή την πρόσληψη εκ νέου του Ισραήλ, και τέλος, ότι, για την εισδοχή των Εθνικών στην Εκκλησία ήταν αρκετή η μετάνοια και η πίστη στον Χριστό, με την παράλληλη αποχή από κάποιες ειδωλολατρικές συνήθειες, όπως το να τρώνε αίμα, πνιγμένα ζώα, και να πορνεύουν (Πράξεις Αποστόλων 15/13 και επ.)

Η Εκκλησία, όμως, αν και, ως σχέδιο του Θεού, ήταν εκλεγμένη εν Χριστώ προ καταβολής κόσμου (Εφεσίους 1/4), υπήρξε για όλους τους αιώνες που προηγήθηκαν στην Ιστορία, μυστήριο, δηλαδή κάτι απόκρυφο, «χρόνοι αιωνίους σεσιγημένον». Ούτε στην Παλαιά Οικονομία, αλλά ούτε και στην αρχή της διακονίας του Ιησού είχε αποκαλυφθεί, ώσπου ο Ισραήλ απέρριψε, όπως ειπώθηκε, τον Ιησού και τη βασιλεία που τους ανήγγειλε.

Ο απόστολος Παύλος τελειώνει την Επιστολή του προς Ρωμαίους, κεφ. 16, εδάφ. 25-27, με την αποκαλυπτική τούτη δοξολογία προς τον Θεό.

«Τω δε δυναμένω υμάς στηρίζαι κατά το Ευαγγέλιόν μου και το κήρυγμα Ιησού Χριστού, κατά αποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αιωνίους σεσιγημένου, φανερωθέντος δε νυν διά τε γραφών προφητικών κατ' επιταγήν του αιωνίου θεού εις υπακοήν πίστεως εις πάντα τα έθνη γνωρισθέντος, μόνω σοφώ θεώ, διά Ιησού Χριστού, ω η δόξα εις τους αιώνας, αμήν».

Το «μυστήριο —λοιπόν— χρόνοις αιωνίους σεσιγημένον», το οποίο φανερώθηκε τώρα, είναι η Εκκλησία.

Στην προς Εφεσίους Επιστολή πάλι, αυτός ο δέσμιος του Χριστού υπέρ των εθνικών, γράφει προς τους αποδέ-

κτες τής Επιστολής: «ότι κατά αποκάλυψιν εγνωρίσθη μοι το μυστήριον... προς ο δύνασθε αναγινώσκοντες νοήσαι την σύνεσίν μου εν τω μυστηρίω του Χριστού, ο ετέραις γενεαίς ουκ εγνωρίσθη τοις υιοίς των ανθρωπων ως νυν απεκαλύφθη τοις αγίοις αποστόλοις αυτού και προφήταις εν πνεύματι, είναι τα έθνη συγκληρονόμα και σύσσωμα και συμμετοχα της επαγγελίας εν Χριστώ Ιησού διά του Ευαγγελίου» (Εφεσίους 3/3-6).

Και εδώ, το μυστήριο του Χριστού, το οποίο δεν είχε γνωρισθεί σε άλλες γενεές στους υιούς των ανθρωπων, όπως τώρα αποκαλύφθηκε στους αγίους Του αποστόλους και προφήτες, είναι η Εκκλησία.

Και η φράση τούτη, ότι το μυστήριο αυτό, η Εκκλησία, αποκαλύφθηκε τώρα στους αγίους αποστόλους και προφήτες τού Θεού, είναι ενδεικτική, ότι η Εκκλησία ήταν απόκρυφο σχέδιο του Θεού, που για πρώτη φορά αποκαλύφθηκε στους αποστόλους και προφήτες τής Καινής Διαθήκης, αυτούς που οικοδομούσαν την Εκκλησία με προφορικό λόγο, όσο ο γραπτός Κανόνας δεν είχε συμπληρωθεί και διαδοθεί.

Οι άγιοι της Παλαιάς Οικονομίας δεν είναι Εκκλησία, αφού και ο χρονικά τελευταίος όλων και μεγαλύτερος από όλους, επειδή είδε τον Μεσσία και έδειξε τον Μεσσία, «ουκ εγήγερται εν γεννητοίς γυναικών μείζων Ιωάννου του βαπτιστού» (Ματθαίον 11/11), δεν έθετε τον εαυτό του μέσα στην Εκκλησία, τη νύμφη, αλλά ονόμαζε τον εαυτό του φίλο του νυμφίου, ο οποίος έστεκε και άκουγε και έχαιρε για τη φωνή του νυμφίου (Ιωάννην 3/29). Αλλά, και ο Ίδιος, ο Ιησούς Χριστός, προσδιόρισε το τέλος της Παλαιάς Οικονομίας με τούτους τους λόγους: «Ο Νόμος και οι Προφήται μέχρι του Ιωάννου», από τότε

μια άλλη Οικονομία άρχισε, στην οποία, «πας», και όχι μόνον κάποιος προορισμένος, «εις αυτήν βιάζεται» να εισέλθει (Λουκάν 16/16). Ο απόστολος Παύλος ετόνιζε ιδιαίτερα το γεγονός ότι «η χάρις αυτή, τοις έθνεσιν ευαγγελίσασθαι το ανεξιχίαστον πλούτος τού Χριστού και φωτίσαι πάντας τις η οικονομία του μυστηρίου τού αποκεκρυμμένου από των αιώνων εν τω Θεώ τω τα πάντα κτίσαντι» (Εφεσίους 3/8-9), εδόθη εις αυτόν, τον ελαχιστότερο όλων των αγίων.

Και στην Επιστολή του προς τους Κολοσσαείς έγραφε από τη φυλακή του ότι, έχαιρε για τα παθήματά του υπέρ αυτών, που ήσαν το Σώμα τού Χριστού, η Εκκλησία, της οποίας αυτός είχε γίνει διάκονος για να εκπληρώσει σε αυτούς το κήρυγμα του λόγου, με το οποίο αποκαλύπτεται το μυστήριο, το οποίο είχε αποκρυσταλλωθεί από των αιώνων και των γενεών, είχε δε φανερωθεί τώρα στους αγίους τού Θεού (Κολοσσαείς 1/24-29).

Από όλα αυτά βγαίνει αβίαστα ότι, η Εκκλησία είναι ειδικό σχέδιο του Θεού, εντεταγμένο μέσα στο γενικότερο σχέδιό Του, που ήταν να πραγματοποιηθεί η βασιλεία του Θεού, δηλαδή η πλήρης και κυρίαρχη επικράτηση του θελήματος του Θεού, «ως εν ουρανών και επί γης».

Το θέλημα του Θεού, ως νόμος που διέπει το σύμπαν, είχε αμφισβητηθεί από μερίδα ουρανίων όντων, υπό την ηγεσία τού «χερουύβ, τού κεχρισμένου, του προωρισμένου να επισκιάξει», του Εωσφόρου (Ιεζεκιήλ κη' 14), εδώ δε στη γη από τον άνθρωπο, που είχε εξαπατηθεί από τον Σατάν. Για να καταλυθεί το κράτος αυτό του Σατάν, φανερώθηκε «εν σαρκί» ο Θεός Λόγος, ο Ιησούς Χριστός. Η βασιλεία του Θεού, που βασίλευε ήδη στην καρδιά Του, έμελλε, με το φωτισμό, που με το λόγο Του θα έκα-

μνε, ως μάρτυρας πιστός και αληθινός του Θεού, και μετά τη λύτρωση που θα πραγματοποιούσε ως αρχιερέας Μέγας στο Γολγοθά, να επεκταθεί και στις καρδιές των λυτρωμένων από Αυτόν, ώστε να κυριαρχήσει σε όλο το σύμπαν. Στο γενικό αυτό σχέδιο της σωτηρίας, σχέδιο απόκρυφο από τους αιώνες και τις γενεές, η πεμπτουσία, θα λέγαμε, του σχεδίου Του, ήταν το σχέδιο του Θεού για την Εκκλησία. Σύμφωνα με την αιώνια πρόθεση του Θεού, αυτοί που θα αποτελούσαν την Εκκλησία «προορίζοντο εις υιοθεσίαν δια Ιησού Χριστού εις αυτόν... ώστε να είναι εις έπαινον δόξης της χάριτος αυτού» (Μετάφραση Νεοφ. Βάμβα, Εφεσίους α' 5-6).

Ο απόστολος Παύλος, στην Επιστολή του προς Εφεσίους, αναφέρεται σ' αυτούς στη στροφή του λόγου του ως εξής: «Εν ω και υμείς ακούσαντες τον λόγον τής αληθείας, το ευαγγέλιον της σωτηρίας υμών, εν ω και πιστεύσαντες εσφραγίσθητε τω πνεύματι της επαγγελίας τω αγίω, ο εστιν αρραβών τής κληρονομίας ημών, εις απολύτρωσιν της περιποιήσεως, εις έπαινον της δόξης αυτού» (Εφεσίους 1/13-14).

Αναμφισβήτητα, λοιπόν, υπάρχει ειδικό σχέδιο του Θεού για την Εκκλησία, το οποίο, ο Θεός, σύμφωνα με το χωρίο της προς Ρωμαίους Επιστολής, κεφάλαιο 8, εδάφιο 28, έθεσε προ Αυτού και έμελλε να εκτελέσει. Είναι οι «κατά πρόθεσιν κλητοί».

Το σχέδιο περιελάμβανε τον «ακρογωνιαίο λίθο», τον Ιησού Χριστό, λίθο βασικό που θα ήταν και ο μοναδικός (Α' Κορινθίους 3/11). Τους θεμελίους λίθους, που θα ήσαν οι δώδεκα απόστολοι (Αποκάλυψη 21/14), ακόμη τους προφήτες της Εκκλησίας, τους φέροντες δηλαδή το μήνυμα στις Εκκλησίες, τους ποιμένες, διδασκάλους, ευ-

αγγελιστές (Εφεσίους 4/11-16) και τα μέλη που θα εποικοδομούνται. Η όλη οικοδομή, αφού θα συναρμολογηίτο, θα αύξανε «εις Ναόν άγιον εν Κυρίω» (Εφεσίους 2/20-22). Κανένας όμως λίθος στο σχέδιο του Θεού, ούτε οι Απόστολοι ούτε οι Προφήτες ούτε τα μέλη της Εκκλησίας δεν ήσαν απ' αρχής και εκ των προτέρων ατομικά και προσωπικά προσδιορισμένοι. Ήσαν εν σχεδίω. Η κλήση θα ακολουθούσε και όλα αυτά που ήσαν σχέδια και τύποι θα επληρούντο από όλους αυτούς που θα συγκέντρωναν τις απαιτούμενες ιδιότητες, θα ανταποκρίνονταν δηλαδή στις προδιαγραφές που ο Θεός είχε κατά το σχέδιό Του θέσει. Αυτή την έννοια έχει το «ους», εκείνους τους οποίους, του εδαφίου Ρωμαίους 8/28. Ους, λοιπόν, ο Θεός προεγνώρισε και προώρισε, «εν σχεδίω» ώστε να γίνουν σύμμορφοι της εικόνας του Υιού Αυτού. Όταν πλέον το σχέδιο εισάγεται στην Ιστορία, ο Θεός καλεί, και — αυτούς που ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις που έχει θέσει — τους δικαιώνει, και αυτούς που δικαιώνει, τους δοξάζει.

ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ
ΤΗΣ «ΚΑΤΑ ΧΑΡΙΝ ΣΩΤΗΡΙΑΣ»
ΤΗΣ ΗΙΣΤΗΣ

Ότι στο σχέδιο του Θεού για την Εκκλησία Του δεν υπήρχε προσωπικός προορισμός κανενός, αλλά μόνον τύποι στους οποίους οι καλούμενοι – και καλούνται φυσικά όλοι – θα έπρεπε να ανταποκριθούν, είναι φανερό από πλήθος χωριών της Αγίας Γραφής.

Έτσι, το «πορευθέντες εις τον κόσμον *άπαντα* κηρύξατε το ευαγγέλιον *πάση* τη κτίσει, ο πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ο δε απιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκον 16/15-16), αβίαστα δείχνει πως όλοι καλούνται να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις και να σωθούν. Ο πιστεύσας, ο απιστήσας, σημαίνουν άσκηση της προσωπικής ηθικής ελευθερίας, που ο Θεός έδωσε στον άνθρωπο, όποιος πιστεύσει, όποιος απιστήσει. Γι' αυτό, άλλωστε, κηρύσσεται το Ευαγγέλιο και οι άνθρωποι, αδιακρίτως, καλούνται να σωθούν.

Η διαβεβαίωση του Κυρίου στο κατά Ιωάννην 5/24: «αμήν αμήν λέγω υμίν ότι ο τον λόγον μου ακούων (όποιος ακούει), και πιστεύων (όποιος πιστεύει) τω πέμψαντί με έχει ζωήν αιώνιον κλπ» φανερώνει την ίδια αλήθεια, ότι δεν υπάρχει προσωπικός προορισμός.

Στο «εάν μείνητε εν τω λόγω τω εμώ, αληθώς μαθηταί μου εστέ», με τον υποθετικό σύνδεσμο εάν, φανερώνει

την ίδια αυτή αλήθεια, ότι δεν υπάρχει προσωπικός προορισμός, και μάλιστα απόλυτος.

Το ότι «πολλοί εκ των μαθητών αυτού απήλθον εις τα οπίσω» και το ότι ο Ιησούς ρωτάει και τους δώδεκα, «μη και υμείς θέλετε υπάγειν;», (κατά Ιωάννην 6/66-71), φανερώνει επίσης πως κανένας προσωπικός προορισμός δεν υπήρχε, αλλά ο προορισμός όσων θα ανταπεκρίνονταν στις προϋποθέσεις και θα έμεναν σ' αυτές.

Το ίδιο το «τον ερχόμενον προς με ου μη εκβάλω έξω», το: «εάν τις διψά ερχέσθω προς με και πινέτω», το: «εάν τις αγαπά με τον λόγον μου τηρήσει και ο πατήρ μου αγαπήσει αυτόν και προς αυτόν ελευσόμεθα και μονήν παρ' αυτώ ποιησόμεθα», όλα αυτά μιλούν για την ίδια αλήθεια, ότι ο Θεός δεν προώρισε κανέναν.

Το του απόστολου Παύλου «ουκ εγενόμην απειθής τη ουρανίω οπτασία» (Πράξεις 26/19), όπως και τόσα άλλα χωρία της Αγίας Γραφής, διαλαλούν την ίδια αλήθεια. Ακόμα και το φαινομενικά αντίθετο χωρίο τού κατά Ιωάννην 6/44: «Ουδείς δύναται ελθείν προς με εάν μη ο πατήρ ο πέμψας με ελκύση αυτόν», όπως και το «σοι ήσαν καμοί αυτούς έδωκας και τον λόγον σου τετήρηκαν», της προσευχής του Κυρίου, (Ιωάννην 17/6), δεν δείχνουν το αντίθετο, γιατί ο Πατέρας ελκύει στον Υιό και δίνει στον Υιό αυτούς που πληρούν τις προϋποθέσεις που ο Θεός έχει θέσει στο σχέδιό Του απ' αρχής.

Και παραδείγματα, όπως ο Νικόδημος, ο Κορνήλιος, ο Αιθίοπας, ευνούχος της Κανδάκης, της βασιλισσας των Αιθίοπων, ο απόστολος Παύλος, η Λυδία η πωλήτρια πορφύρας και τόσοι άλλοι προσέφεραν αυτοί οι ίδιοι τον εαυτό τους, ώστε να γίνουν και να χρησιμοποιηθούν από τον Θεό ως σκεύη «τιμίας χρήσεως».

Εκείνοι, πάλι, όσοι από τους εθνικούς στην Αντιόχεια της Πισιδίας, πίστεψαν στο κήρυγμα του απόστολου Παύλου και Βαρνάβα για τους οποίους λέγεται ότι ήσαν τεταγμένοι εις ζωήν αιώνιον, σημαίνει ότι, όπως πιο πάνω τονίσθηκε, είχαν τάξει αυτοί οι ίδιοι τον εαυτό τους εις ζωήν αιώνιον, γιατί η μετοχή τεταγμένοι είναι μετοχή μέσης φωνής τού ρήματος τάπτω, ή τάσσω, όπως και το αντίθετο, που ήδη έχει εξετασθεί, το «κατηρητισμένα εις απώλειαν», της προς Ρωμαίους 9/22, που θα πει καταρτίσανε αυτοί οι ίδιοι τον εαυτό τους για την απώλεια, παρ' όλο που ο Θεός τους υπέφερε (ήνεγκεν) με πολλή μακροθυμία.

Το ίδιο και η περίπτωση εκείνων που αναφέρει ο απόστολος Πέτρος στη Β' Επιστολή του, που είχαν αποφύγει τα μιάσματα του κόσμου «εν επιγνώσει του Κυρίου ημών και Σωτήρος Ιησού Χριστού» και ύστερα είχαν ξαναμπλεχτεί σ' αυτά, ώστε να γίνουν σ' αυτούς «τα έσχατα χείρονα των πρώτων». Για την περίπτωση αυτών θα πει ο Πέτρος, «κρείττον γαρ ην αυτοίς μη επεγνωκέναι την οδόν της δικαιοσύνης ή επιγνούσιν υποστρέψαι εκ της παραδοθείσης αυτοίς αγίας εντολής» (Β' Πέτρου 2/20-21). Αυτό φανερώνει καθαρά πως ο άνθρωπος, και αν ανταποκριθεί στις προϋποθέσεις που ο Θεός έχει θέσει, παραμένει ελεύθερος και μπορεί να τις αρνηθεί ακόμα και μπροστά από την πόρτα τού Ουρανού.

Γι' αυτό, άλλωστε, και η φοβερή προειδοποίηση της προς Εβραίους Επιστολής, κεφ. 10/26-32: «Εκουσίως γαρ αμαρτανόντων ημών μετά το λαβείν την επίγνωσιν της αληθείας, ουκέτι περί αμαρτιών απολείπεται θυσία, φοβερά δε τις εκδοχή κρίσεως και πυρός ζήλος εσθίειν μέλλοντος τους υπεναντίους κλπ».

Τέλος, ανάγκη να δοθεί η ερμηνεία τού εδαφίου τής Αποκάλυψης κεφ. 17/8, το οποίον λέει: «... και θαυμασθήσονται οι κατοικούντες επί της γης, ων ου γέγραπται το όνομα επί το βιβλίον της ζωής από καταβολής κόσμου, κλπ». Το βιβλίο τής ζωής είναι από καταβολής κόσμου. Τα ονόματα των κατοικούντων επί της γης γράφονται όταν εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις και μετανοήσουν και πιστεύσουν και δεν γράφονται μέσα σ' αυτό αν αρνηθούν να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις τής μετάνοιας και πίστης στον Ιησού Χριστό. Καθώς, επίσης, δύναται και να εξαλειφθούν τα ονόματά τους μέσα από το βιβλίο της ζωής, αν δεν μείνουν στην πίστη μέχρι τέλους, ώστε να είναι νικητές (Αποκάλυψη 3/5).

Το αντίθετο, ότι τα ονόματα είναι γραμμένα από καταβολής κόσμου αποτελεί φοβερή παρανόηση του εδαφίου και είναι αντίθετη στο όλο πνεύμα της Αγίας Γραφής.

Ώστε, λοιπόν, ενώ υπάρχει σχέδιο και προορισμός τής Εκκλησίας γενικά με τους τύπους των Αποστόλων, των Προφητών της και των μελών της, κανένας απόλυτος προορισμός συγκεκριμένων προσώπων δεν φαίνεται από τη Γραφή να υπάρχει, αλλά οι πάντες καλούνται να ανταποκριθούν στις προϋποθέσεις που ο Θεός έχει βάλει στο σχέδιό Του και οι ανταποκρινόμενοι γίνονται δεκτοί, ανακηρύσσονται δίκαιοι, και, αν μείνουν μέχρι τέλους πιστοί, δοξάζονται.

Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΓΑΠΗΣ

Από τη μελέτη που προηγήθηκε συνάγεται αβίαστα ότι ο Θεός μας, ο Πατέρας του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και Πατέρας μας, δεν είναι ένας δυνάστης απόλυτος, απρόσιτος, σκοτεινός, που ενεργεί ετσιθελικά κατά τη δική Του ιδιοτροπία, στέλνοντας άλλα από τα δημιουργήματά Του στον ουρανό, πριν ακόμα υπάρξουν, και άλλα στην αιώνια κόλαση. Δεν θα ήταν δυνατόν, με αυτές τις προϋποθέσεις, να είναι Αυτός φρουρός και εγγυητής τής ηθικής τάξης που υπάρχει στο Σύμπαν, φρουρός και εγγυητής τής δικαιοσύνης. Σίγουρα, όλα τα πλάσματά Του θα είχαν να Τον μεμφθούν γι' αυτό. Δεν θα ήταν δυνατόν ο απόστολος Παύλος να γράψει στην Επιστολή του προς Ρωμαίους, κεφ. 16/26, για το κήρυγμα του ευαγγελίου, «κατ' επιταγήν του αιωνίου Θεού εις υπακοήν πίστεως εις πάντα τα έθνη γνωρισθέντος» και άλλα ανάλογα, όπως στην προς Εφεσίους 1/9, Β' προς Τιμόθεον 1/10, προς Τίτον 1/2. Και ο Ιησούς Χριστός δεν θα ήταν δυνατόν να δώσει εντολή στους μαθητές Του να κηρύξουν το ευαγγέλιο σε όλη την κτίση (Μάρκον 16/15), ενώ οι περισσότεροι από αυτούς, που θα άκουγαν το ευαγγέλιο της σωτηρίας, θα ήσαν προορισμένοι αμετάκλητα, και μάλιστα πριν υπάρξουν, για την αιώνια κόλαση. Ω, θα ήταν φοβερό, ανυπόφορο. Η ζωή θα ήταν ένας εμπαιγ-

μός. Αλλά, όχι! Οι σκέψεις αυτές είναι βλάσφημες και η θεωρία τού απόλυτου προορισμού ένα ανθρώπινο εφεύρημα μίζερης θεολογικής σκέψης, που αποδίδει στον Θεό, τον Άγιο και Αγαθό, την Πηγή της Αγίας Αγάπης, σκέψεις, και σχεδιασμούς που και εμείς ως άνθρωποι καταδικάζουμε, επειδή αντίκεινται σε κάθε έννοια αγιότητας και αγάπης.

Ο Θεός μας είναι αγάπη και μάλιστα αγία αγάπη και φως και «σκοτία εν Αυτώ ουκ έστιν ουδεμία» (Α' Ιωάννου 1/5).

Είναι η πηγή τού αγαθού, ο Πατέρας των φώτων, από τον Οποίο, «πάσα δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον άνωθέν εστιν καταβαίνον». Παραλλαγή ή τροπής αποσκίασμα σ' Αυτόν δεν υπάρχει. Έδειξε την αγαθότητά Του γιατί έφερε «εκ του μη όντος» στην ύπαρξη πλάσματα προωρισμένα όλα να ζουν για πάντα στη χαρά και την ευδαιμονία τής κοινωνίας μαζί Του. Έδειξε την αγαθότητά Του, γιατί, παρ' όλο που μερίδα από αυτά αποκόπηκε, δεν έσπευσε να τα εκμηδενίσει, όπως μπορούσε να το κάνει, τα ανέχθηκε και έφερε τον άνθρωπο, εικόνα και ομοίωσή Του, που όμως κατάντησε μια καλαμιά στη θύελλα της αποστασίας, για να δείξει στην αδυναμία που τον συνώδευε, τη δόξα της μεγαλειότητάς Του. Έδειξε την αγαθότητά Του, γιατί διαμόρφωσε ασύλληπτες συνθήκες ζωής πάνω στον έρημο τούτο πλανήτη, για να γίνει για τη σύντομη παραμονή τού ανθρώπου πάνω σ' αυτόν, η ευτυχισμένη κατοίκησή του, ενώ στους γειτονικούς με τη γη πλανήτες βασιλεύει ατελεύτητη έρημος. Έδειξε την αγαθότητά Του, γιατί, παρ' όλο που και το πλάσμα τούτο έπεσε και πρόσβαλε και προσβάλλει συνεχώς με την άνομη ζωή του την αγιότητά Του, δεν το εκμηδένισε, αλλ'

έστειλε ό,τι πολυτιμότερο υπήρχε σ' Αυτόν, τον Μονογενή Υιό Του και δραματικά Τον θυσίασε στη θέση του, στη θέση τού αμαρτωλού και ξεπεσμένου ανθρώπου, για να προσφέρει στη δικαιοσύνη Του το μοναδικό λύτρο για την εξαγορά του. Δείχνει την αγαθότητά Του με το να εξαγγείλει σε όλη την κτίση ευαγγέλιο σωτηρίας, επειδή, όπως αναφέρει στον λόγο Του: «Πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν». Έδειξε την αγαθότητά Του, γιατί έκαμε τη σωτηρία τόσο εύκολη και προσιτή στον καθένα, ώστε να λέει, και: «πας ος αν επικαλέσεται το όνομα Κυρίου σωθήσεται» (Πράξεις 2/21). Και στο δραματικό ερώτημα: «κύριοι, τι με δει ποιείν ίνα σωθώ;», η απάντηση δείχνει τον ανοιχτό δρόμο τής σωτηρίας, αρκεί να εκπληρώσει την προϋπόθεση: «πίστευσον επί τον Κύριον Ιησούν και σωθήσῃ συ και ο οίκος σου», αν φυσικά και αυτός εκπληρώσει την προϋπόθεση που έχει για όλους τεθεί. Επειδή: «αυτός κύριος πάντων, πλουτών εις πάντας τους επικαλουμένους αυτόν» (Ρωμαίους 10/12). Έδειξε την αγαθότητά Του, διότι «μακροθυμεί..., μη βουλόμενός τινας απολέσθαι αλλά πάντας εις μετάνοιαν χωρήσαι» (Β' Πέτρου 3/9), και τόσα άλλα.

Τι άλλο να πει κανείς; Απορεί όμως, πώς έπειτα από τόσες στεντόριες διακηρύξεις υπάρχουν πρόσωπα που κατασκευάζουν ή εμμένουν σε θεωρίες σαν αυτή του απόλυτου προορισμού. Φυσικά, υπήρξε σχέδιο του Θεού απ' αρχής, «η πρόθεση των αιώνων», που δείχνει τις προδιαγραφές που η θεία σοφία έχει θέσει απ' αρχής για όλους αυτούς που θα καταξιωθούν «του αιώνος εκείνου τυχείν και της αναστάσεως της εκ νεκρών» (Λουκάν 20/35), αλλά στην Ιστορία, το κάλεσμα της σωτηρίας

απευθύνεται προς όλους, και όλοι μπορούν να σωθούν, αν εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις της μετάνοιας και της πίστης.

Συνεπώς, ένας προορισμός υπάρχει για όλους τους ανθρώπους, ο προορισμός για την αιώνια δόξα στην παρουσία του Θεού και σε κοινωνία για όλη την αιωνιότητα με τον Θεό της Αγίας Αγάπης. Κάθε άλλη έκβαση στη ζωή τού πλάσματος είναι επιλογή αυτού του ίδιου του πλάσματος και μέλλει, φυσικά, να αντιμετωπίσει τη δικαιοκρισία του Αγίου Θεού.

Για όλα αυτά δεν έχουμε παρά να φωνάξουμε από τα βάθη της ύπαρξής μας: Δόξα, Δόξα, Δόξα στον Θεό!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ΤΑ ΙΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΑΡΧΕΤΥΠΩΝ, από τον Ορθόδοξο αρχιμ. Νεόφυτο Βάμβα, (έκδοση Βιβλικής Εταιρίας), Αθήνα 1974.
- Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ΤΑ ΙΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ • Η ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ, (Εκδόσεις ΠΕΡΓΑΜΟΣ), ΤΡΙΤΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1998.
- Χαντζηαντωνίου, Γ. Α.: Επιστολή προς το περιοδικό «Αστήρ της Ανατολής», Έδμοντον, Καναδά, 12 Μαρτίου 1985.
- Alford, Henry: The Greek Testament D.D., Vol. III., Moody Press, Chicago. 1968.
- Berkhof, Louis: Systematic Theology, The Banner of Truth Trust, Edinburgh 1988.
- Bible Annotée, Epîtres Paul, NT3, Editions Emmaüs.
- Dabney, R. L.: Systematic Theology, The Banner of Truth Trust, Edinburgh 1985.
- Girdlestone, Robert Baker: Synonyms of the Old Testament, Eerdmans Publ. Comp., Gr. Rapids, Michigan.
- Godet, Frédéric: Commentaire sur L' Epitre aux Romains, Editions Labor et Fides, Genève 1968.
- Gretillat, Augustine: Théologie Systématique, Tome 3me Dogmatique, Neuchatel 1890.

- Larkin, Clarence: *Dispensational Truth*, 2802, N. Park Ave., Philadelphia 32, Pa. U.S.A.
- Nestle-Aland: *Novum Testamentum Graece*, 26. neu bearbeitete Auflage, Deutsche Bibelgesellschaft Stuttgart.
- *The International Standard Bible Encyclopaedia*, W.M.B. Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids, Mich. 1957.
- *The New International Dictionary of New Testament Theology*, Vol. 3, Zondervan, Grand Rapids, Michigan 1976.
- Warfield, B. B.: *Studies in Theology*, The Banner of Truth Trust, Edinburgh 1988.